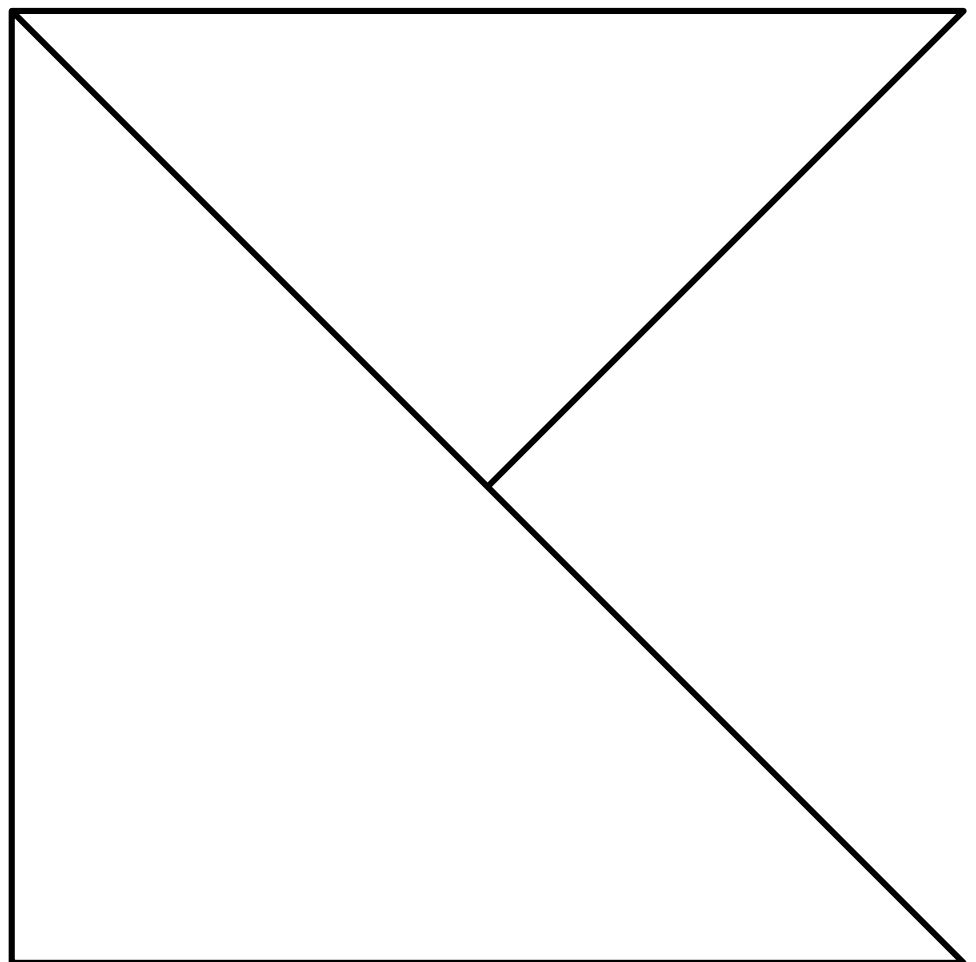

ACTIVITEI- TENVERSLAG 2024 **KANAL**

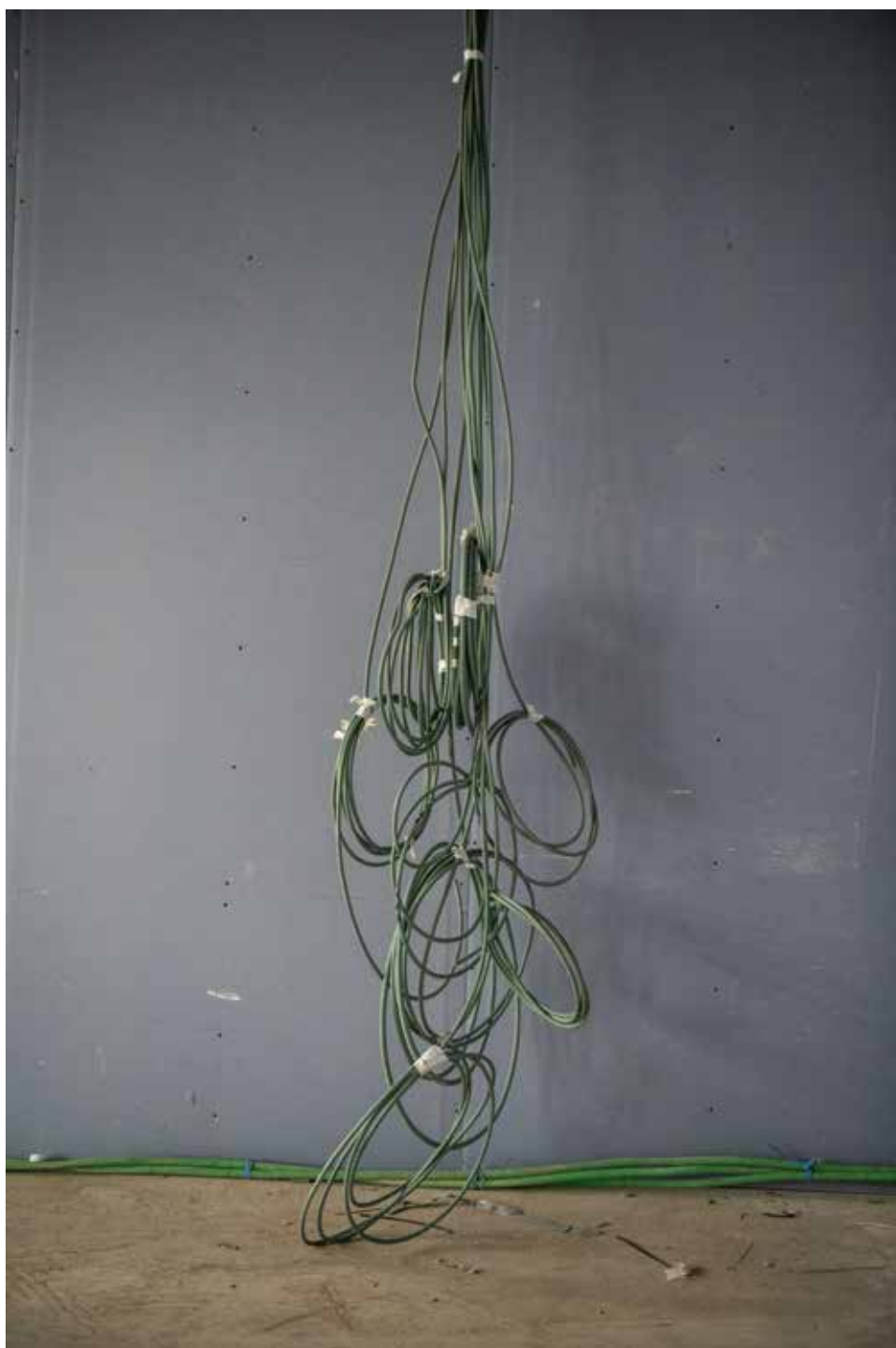
Centre
Pompidou

INDEX

1	SOCIALE BALANS	(p 3)
2	ARCHITECTUURPROJECT	(p 7)
3	ACTIVITEITEN	(p 20)
4	DOELGROEPEN	(p 36)
5	COLLECTIE, ARCHIEVEN & BIBLIOTHEEK	(p 46)
6	COMMUNICATIE	(p 62)
7	HANDELSAGENTSCHAPPEN	(p 66)
8	MAATSCHAPPELIJKE & MILIEUVERANTWOORDELIJKHEID	(p 68)
9	BEHEERSCONTROLE & FINANCIËN	(p 70)

SOCIALE BALANS

RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur van de Stichting Kanal-Centre Pompidou bestond uit 10 leden:

Michèle Sioen (voorzitter)
Yaron Pesztat (vice-voorzitter)
Alain Berenboom
Laurent Busine
Hervé Charles
Paul Dujardin
Yves Goldstein
Willem Elias
Denis Laoureux
Isabel Raemdonck

De Regeringscommissarissen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

Sigrid Callebert
David Cordonnier

De Raad van Bestuur kwam vijf keer bijeen, waarvan één keer elektronisch, op 18 maart, 18 april, 30 september en 2 december 2024.

TEAM

Intern team

Op 31 december 2024 bedraagt het aantal werknemers van de Stichting Kanal-Centre Pompidou 79 (78,30 VTE).

Externe dienstverleners, stagiairs, studenten, uitzendkrachten

Bovendien kon de Stichting Kanal-Centre Pompidou in 2024 rekenen op het werk van:

- Een beleidsmedewerker van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (Yves Goldstein).
- Zes consultants in opdracht van het CIBG en IRISNET voor zowel dagelijks IT-beheer als IT-ontwikkeling (inclusief beveiligingselementen buiten branddetectie) voor het toekomstige gebouw.
- Een medewerkster belast met het Mecenaat.
- Een controleur van de werken voor de werf.
- Veertien stagiairs van Belgische universiteiten en hogescholen hebben onze artistieke, juridische, HR-, communicatie- en andere teams versterkt.
- Drie studenten voor het uitdelen van flyers.

- Een externe hulpboekhouder.
- Externe dienstverleners die op ad hoc basis worden ingeschakeld voor het goede beheer van de tentoonstelling, voornamelijk regisseurs.
- Een team van uitzendkrachten voor de bemiddeling, kaartverkoop en bar tijdens de verschillende tentoonstellingen/optredens.
- Twee geassocieerde curatoren.
- Een projectleider voor 'Commons'.
- Drie consultants om de kantoren Experience, Hospitality en Food & Beverage te ontwikkelen.

AANWERVINGEN, IN- & UITSTROOM VAN PERSONEEL

Aanwervingen

In 2024 wordt het wervingsplan voortgezet, om de Stichting Kanal Centre-Pompidou te voorzien van de nodige teams voor de opening van het toekomstige museum. Alle Directies zijn betrokken en worden versterkt. De voorselectie van de sollicitaties wordt uitgevoerd door de HR-verantwoordelijke; de uiteindelijke selectie vindt plaats in overleg met de betrokken verantwoordelijke en de secretaris-generaal. De gesprekken worden altijd gevoerd in aanwezigheid

van de HR-verantwoordelijke, de N+1 van de aan te werven persoon en de en de secretaris-generaal en/of de N+2 van de aan te werven persoon.

Instroom

In 2024 sloten 28 mensen zich aan bij het team. Sommige van de eind 2024 aangeworven personen zullen begin 2025 aan de slag gaan.

Bij hun aankomst in het team krijgen de nieuwe medewerkers een onboardingtraject van HR, IT en hun N+1. Ze wonen ook collectieve informatiesessies bij over de geschiedenis van het project, de werking van de instelling, de organisatie van de teams,... Na hun eerste drie maanden binnen de Stichting Kanal-Centre Pompidou ontmoeten ze systematisch de HR-verantwoordelijke om hun integratie in het team en hun nieuwe functie zo goed mogelijk te ondersteunen.

Uitstroom

7 mensen verlieten de Stichting Kanal-Centre Pompidou in 2024.

DIVERSITEITSPLAN

De Stichting Kanal-Centre Pompidou heeft een Mini-Diversiteitsplan gelanceerd, dat het startpunt kan zijn voor een uitgebreider diversiteitsbeleid. Het plan duurde 2 jaar, met een voorziene financiering van Actiris van 5.000 €.

Er zijn 4 actielijnen geïdentificeerd en uitgewerkt:

- Proactieve en meer directe communicatie naar de doelgroepen door het diversiteitsbeleid.
- Sommige elementen van het wervings- en selectieproces wijzigen: vacatures toegankelijker maken, (bij)scholing van personeelswervers.
- Interne communicatie over de invoering van een diversiteitsplan.
- Deelname aan DUOday.

In oktober 2024 werd een eindevaluatie van het miniplan uitgevoerd en ter goedkeuring voorgelegd aan Actiris. De Stichting Kanal-Centre Pompidou heeft zich ertoe verbonden in 2025 een uitgebreider plan uit te werken. Na een oproep voor vrijwilligers binnen het personeel werd een nieuwe ondersteuningsstructuur opgezet.

WERKGELEGENHEIDS-SUBSIDIES

De Stichting Kanal-Centre Pompidou ontving in 2024 de volgende subsidies voor werkgelegenheid:

- Maribel Social - betrof 2*0,5 VTE.

OPLEIDINGEN

De Stichting Kanal-Centre Pompidou stimuleert de ontwikkeling van de vaardigheden van haar medewerkers en voert een uitgebreid opleidingsbeleid. Gedurende het jaar 2024 werd 2171 uur besteed aan formele opleidingen en 4526 uur aan informele opleidingen. In 2024 lag de nadruk op individuele taalopleidingen: 19 mensen kregen individuele begeleiding om hun kennis van het Frans, Nederlands en Engels te verbeteren.

De Stichting Kanal-Centre Pompidou organiseerde ook collectieve technische opleidingen in de softwarepakketten Excel en PowerPoint, evenals in Autocad en SketchUp. In 2024 werd ook de nadruk gelegd op de ontwikkeling van de soft skills van de medewerkers, met de organisatie van opleidingen in assertief spreken

in het openbaar en in stressbeheer. Daarnaast werd een opleiding in people management georganiseerd voor teamverantwoordelijken en directies, om hen te ondersteunen bij het aansturen van hun teams. Met oog voor het welzijn van onze medewerkers hebben we ook intern een oproep gedaan naar kandidaten voor de functie van 'vertrouwenspersoon'. Drie medewerksters hebben positief op deze oproep gereageerd en zich voor deze rol laten opleiden.

In het kader van de ontwikkeling van ons MVO-beleid (zie Hoofdstuk 8 van dit verslag) werden ook een reeks bewustmakings- en opleidingsmomenten rond dit thema voor de teams georganiseerd, waaronder een 'klimaatfresco' voor het volledige personeel.

De Stichting Kanal-Centre Pompidou geniet een geplafonneerde financiële tussenkomst van het Fonds 4S, een organisatie die verbonden is met het paritair subcomité waaraan de Stichting

Kanal-Centre Pompidou vanwege haar activiteit is verbonden. Drie stagiairs in Human Resources (VUB) voerden in het kader van hun stage een analyse uit van het opleidingsaanbod van de Stichting Kanal-Centre Pompidou en van de opleidingsbehoeften van de medewerkers. De resultaten zullen worden gebruikt bij de ontwikkeling van het opleidingsplan voor 2025.

MOBILITEIT

Als gewestelijke instelling is de Stichting Kanal-Centre Pompidou zich bewust van haar rol in het bevorderen van actieve mobiliteit bij haar medewerkers. De Stichting Kanal-Centre Pompidou vergoedt 100% van de kosten van het openbaar vervoer voor het woon-werkverkeer. Alle werknemers hebben recht op een abonnement van de MIVB of de NMBS. Er is een beveiligde parking voor wie met de fiets naar het werk komt. Net als in 2023 werd de fietsparking door meer dan de helft van het team gebruikt. Deze acties dragen ertoe bij dat 100% van de werknemers het openbaar vervoer en/of de fiets gebruikt om naar de Stichting Kanal-Centre Pompidou te komen.

ARCHITECTUUR- PROJECT

PREAMBULE

De Stichting Kanal-Centre Pompidou koestert de ambitie, niet meer of niet minder, om het museum van de 21e eeuw te creëren door multidisciplinaire hedendaagse artistieke creatie met architectuur te combineren.

Deze ambitie krijgt concreet vorm in samenwerking met de Brusselse kunstscene en in partnerschap met het Centre Pompidou en de Stichting CIVA. Dit museum van de 21e eeuw brengt publieke ruimtes, de ruggengraat van het project, prominent voor het voetlicht om zo van dit museum een 'artistieke en culturele' stad binnen de stad te maken.

Dit project wordt gedragen door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wat kan er belangrijker zijn voor een kosmopolitisch en internationaal gewest, voor een gewest dat een bonte verzameling is van culturen, voor een gewest dat sociaal en economisch verscheurd is, dan te investeren in de zoektocht naar de wegen van een gezamenlijke en universele taal in een stad, en in het bijzonder in deze kanaalzone, die in vele opzichten gefragmenteerd is?

Daarom heeft Kanal de uitdrukkelijke wens om de hedendaagse creatie voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk te maken. Dat zijn de belangrijkste uitdagingen van het Kanal-project. Belangrijk is natuurlijk ook om een 'uitstalraam' te bieden voor de creatieve dynamiek die Brussel nu al jaren kenmerkt, niet alleen door de collectie van de Stichting Kanal-Centre Pompidou uit te bouwen, maar natuurlijk ook evenzeer door alle projecten die zullen plaatsvinden in de getransformeerde ruimten van de Citroëngarage.

Kanal wil daarom een 'Brusselse scene' tot stand brengen door een veelvoud van partnerschappen te smeden met zowel de culturele, de academische als de socioculturele actoren van de hoofdstad. Zo krijgt iedereen er een nieuw platform om samen met Kanal te experimenteren.

Naast zijn intrinsieke artistieke en culturele belang, moet Kanal ook bijdragen aan de heropleving van de wijk. Het moet een nieuwe dynamiek op gang brengen en de banden tussen de twee oevers van het kanaal aanhalen door middel van een kwalitatief onthaalbeleid en de progressieve verdieping van de

identiteit van Kanal als een plek voor ontmoeting, emancipatie, educatie en kennisuitwisseling.

Dankzij zijn inplanting op een historische locatie met een rijk erfgoed passen het ontwerp, de opbouw en de ontwikkeling van dit museum van de 21e eeuw perfect in een rijke, postindustriële stedelijke omgeving die in volle verandering is, en waardoor heel wat nieuwe ontmoetingen zullen plaatsvinden...

‘Wij stellen het ons voor als... Een hoog aangeschreven ontmoetingsplaats — die voor iedereen openstaat, zonder enige drempel

Een buitengewone plek— je zult er vinden wat je vandaag ziet, maar morgen zal dat radicaal anders zijn

Een plaats voor uitwisseling— die de bezoekers aanmoedigt om hun comfortzone te verlaten

Een dynamische plek— die creatie stimuleert en wie samen kunst maakt aanmoedigt

Een levendige plek— zoals een levend organisme, altijd weer verrassend en steeds weer in beweging

Een informele plek — met de belofte van flexibiliteit en waar het onverwachte mogelijk wordt

Een plek waar toe-eigening mogelijk wordt - waar de inwoners van Brussel op gelijke voet staan

Een gastvrije plek — waar je kunt wandelen, uitrusten of simpelweg aanwezig zijn

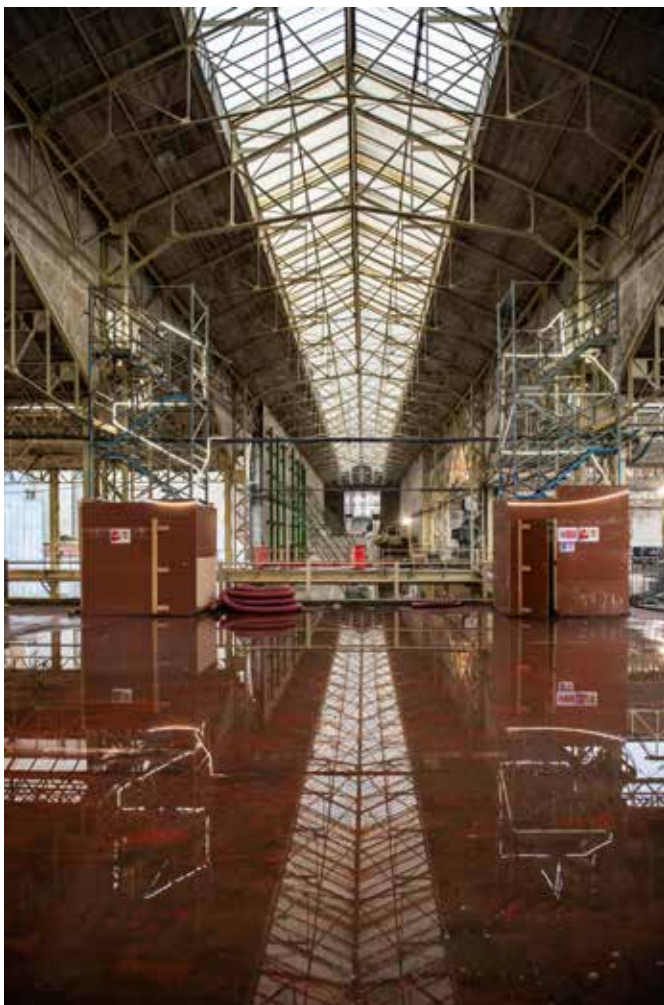
Een dynamische plek — die een boeiende ervaring biedt met al wat nieuw is... '

noAa - EM2N - SBa

"Kanal stelt voor om over de plaats van het museum van de 21e eeuw in de samenleving na te denken, met de Citroëngarage als vertrekpunt. Het feit dat een zo iconisch en zo groot gebouw midden in het hart van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het grijpen ligt, biedt ongekennde mogelijkheden. Het gebouw bevindt zich in het hart van het Kanaalplan, een zone van talloze uiteenlopende nieuwe ontwikkelingen: een mix van hedendaagse ruimtes om te leven, te werken, vrije tijd te beleven en te produceren. Die laatste activiteit is historisch gezien trouwens onlosmakelijk met de Kanaalzone verbonden. Het gebouw ligt in een Brusselse wijk die nog steeds ernstig getekend is door armoede en werkloosheid, maar waar de bevolkingsaanpak snel verandert en waar er een herwaardering van de activiteit gaande is.

Nadenken over dit gebouw, deze plek, zijn inplanting, het idee van een Museum van de 21e eeuw, betekent vertrouwen tonen in de toekomst. Het project is meer dan een spectaculair architecturaal gebaar. De houding is radicaal optimistisch: kritisch, ontvankelijk, toegewijd en nauwkeurig. Nadenken over Brussel, over zijn toekomst en complexiteit vergt een radicale benadering. Niet enkel op het gebied van architectuur, maar ook op het gebied van infrastructuur die het gewest aan zijn inwoners te bieden heeft. De ruimtes mogen makkelijk herkenbaar zijn, maar de sfeer, de energie en de dynamiek moeten daadwerkelijk worden ervaren en niet alleen worden getoond. Het gaat erom radicaal engagement aan te gaan door te steunen op wat al bestaat, dat naar een hoger niveau te tillen en nieuwe praktijken en ruimtes uit te vinden."

Het project, dat het modernistische icoon — de voormalige garage van André Citroën — in ere herstelt, ligt op het eiland tussen het IJzerplein, de Saintelettesquare, de Willebroekkaai, de Ruimingskaai en de Akenkaai (langs de zijde van het kanaal). Het Kaaithheater en twee bestaande appartementsgebouwen (geen deel van de opdracht) sluiten aan op de site."

De werken van de cultuurpool omvatten de afbraak van het voormalige kantoorgebouw (voormalige gebouw 'Importateur'), de restauratie en de herbestemming van de belangrijkste erfgoedelementen van de site, namelijk het gebouw van de showroom en dat van de werkplaatsen, alsook de bouw van drie nieuwe volumes: twee voor de tentoonstellingen archief ruimten van de architecturale en hedendaagse artistieke creatie en een voor de gemeenschappelijke activiteiten, bestaande uit een mix van functies. Dat laatste zal luisteren naar de naam *Rassembleur* (levering, kantoren, auditorium, parking) en zal gebouwd worden op de plaats van het gebouw 'Importateur'. Het bestaande gebouw omvat de showroom en de werkplaatsen, waar de volumes van het museum voor kunst en architectuur zullen worden ingepast. Le *Rassembleur* breidt de gevel van de werkplaatsen uit tot het niveau van het bestaande fries. Het oprijzende gedeelte krijgt eenzelfde opstelling als de volumes van het museum en het architectuurcentrum, die naar achteren neigen.'

Philippe Viérin, geassocieerd architect voor Atelier Kanal.

STERKE LIJNEN

Al sinds het begin van het project is het leitmotiv de voortdurende zoektocht naar het juiste evenwicht tussen: de "As found" (het gebouw 'in ongewijzigde staat') van de site en de innovatieve voorstellen die naar voren worden geschoven.

We moeten respect blijven opbrengen voor wat we ontdekken, er subtiele creaties in verweven, nauwkeurig vooruitgaan te midden van onnauwkeurigheid, als het ware 'carefully uncared', om zo een beheerst maar humaan en afgewerkt project te laten herrijzen.

Het gaat er ook om 'een scène voor Brussel' uit te werken die gevoed wordt door de samenhang van zijn verleden en de levendigheid van zijn toekomst waarmee de stad zal versmelten: waarneembaar maar gedeeld.

Kanal huisvest in de toekomst een breed scala aan activiteiten uit een veelheid aan disciplines zoals de beeldende kunsten, architectuur en podiumkunsten. Sinds het indienen van de stedenbouwkundige vergunning en milieuvergunning bij de autoriteiten

boeken de Stichting Kanal-Centre Pompidou en haar projectontwerpers van Atelier Kanal (huidige partners NoAarchitecten, Sergison Bates, EM2N) snel vooruitgang met de gedetailleerde ontwikkeling van het project waardoor aanbestedingen kunnen worden uitgeschreven voor bouwondernemingen.

Daarnaast worden al meerdere weken verschillende studies en workshops verdergezet, steeds met dezelfde sterke lijnen.

AS FOUND

Rekening houden met wat er al is, er zich in onderdompelen, het benutten of als rode draad gebruiken, met als doel een plek te creëren die gewijd is aan creatie en productie, en die in staat is de herinnering aan en de toekomst van deze plaats te symboliseren.

"As found" betekent de zaken nemen zoals ze zijn en vertrouwen op hun vermogen om ze te laten bestaan en ons denkproces te begeleiden. De kenmerken die het gebouw uniek maken in zijn soort, zijn overal terug te vinden.

De Showroom als een uitstalraam voor de stad, de grote beuken en hun vergezichten, de herinnering aan ruimtelijkheid en materialen geassembleerd als productieplaats, de beweging buiten en het vredige licht binnen, de kleurtonen die in lagen en accenten worden toegevoegd volgens de variabelen van de tijd en de menselijke maat. Trappen, loopbruggen, balustrades, leuningen, oorspronkelijke muren, subtiele kapelletjes, diverse uitrustingen, ruimtes die in hun ruwe staat zijn gelaten... Ze mogen er allemaal zijn in Kanal, om te blijven of om een nieuwe plaats te krijgen. Geen enkel element wordt dus zomaar afgewezen.

NEW INTENTIONS

De nieuwe intenties leken evident. Nieuwe volumes. De nieuwe volumes. De ene worden ingepast om nieuw gecreëerde ruimtes te dragen. Andere om de verschillende ruimtes onderling te verbinden en zo overgangen te creëren.

- Rooms voor tentoonstellings- en intentieruimtes, halls voor polyvalente ruimtes, werkplaatsen voor productie- en creatieruimtes.
- Reading room, silent room, friends room, lounge, ruimtes voor uitwisseling

of om zich te concentreren.

- Archieven en onderzoeksruimten, met alle materiaal bij de hand.
- Nave, Carwash, catwalk, belvédère, exchange, oude kleedkamers,... namen die al goed doorleefd en ingeburgerd zijn.
- Culture market, Print-shop, Bakkerij, Rooftop-café, Brasserie K, nieuwe concepten die nog ontwikkeld moeten worden...
- Rassembleur, daar of elders, waar degenen die Kanal maken talloze uren doorbrengen.
- Ribbon, dat net als de openbare ruimtes verbindt, zich laat lezen, informeert, wordt geleefd en het geheel verbindt.
- De Emergences, deze nieuwe creaties en intenties, intrigerend, even aanwezig als vluchtig, net als wolken in de Brusselse lucht. Er binnengaan is je onderdompelen in het aangeboden universum van de tentoonstellingsmaker. Met naar buiten glijdende glimpen.
- De openbare ruimtes, pleinen, bruggen, loopbruggen, waar alles mogelijk is, die ervaringen en uitnodigingen met elkaar verbinden.
- Werkplaatsen, printshop, bibliotheek, auditorium... Ruimtes voor productie, reproductie, concentratie.

VERKREGEN VERGUNNINGEN

Voor de herbestemming, de renovatie en de transformatie van de voormalige Citroëngarage tot culturele locatie Kanal werden alle vergunningen verkregen.

De belangrijkste vergunning, de stedenbouwkundige vergunning dus, werd door URBAN afgeleverd op 20 december 2020, in de vorm van een gecombineerde stedenbouwkundige en milieuvergunning. Ze volgt op een aantal kleinere eerdere vergunningen dankzij dewelke de werken via verdeling in percelen konden aanvangen vanaf 2019:

- Saneringsvergunningen (Vergunningen voor asbestverwijdering en depollutie)
- Sloopvergunning (Ontmanteling en afbraak van het gebouw Importateur en twee ontruiming die de bouw van nieuwe volumes in het hart van de ateliers maken).

OPDRACHTEN EN WERVEN: HERINNERING & VOORUITBLIK

Ontmanteling

Wanty, 12.2019 > 02.2020

Voor aanvang van de zware afbraakwerken werd een uitvoerige

inventaris opgemaakt van de elementen en uitrustingen van de voormalige Citroëngarage die behouden of verwijderd moesten worden. Zone per zone, type per type werden het verleden, het heden en hun intrinsieke kwaliteiten voor de geschiedenis of voor het toekomstige project aangestipt. Door ons zowel een globaal als een gedetailleerd beeld van de hele site te vormen, konden we doordachte keuzes maken over het project, zoals de 'As found'-strategie.

Dankzij onderzoek van de hele site met behulp van 3D-beeldvormingstechnologieën (matterport) konden we virtueel door de site reizen, beelden extraheren, details opzoeken en keuzes valideren. Alle beelden uit het inventarisdossier, goed voor honderden elementen, zijn afkomstig van de topografische opmeting en zijn extreem nauwkeurig.

Asbestverwijdering

ARFI, 03.2020 > 2024

Zoals dat het geval is voor elk gebouw van een zekere leeftijd, zijn er toepassingen met asbesthoudende materialen aanwezig in heel wat delen van de constructie. Alles moet op een strikte en wettelijk voorgeschreven manier

verwijderd worden. Gezien het aantal toepassingen moet de asbestverwijdering worden uitgevoerd tijdens de gehele duur van de geplande renovatie- en verbouwingswerkzaamheden, om te voorkomen dat het gebouw voortijdig gestript wordt. Er zijn bijvoorbeeld toepassingen die onmiddellijk kunnen worden verwijderd en toepassingen in dakbedekking of raamafdichting. Aangezien het gebouw zo lang mogelijk waterdicht moet blijven, worden alle asbestverwijderingswerkzaamheden gefaseerd uitgevoerd over een periode van 2 tot 3 jaar. Deze gefaseerde opdracht heeft betrekking op drie verschillende ruimtes, waarvan de werkzaamheden worden uitgevoerd in gelijktijdige coördinatie met de ermee samenhangende Percelen.

Depollutie / Kavel Oter

Ghent Dredging, 12.2020 > 2021

Het is geen verrassing dat bij analyses van monsters enkele verontreinigde gebieden zijn ontdekt die behandeld moeten worden. De werkzaamheden omvatten het doorzagen, slopen en verwijderen van de betonnen vloerplaat op sommige plaatsen en het verwijderen en afvoeren van oude tanks. Vervolgens zullen graafwerkzaamheden worden uitgevoerd om de verontreinigde grond

in lagen te verwijderen en af te voeren en om de vrijgekomen bovendrijvende olie weg te pompen.

Ten slotte wordt het hele gebied weer opgevuld met uitgegraven grond die gezond wordt geacht of die nieuw wordt aangevoerd. Hierop zal een tijdelijke grondplaat worden gestort, zodat de volgende fasen van de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Sloopwerken / Perceel 1

Demeuter, 10.2020 > 03.2021

Alvorens te beginnen met de herbestemmingswerkzaamheden van de erfgoedgebouwen en de bouw van de nieuwe volumes van het project moest het kantoorgebouw, 'Importateur', afgebroken worden.

De eerste fase van het werk bestond uit de ontmanteling van de structuur van het gebouw. De kozijnen, scheidingswanden, afwerkingen en technische inrichtingen werden afgebroken, zodat alleen de betonnen structuur zichtbaar bleef. 3.000 m³ 'niet-inert' afval werd gesorteerd op soort materiaal (bakstenen, metaal, hout, kabels enz.) en per vrachtwagen afgevoerd naar een recyclingcentrum in de buurt van de werf.

De betonnen structuur zal in januari 2021 worden afgebroken en 30.000 ton zogenaamd 'inert' afval zal per binnenschip worden vervoerd naar een recyclingcentrum langs het kanaal in Grimbergen. Het beton is bestemd voor vermaling en hergebruik voor diverse doeleinden (nieuw beton, steenbeslag onder wegen, enz.).

Dit type transport werd gekozen door de Stichting Kanal-Centre Pompidou in samenwerking met de Haven van Brussel, na een vergelijkende studie van de CO2-impact en de wens om deze te verminderen.

Schilderwerk van metalen structuren / Perceel Obis

Veldeman, 02.2021 > 05.2022

Tijdens het onderzoek van de metalen structuren en bij een denkoefening over de beste strategie om deze opnieuw te verven volgens de wettelijke voorschriften en volgens een nieuw ontwerp, is uit tests gebleken dat alle verven lood en chroom VI bevatten. De volledige sanering ervan bleek noodzakelijk.

Afhankelijk van de ondergrond en locatie (muren, structuur - metaal, baksteen, beton) zijn deze werken gericht op lichte

reiniging of volledig zandstralen in een afgesloten ruimte. Deze werken zullen meerdere maanden in beslag nemen en worden uitgevoerd naast de andere percelen van werken.

Grondwerken en funderingen / Perceel 2

Deyes - Demeuter, 08.2021 > 02.2024

De grondwerken en funderingen betreffen voornamelijk de drie nieuwe volumes, de Rassembleur, het Civa en het Museum. Na het uitgraven van de grond op twee kelderverdiepingen bestaan de funderingswerkzaamheden uit de opbouw van een gordijn van secanspalen rond de omtrek van de drie gebouwen. Binnen deze omheiningen zullen ook geïsoleerde palen worden opgetrokken.

Deze werken werden in augustus 2021 gegund en zouden in december 2021 worden voltooid. Helaas liepen ze grote vertraging op door de fout van de aannemer en diens onderaannemers. De gevolgen van deze vertraging voor de uitvoering van het perceel ruwbouw en speciale technieken zijn nu bekend, aangezien de voor dit perceel aangewezen aannemer pas in juni 2024 met de werken kan beginnen.

Gesloten ruwbouw en speciale technieken / Perceel 3

zie CIT Blaton, aanwijzing 10.2021, aanvang 09.2022 > 06.2026

De grootste opdracht betreft de volledige renovatie en opbouw van het project. Het ligt in het verlengde van de twee nauw verwante aanbestedingen die eraan voorafgingen, namelijk de afbraakwerken en de grondwerken-funderingen. De opdracht omvat het ontwerp van de bouwschil van het project (shell), zowel de oude als de nieuwe, alsook de draagstructuur, de verschillende technieken en de afwerkingen. De vennootschap CIT Blaton won deze opdracht na een zeer uitgebreide procedure. De aanwijzing van de onderneming in het najaar van 2021 maakte het mogelijk de oorspronkelijke planning te handhaven. De inschrijving werd ingediend binnen de ramingen van de opdracht en het uitvoeringsschema voldeed aan de verwachtingen.

De uitvoeringstermijn voor dit perceel is verschillende keren herzien om rekening te houden met de vertragingen die specifiek zijn voor Perceel 2 en die een aanzienlijke impact hebben gehad op de oorspronkelijke contractuele planning. Na bemiddeling over de gevolgen van het in gebreke blijven van de aannemer

van Perceel 2 zijn de partijen een nieuwe contractuele planning overeengekomen. Deze nieuwe planning werd verder uitgewerkt in de vorm van operationele planningen (niet-contractueel), waarin nieuwe uitvoeringsvertragingen werden vastgelegd, waarvan de rechtvaardiging wordt besproken tussen de bouwheer en de onderneming. De oplevering van het gebouw moet de aangekondigde opening voor het publiek op 28 november 2026 mogelijk maken. De retroplanningen van de werkbelastingplannen van de Stichting Kanal-Centre Pompidou voor de oplevering van elk deel van het gebouw werden gedeeld en zijn regelmatig onderwerp van overleg om de samenloop van eigendomsoverdrachten en afronding van de werkzaamheden mogelijk te maken.

Zijn inbegrepen in perceel 3:

- Bouwschil Old Shell – New Shell
- Ruwbouw (beton, metselwerk, metalen constructies, riolering)
- Speciale technieken (HVAC, elektriciteit, gestructureerd IT-netwerk, brand, liften, zonnepanelen, verlichting,...).
- Afwerkingen (scheidingswanden, vloer-, wand- en plafondafwerking, sanitair).

Uitgesloten van dit perceel:

- Podiumuitrusting, audio-video.
- Meubilair op maat.
- Horecafaciliteiten.
- Het uitschrijven van deze aanbesteding heeft aanleiding gegeven tot een groot aantal studies, workshops, beschrijvingen, plannen en opmetingen.

In elke fase is het proces progressief, iteratief en via globale concepten, geleidelijk gespecificeerd en gevalideerd door de architecten, de verschillende studie bureaus en de opdrachtgever, al naargelang hun discipline.

Een overzicht van het soort thema's en disciplines die de ondernemingen in de aanbesteding aantreffen:

Bouwschil, structuur, ruwbouw, riolering

- Studietekeningen, doorsneden, verhogingen, technische details.
- Stabiliteitsstudies voor beton, metselwerk en metaal
- Studies van funderingen, muren, zuilen, balken, daken
- Logistieke studies, transportroutes

Speciale technieken

- Studies brand en compartimentering
- Studies evacuatie

- Studies sprinklersysteem
- Studies rookafvoer
- Studies klimaatprestaties van zones en materialen
- Studies perimeters beveiliging, indringing, inbraak
- Studies toevoer en vloeistoffen
- Studies van verlichting, verwarming en ventilatie, geluid
- Studies van liften

Interieur, uitrusting, inrichtingen en afwerking

- Studies van samenstellingen en afwerkingen van vloeren en drempels
- Studies van samenstellingen en afwerkingen van plafonds
- Studies van samenstellingen en afwerkingen van wanden
- Studies van netwerken en sanitaire voorzieningen
- Studies van drempels, deuren, poorten en ramen
- Studies van trappen, leuningen, hellingen en loopbruggen
- Studies van architectonische en technische details

Alle studies en documenten van het project zijn in detail beschikbaar, of via een grafische presentatie bij de Stichting Kanal-Centre Pompidou. De studie en berekening van de hoogte, de breedte

en het toelaatbare gewicht voor de installatie van de werken of van andere uitrusting op de site.

Klimaatstudies

Niet alle ruimtes van Kanal zullen gelijkwaardig zijn wat de klimaatprestaties betreft. Er zijn keuzes gemaakt in functie van de internationale voorschriften of normen (musea) en de energieregelgeving in het Brussels Gewest (EPB).

Brandstudies

Brandbestrijding, compartimentering, rookafvoer, meters, evacuatie routes,... Er zijn heel wat studies die de mogelijkheden en beperkingen van het project omschrijven.

Studies van voltooiing en afwerkingen

Studies van voltooiing en afwerkingen. Alle afwerkingen zijn haarfijn onderzocht. Onder andere de afwerking van vloeren, muren, plafonds, waardoor de bestaande patina's of nieuwe voorstellen tot hun recht kunnen komen. Gladde (geïsoleerde) of onafgewerkte betonvloeren, nieuwe verhardingen, houten vloeren, glazen, metalen of opnieuw geschilderde wanden, kale plafonds of plafonds bedekt met metaal en geluidsdemping,...

Studies speciale technieken

Naast de architecturale omschrijvingen beschikt de site over een aanzienlijke reeks zorgvuldig geselecteerde technische installaties. Overzicht of zonering: Verwarmingslichaam, verlichting, ventilatie, elektrisch en informaticanetwerk, vloeistofnetwerk, fotovoltaïsch systeem,...

Architecturale bouwdetails

De renovatie van de site en de nieuwe ingrepen vereisen een nauwgezette controle van elke plaats, vanuit technisch, architecturaal, esthetisch, klimatologisch,... standpunt. Er werden honderden details uitgewerkt om geen enkel criterium aan het toeval over te laten. Voorbeeld van een geveldetail: integratie van de nieuwe schuiframen in de gevel van de werkplaatsen

VOORTGEZETTE STUDIES

Inrichting Projecthuis

Terwijl het museum Kanal de werkzaamheden met het oog op zijn nakende opening verder zet, heeft het Projecthuis aan de overzijde, aan de Saintelettesquare, zijn deuren geopend om de Brusselaars de evolutie van het architectuurproject

van het museum te laten zien. De tentoonstelling is opgezet door het Atelier KANAL, het Belgische, Zwitserse en Britse team dat is aangesteld voor de transformatiewerken, en laat plannen, foto's, maquettes en ook stalen van bouwmaterialen zien die voor dit omvangrijke project gebruikt worden.

Het Projecthuis maakt deel uit van het tentoonstellingstraject dat tijdens SHR2020 aan de bezoekers voorgesteld werd, maar zal ook open zijn en fungeren als ontmoetingsplaats voor iedereen wanneer de grote werkzaamheden op de werf opstarten.

Als pleisterplaats voor studenten, buurtbewoners, gezinnen, architectuurliefhebbers en nieuwsgierigen, maar ook als zenuwcentrum waar de opdrachtnemers elkaar in de ruimtes op de mezzanine kunnen treffen voor overleg en coördinatie, zal het Projecthuis het project en al zijn actoren blijven tonen en huisvesten.

Haalbaarheids- en technische studies 'HORECA'

studiebureaus EUREKA & BECP concept
2020 was het jaar van een eerste experiment met het interne beheer

van de horeca-activiteiten die op de site beschikbaar zijn. Deze poging is gebaseerd op de vaststelling dat deze activiteiten zeer sterk verweven zijn met de gehele huidige en toekomstige programmering van de organisatie. Daarom werd voor dit project een businessplan opgesteld en een monitoring opgezet. Als gevolg van de coronacrisis kon deze analyse helaas niet worden voltooid. Dit wordt besproken in het laatste hoofdstuk van dit verslag.

De catering kan op verschillende plaatsen in Kanal verzorgd worden. Tijdens de studies om de behoeften te bepalen, werden verschillende mogelijkheden in aanmerking genomen:

- Een restaurant van het type bar-brasserie langs de Akenkaai.
- Een café-bakkerij gelegen op de kruising van de beuken, in het hart van de oude Werkplaatsen.
- Een gastronomisch restaurant en de bijhorende keuken op de 5e verdieping in de Showroom.
- Een rooftopcafé met een groot publiek terras op het dak van de Showroom.
- Een paar plaatsen waar een snelle, vlotte en mobiele catering mogelijk is:
 - Cateringruimte onder het kleine

auditorium naast de Showroom.

- Een bar onder de helling naar de tweede verdieping van de Showroom.
- Alle voorzieningen voor catering in de foyer en rondom het grote auditorium.
- Voldoende stroom- en watervoorziening op de hele site voor een flexibele inzet tijdens evenementen, voorstellingen,....
- De ontwikkeling van deze studies en het businessplan worden momenteel voorbereid door een gespecialiseerd studiebureau, waarmee de concepten en details zijn voorgesteld en gevalideerd door het FAVV

De volgende stap is enerzijds de verdere ontwikkeling van de technische installaties en anderzijds die van de concepten en de aanverwante budgetten, waardoor de interieurconcepten kunnen worden vastgesteld.

Inrichting ruimten F&B - architectuurstudies

Kanal zal een impact hebben op de nabije en ruime omgeving. Een groot cultureel potentieel dat een diversiteit biedt aan creaties, ontmoetingen,

praktijken en productie dat ontplooiing en emancipatie mogelijk maakt. Een grote uitdaging om een samen-leven te weven en leven in te blazen op een plek waar iedereen welkom is.

De economische recessie, politieke onrust en milieuproblemen zijn elementen die een invloed hebben op zowel de horecasector als de consument. Daarnaast is tafelen een moment van vreugde, het plezier van delen, creatieve prikkeling en om te genieten van het hier en nu. Door de horeca als een van onze momenten van degustatie, ontspanning, ontdekking en zorg voor onszelf te plaatsen, wordt de creatie van een emotionele waarde en een apart moment van gezelligheid essentieel.

In het kader van haar beheersovereenkomst heeft de Stichting Kanal ook studies laten uitvoeren naar de ontwikkeling van de Food & Beverage-activiteiten, waarin de grote lijnen van de exploitatie van deze 5 locaties worden uitgezet. De studies richten zich op wereldwijde consumententrends en trends in de restaurantsector die een potentiële impact hebben op de selectie en aanbeveling van offertes inzake F&B.

Verschillende scenario's voor het afronden van de investeringen die nodig zijn om deze ruimten bedrijfsklaar te maken, voor hun dagelijks beheer en voor hun rentabiliteit werden geanalyseerd.

De geselecteerde projectauteurs stellen locaties voor die representatief zijn voor de diversiteit van de bevolking, gastvrij voor alle doelgroepen, zowel wijkbewoners als bezoekers, zowel lokaal als internationaal,...

Met haar porositeit tussen werk, ontplooiing en ontspanning zal de Bar-Brasserie een van de schakels vormen tussen het industriële en minerale leven aan de Akenkaai, het recreatieve en plantaardige leven van de voorzieningen op de andere oever en het multiculturele leven in Kanal.

Het restaurant, dat leeft op haar eigen ritme, maar verbonden is met Kanal in haar geheel, kijkt uit over de majestueuze ruimte van de Showroom en biedt een ongewoon uitzicht op het toekomstige nieuwe Saintelettesquare. Het neemt op een meer intieme, meer gedempte manier deel, als echo op de glanzende mechanica van weleer, aan de gastronomische ontdekking.

De Rooftop, een grote buitenruimte op het dak van de Showroom, biedt een adembenemend uitzicht over heel Brussel. Deze ruimte draagt bij aan de vrije rondgang van het publiek over de hele site. Op deze plek komt een bar die gedurende de dag van functie verandert, zoals een Brusselse koffiebar.

Op het kruispunt van de binnenstraten opent Kanal bovendien haar eigen bakkerij, in het hart van het gebouw. Een plek om een goede koffie te drinken of een stokbrood te kopen, maar ook om de dag te beginnen, een pauze te nemen tussen twee tentoonstellingen, of vrienden te ontmoeten.

Studies voor bewegwijzing en informatie aan het publiek

Atelier Kanal & Cartlidge Levene

Al vanaf het begin van het project is er bijzondere aandacht besteed aan de manier waarop Kanal zal worden ervaren en beleefd, hoe er zal worden rondgewandeld... Het concept 'Verdwalen mag' tijdens Kanal Brut blijft een leidraad, maar er worden ook oriëntatiepunten en uitvalswegen aangereikt.

Verdwalen stelt je in staat om Kanal in zijn volle omvang te waarderen, om

geen precies doel te hebben, om te komen en terug te keren, want het is een plaats waar steeds weer meer te ontdekken valt, zowel door de rijkdom van haar ruimtes als door de oneindige mogelijkheden van haar programmering.

Om de sleutels te vatten van een ontwerp waarin je kunt verdwalen en jezelf kunt vinden, vormen een paar elementen de basis van de concepten: de namen van de ruimtes, de visuele elementen, de dragers,...

Nu de ruimtes, hun behoeften en mogelijkheden zijn omschreven, zijn er talrijke studies die aan de gang zijn of de komende maanden worden aangevat, waarbij de nadruk steeds meer komt te liggen op het gebruik en de exploitatie van de site.

Inrichtings- en uitrustingsstudies voor sociale en openbare ruimtes (winkels, bibliotheek, onthaal)

Sinds enkele jaren voorspellen sommigen het einde van bibliotheken, omdat alles nu online beschikbaar is. Paradoxaal genoeg neemt het aantal bibliotheekbezoeken niet af. Hun roeping is geëvolueerd: ze zijn nu vooral een ontmoetingsplaats. De projectauteurs die geselecteerd werden

voor de inrichting van de Leeszaal en de Bookshop stellen publieke, multifunctionele en productieve ruimtes voor.

De Leeszaal is voor iedereen toegankelijk, met gratis toegang tijdens de verlengde openingstijden van het gebouw. De ruimte is meer dan een bibliotheek en zal opeenvolgende curaties huisvesten op basis van de collecties. Zo zal de leeszaal een actieve en grootschalige etalage vormen van de rijke collecties van het CIVA. Kleinschalige evenementen (zoals boeklanceringen, 10 books by, enz.) kunnen in deze ruimte worden gehouden, wat de bruisende activiteit en de multidisciplinariteit van Kanal weerspiegelt. Bovendien is het een werkplek (van het type co-working) voor studie en groepswerk.

Als reactie op de veelheid aan gebruiksvormen en gebruikers zal de zaal een grote flexibiliteit behouden, zodat ze regelmatig door de teams van Kanal-CIVA kan worden heringericht en door bezoekers, studenten en lezers kan worden toegeëigend.

Meer dan een gewone museumwinkel wil de Bookshop van Kanal uitgroeien

tot een toonaangevende Brusselse boekhandel voor architectuur (en ook stedenbouw, landschap en milieu) en het brede spectrum van hedendaagse artistieke en curatoriale praktijken. Met een uitgebreide verzameling referenties en nieuwe uitgaven zal het deze verschillende gebieden bestrijken, met een bijzondere focus op Belgische publicaties. Een levendige selectie die voortdurend in ontwikkeling is en voortdurend in dialoog staat met het culturele project van Kanal.

De boekhandel CIVA-Kanal zal een aantal verschillende doelgroepen bereiken: enerzijds bezoekers van de tentoonstellingen, voor wie een speciaal aanbod beschikbaar zal zijn (catalogi, boeken over de thema's van de tentoonstellingen), maar ook andere gebruikers van Kanal (gewone bezoekers, lezers van de bibliotheek, onderzoekers met toegang tot de archieven).

Het leven van de boekhandel zal zich niet beperken tot de verkoopruimte, maar zal, door zich uit te breiden naar de aangrenzende openbare ruimtes, volledig deelnemen aan het culturele leven van Kanal, bijvoorbeeld tijdens evenementen zoals signeersessies,

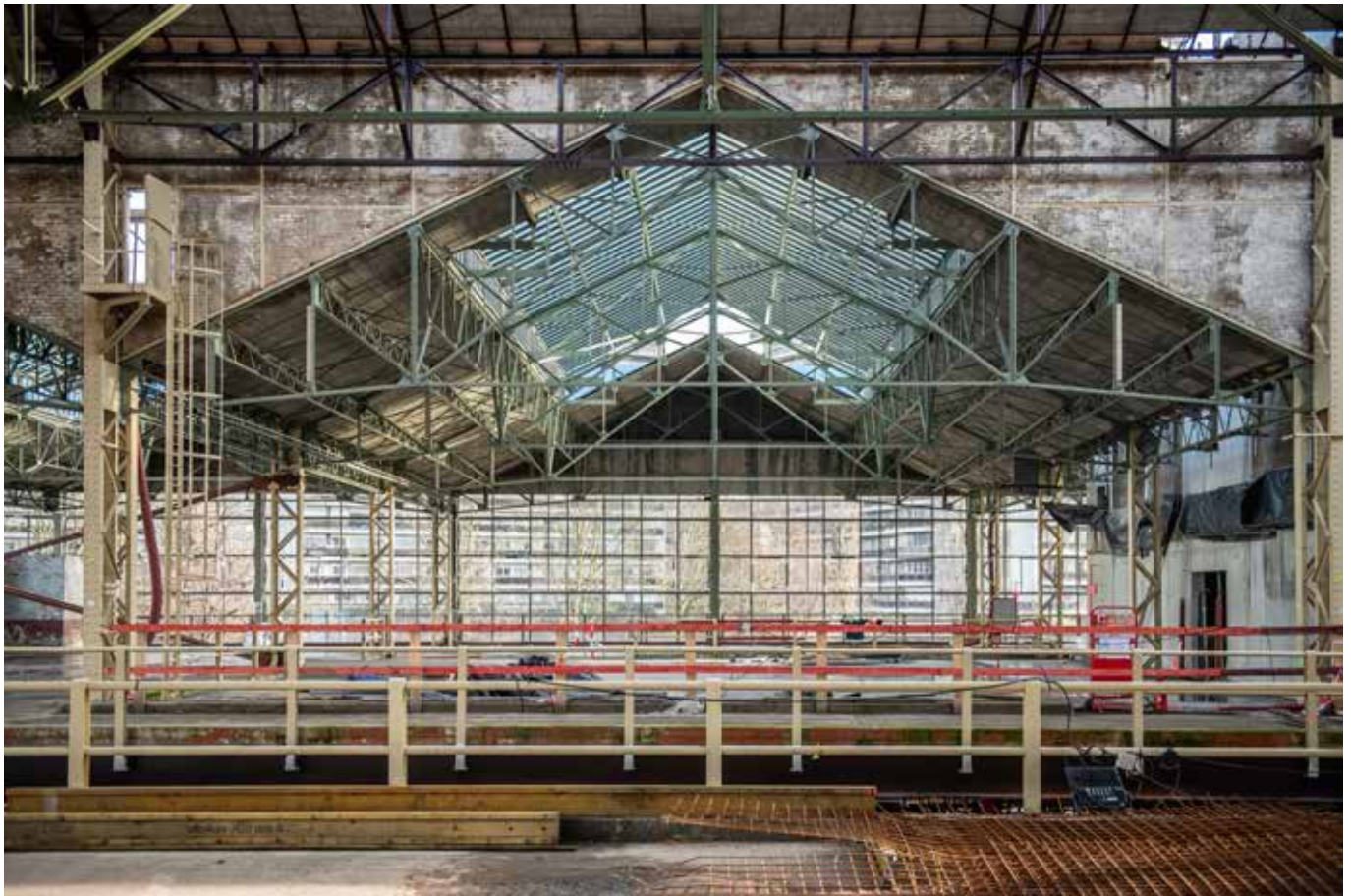
presentaties en debatten rond een publicatie, ontmoetingen met een uitgever, boekenbeurzen, enz. Display- en rekmodules kunnen zo in de openbare ruimtes voor de Bookshop worden geplaatst. Bij bijzondere evenementen (zoals bijvoorbeeld boeklanceringen) kan de Bookshop ook openen naar de Leeszaal.

De Culture Market zal op zijn beurt Brussel en België in de kijker zetten via een selectie van lokale ambacht- en designvoorwerpen. Op deze plek zullen ook de producten van Kanal-CIVA te koop worden aangeboden: catalogi van lopende tentoonstellingen, souvenirs,...

Andere studies: IT en beveiliging

Een reeks andere studies is aan de gang:

- Studies over de werkorganisatie en indeling van de kantoorruimten
- Studies Civa, archivering en openbare bibliotheek
- Studies over de inrichting en uitrusting van de ruimten voor onthaal, museumeducatie en shops
- Studies over mobiele uitrusting
- Studies over technische, podium-, akoestische en audiovisuele uitrusting
- Studies museum philosophy
- Studies onthaal en bemiddeling

- Studies inzake conservatie en productie

KANAL IN ZIJN OMGEVING

Project Sainteletteplaats

De gewonnen wedstrijd voor de herinrichting van de Saintelettesquare plaatst het belang van stedelijke en grootstedelijke voorpleinen opnieuw in het middelpunt van het debat. Het 'brugplein', zoals de projectauteurs het definiëren, wordt een ruimtelijke schakel die veel verder gaat dan de infrastructuur van de laan.

Het overbruggt het kanaal en verbindt de twee oevers, verdicht het wegenet om bruikbare ruimte te winnen voor voetgangers, fietsers, activiteiten, evenementen,... vóór de gevels en aan beide zijden van de brug.

Bomen, meubilair en stadsverlichting, doorlopende vloeren... Samen maken ze het mogelijk om de fragmenten van de ruimte samen te brengen en de afgesloten grens op te heffen tussen het voorplein en de Showroom van KANAL, die openstaan voor een waaier van nieuwe en uiteenlopende gebruiksmogelijkheden.

Het plein zal worden ervaren als een nieuwe buurt ruimte, een nieuw stedelijk en grootstedelijk signaal dat in de breedste zin van het woord in contact staat met het hart van Brussel.

Het zal zorgen voor de continuïteit van de openbare ruimtes, van het plein tot aan de andere oever, aan de Akenkaai, het Maximiliaanpark, de Handelskaai, ...

Studies Akenkaai

In het kader van de BKP-studie (BeeldKwaliteitsPlan) werd een studie opgezet om de haalbaarheid en het belang te onderzoeken van een voorstel om de Akenkaai, vóór Kanal, geheel of gedeeltelijk te verlagen.

Er werden vijf scenario's voorgesteld, waaronder inrichtingen van hetzelfde type rond het bekken bij het Rederspark.

Na onderzoek is de mening van de Stichting Kanal en haar architecten van Atelier Kanal unaniem: scenario 5 is het meest positieve voor de Akenkaai en het project Kanal. Het laat de oorspronkelijke structuur van de kaai zo goed mogelijk intact en biedt de meeste mogelijkheden voor een gevarieerd gebruik. De huidige 'vrijmoedige typologie' van de Akenkaai

vormt een passend tegenwicht voor de meer 'topografische' benadering aan de overzijde.

De herinrichtingen of verfraaiingen die moeten gebeuren op de Akenkaai zouden voor SK/AK zijn:

- Plaatselijke behandeling van de vloer: verbeteringen, herstellingen, specifieke inrichtingen voor het terras van de brasserie, ingang Kanal, ingang Kaaitheater, enz.
- Verfraaiing, verwijdering of verplaatsing van de waterbushalte
- Voetgangersbrug, die de twee oevers van het kanaal verbindt
- Openbare verlichting, nutsleidingen, mogelijk wat straatmeubilair
- Mogelijke vergroening, zonder behoud van de bomen die momenteel bij de gevel van Kanal staan.
- De (voetgangers)verbinding met het Sainteletteplein moet worden ontwikkeld en geharmoniseerd.
- Geen pleziervaartuigen, loodsen, enz. voor Kanal.

Inbezitneming van het gebouw 'K1'

In december 2021 sloot Kanal de onderhandelingen af over de huur van een gebouw recht tegenover de site, aan de Kaai langs de Havenlaan, en doopte

het 'K1' (spreek uit als: [Kaa°wan]). Deze huurovereenkomst gaat vergezeld van een koopoptieclausule die met instemming van de regering wordt uitgeoefend via de beheersovereenkomst 2024—2028. Het is een mooie kans om de exploitatie van Kanal op kleinere schaal verder te zetten en tegelijk een uitstalraam naar de buitenwereld in afwachting van de heropening.

Vanaf 2022 is het gebouw geïnvesteerd en uitgerust om onze activiteiten, de conformiteit van de lokalen voor PBM en de voorbereiding van de levensduur van het gebouw in het kader van de werken voor de aanleg van het openbare park uitgevoerd door Beliris op de betrokken Kaai, te verzekeren.

Studies Reserves

Copernic

In maart 2021 kreeg Kanal de erkenning voor haar project voor de ontwikkeling van reserves als een van de potentiële huurders van het COPERNIC-project dat Citydev in Haren ontwikkelt. Deze goedkeuring werd verleend op basis van een nota die het werkgelegenheids- en economische effect van deze activiteit aantoonde, die niet op het gewestelijke grondgebied bestaat.

Kanal lanceerde vervolgens een aantal studies en stelde een budget vast voor de werkzaamheden die op de site moesten worden uitgevoerd na de oplevering van het gebouw door Citydev. Deze werkzaamheden betroffen een 'opwaardering' van de ruimtes om er conserverings- en logistieke operaties voor kunstwerken uit te voeren, die zeer hoge standaarden op het gebied van klimaatbeheersing en beveiliging vereisen. De geschatte kosten bedragen 5,5 miljoen euro exclusief btw. In het kader van de onderhandeling over onze beheersovereenkomst heeft de regering Kanal gevraagd een promotieoperatie met Citydev te overwegen voor deze specifieke investering.

Na het economische potentieel van deze operatie op de site van Copernic te hebben geëvalueerd, bleek dat noch de planning, noch de structuur van het project op het vlak van vastgoedpromotie, rekening houdend met de rendementstandaarden van Citydev, interessant was in vergelijking met de voordelen van een volledige promotieoperatie op basis van een nieuwe grond en nieuwbouw. De teams van Citydev en Kanal analyseerden daarom de grond die Citydev voor een dergelijke operatie ter beschikking had.

De Raad van Bestuur nam ook de volgende beslissing op basis van een samenvattende nota waarin de verschillende scenario's werden uitgelegd:

- 1 Een scenario met 100% privéreserves.
- 2 Een Copernicus-scenario (toen nog in de veronderstelling dat het levensvatbaar was).
- 3 Een nieuw, gedeconsolideerd promotiescenario.

De conclusie is dat de investering gerechtvaardigd is (6,5 miljoen voor een nieuw gebouw) vanuit publiek oogpunt (in vergelijking met een verloren privéfond) en dat de exploitatie volledig winstgevend is voor Citydev met een draaglijke jaarlijkse huur voor Kanal op basis van een normale rentabiliteit van onroerend goed.

De regering werd geïnformeerd over de betreffende veronderstellingen, in overeenstemming met de beheersovereenkomst. Helaas heeft de huidige politieke situatie het niet mogelijk gemaakt om vooruitgang te boeken op dit gebied, gezien de onzekerheden over de financiering ervan.

ACTIVITEITEN

VOORWOORD

In 2024 heeft de programmering van Kanal de ambitie om het Brusselse culturele landschap verder te promoten, dankzij haar inzet voor inclusiviteit, creativiteit en de talrijke samenwerkingen, zowel lokaal als internationaal. Grote evenementen zoals *MolenFest*, het *AFIELD Forum*, de *Ass Book Fair* en *World History of the Commons* versterken de betrokkenheid van Kanal bij hedendaagse cultuur, gemeenschapsvorming en internationale dialoog. Zo sluiten deze evenementen aan bij de fundamentele doelstellingen van de programmering van Kanal:

Originele culturele evenementen ontwikkelen om een sterke identiteit te smeden

De programmering van Kanal wil een unieke identiteit voor Brussel tot stand brengen als culturele bestemming. Evenementen zoals *MolenFest*, de jaarlijkse viering van kunst, cultuur en muziek, zowel lokaal als internationaal,

spelen een centrale rol bij het creëren van een gemeenschapsgevoel en benadrukken tegelijkertijd de creatieve geest van Brussel. Het festival zet zowel lokale talenten als wereldwijde artistieke invloeden in de kijker, en bevestigt een identiteit die zowel geworteld is in de geschiedenis van de stad als gericht op de toekomst. Door een divers publiek samen te brengen, belichaamt het de dynamiek en het multiculturele karakter van Brussel, dat bijdraagt tot een unieke culturele positie op het internationale toneel.

Organiseren van culturele evenementen ter promotie van hedendaagse kunst in al haar vormen en disciplines

De programmering van Kanal weerspiegelt de diversiteit van hedendaagse kunst via verschillende media en praktijken, zoals blijkt uit het *AFIELD Forum* en de *Ass Boekenbeurs*. De *AFIELD Forum* brengt kunstenaars, curatoren en culturele spelers van over de hele wereld samen om ideeën uit te wisselen, kennis te delen en kritisch te debatteren over kunst, cultuur en milieu. Het biedt een platform voor experimenten, innovatie en interdisciplinaire samenwerking. Op haar beurt viert de *Ass Book Fair*,

gewijd aan onafhankelijke uitgeverijen en hedendaagse literatuur, het geschreven woord in al zijn vormen — van graphic novels tot poëzie en avant-gardepublicaties — en illustreert zo de rijkdom en voortdurende evolutie van hedendaagse artistieke expressie.

Partnerschappen aanmoedigen met bedrijven, organisaties en instellingen met dezelfde sociale doelstellingen om een netwerk te creëren

Kanal ontwikkelt actief partnerschappen met culturele instellingen, NGO's en andere organisaties met vergelijkbare doelstellingen. Het evenement *World History of the Commons* belichaamt deze geest van samenwerking perfect. Deze grootschalige tentoonstelling nodigt onderzoekers, kunstenaars en activisten uit om de geschiedenis en de toekomst van gemeenschappelijke hulpbronnen en collectief bestuur te verkennen. Ze stimuleert de dialoog tussen instellingen en gemeenschappen die zich inzetten voor sociale rechtvaardigheid, milieuduurzaamheid en overheidsbeleid. De internationale partnerschappen van Kanal versterken dit netwerk nog verder, waardoor de programmering een getrouw beeld geeft van wereldwijde solidariteit en gedeelde maatschappelijke doelstellingen.

Forum AFIELD

Het vergemakkelijken van de uitwisseling van vaardigheden en expertise rond culturele projecten door middel van co-creatie en samenwerking met andere culturele spelers

Kanal bevestigt zijn inzet voor samenwerking door het uitwisselen van kennis en vaardigheden. Evenementen zoals het *AFIELD Forum* bieden een platform voor co-creatie, waar professionals van over de hele wereld elkaar kunnen ontmoeten, samen experimenteren en hun expertise delen. De *Ass Boekenbeurs* benadrukt op haar beurt de rol van onafhankelijke uitgevers en zelfpublicerende auteurs om hun literaire en artistieke horizon te verbreden. Deze samenwerkingen voeden een cultuur van gedeeld leren, kruisbestuiving van ideeën en wederzijds respect.

Zorgen voor eerlijke toegang tot evenementen voor iedereen

De programmering van Kanal is ontworpen om toegankelijk te zijn voor zoveel mogelijk mensen,

waarbij inclusieve deelname wordt aangemoedigd. Zo richt *MolenFest* zich op een breed spectrum aan lokale gemeenschappen en biedt vaak gratis of tegen gereduceerd tarief toegang om de deelname van mensen uit diverse sociale en economische milieus te stimuleren. Het *AFIELD Forum* en de *Ass Book Fair* delen deze prioriteit op het gebied van toegankelijkheid, door ervoor te zorgen dat kennisoverdracht openstaat voor een breed publiek, inclusief gemarginaliseerde gemeenschappen. Ook diensten zoals gebarentolk of vertaling worden aangeboden zodat personen met een handicap volledig van deze culturele ervaringen kunnen genieten.

Een divers en dynamisch cultureel programma aanbieden dat het Brusselse culturele landschap in de kijker zet

Kanal brengt de rijkdom en diversiteit van het Brusselse culturele landschap onder de aandacht. Evenementen zoals *MolenFest* dragen hieraan bij door lokale muziek, dans en urban art te vieren, terwijl ook internationale artiesten worden aangetrokken. Door zowel nieuwe stemmen als gevestigde namen een podium te bieden, belichaamt het festival de artistieke vitaliteit van Brussel.

Op zijn beurt zet de *Ass Book Fair* lokale onafhankelijke uitgevers in de kijker en ontvangt auteurs van elders, waarmee ze de reputatie van Brussel als centrum van literaire innovatie versterkt.

Zorgen voor de samenhang van het artistieke programma en dat alle activiteiten de geest van het project respecteren

Hoewel de programmering van Kanal gevarieerd is, steunt ze op een coherente artistieke visie. Het evenement *World History of the Commons* illustreert het engagement van Kanal om actuele vraagstukken aan te pakken, zoals het beheer van hulpbronnen, milieuduurzaamheid en collectieve verantwoordelijkheid. Elke activiteit wordt zorgvuldig gekozen om in deze visie te passen en de artistieke integriteit van het project te bewaren, en nodigt uit om diep na te denken over de culturele, sociale en politieke uitdagingen van vandaag.

Sara Dziri

Bal Amicale

**FAÇADE
RISING, Tarek Lakhri**

28.03 > 10.09.2024

11-12 Saintclettesquare

In het kader van de serie *FAÇADE* presenteert kunstenaar Tarek Lakhri *RISING*, een werk dat de impact van representatie en storytelling onderzoekt, met name voor queer mensen van kleur. Met zijn 'tech noir'-stijl brengt *RISING* een eerbetoon aan cinema en videogames. De protagonist, een engel-avatar, symboliseert de belichaming van een goddelijkheid op aarde. Het werk combineert melancholie en kracht, bevraagt de conventionele perceptie van melancholie en presenteert deze als een aanpassingsmechanisme voor de uitdagingen van het leven. Het panoramische landschap van *RISING* nodigt ons uit om na te denken over de complexiteit van de wereld en de huidige ecologische, sociale en politieke spanningen. Tarek Lakhri heeft op de gevel van het Kanal een nieuwe realiteit gecreëerd, waar alternatieve perspectieven en verhalen een plek vinden en waar kracht schuilt in melancholie. Tussen vreugde en melancholie benadrukt *RISING* het

belang van alternatieve perspectieven en verhalen, en toont het de transformatieve kracht van storytelling. Bij de opening van *RISING* vond een optreden plaats van de Brusselse DJ Soumaya Phéline.

In samenwerking met Artlead.

Catalogus FAÇADE

Met *FAÇADE* heeft Kanal-Centre Pompidou drie kunstenaars uitgenodigd om elk een werk te creëren voor de grote gevel van de tentoonstellingszaal van het toekomstige museum. Kanal publiceerde drie gelimiteerde edities rond deze serie, waarin de kunstenaars in dialoog gaan met de curatoren over het creatieve proces: Laure Prouvost sprak met Thomas Caron, Claire Contamine interviewde Anne-Mie Van Kerckhoven en Tarek Lakhri sprak met Bas Hendrikx. De omslagen van de publicaties zijn samengesteld uit fragmenten van de werken zelf.

Oplage: 300 exemplaren.

Genummerde en gesignde edities.

Het Brusselse culturele landschap promoten op Europees en internationaal niveau

De programmering van Kanal overstijgt het lokale niveau en helpt Brussel te positioneren als een belangrijk cultureel centrum in Europa. Door het organiseren van internationale evenementen zoals het *AFIELD Forum of World History of the Commons* plaatst Kanal de stad in het hart van wereldwijde discussies over cultuur, politiek en milieu. Het *AFIELD Forum* trekt een internationaal publiek van kunstenaars, curatoren en cultuurbeoefenaars en bevordert de uitwisseling van kennis en transnationale netwerken. De *Ass Book Fair* maakt, door uitgeverijen van over de hele wereld uit te nodigen, van Brussel een bijzonder platform voor interculturele dialoog en versterkt zo de positie van de stad in het Europese en mondiale culturele landschap.

Façade: *RISING*, Tarek Lakhri

From Brussels to Anywhere
Maria Kley, Imelda Instituut

06.06.2024

installatie

From Brussels to Anywhere is het resultaat van een participatief project onder leiding van kunstenaar Maria Kley, die een reeks workshops organiseerde met leerlingen van het Imelda Instituut in Molenbeek. Samen ontwikkelden ze een 'groepsportret' in de vorm van sculpturen voor het amfitheater op de binnenplaats van de school. De elf leerlingen van het zesdejaars Toerisme (2022–2023) dachten na over hun persoonlijke verhaal en hun ambities voor de toekomst. Het project, dat werd uitgevoerd in de laatste maanden voor hun afstuderen, resulteerde in een serie sculpturen van duurzaam acrylhars, waarin sporen van het proces en de oorspronkelijke vorm en textuur van de shoppers zijn verwerkt. De verhalen van de studenten zijn een integraal onderdeel geworden van de sculpturen, die kleur geven aan de ontmoetingsplaats van het Imelda Instituut. Een geschenk van de leerlingen aan de volgende generatie.

In samenwerking met het Imelda Instituut, Molenbeek. Gesteund door de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in België.

The Museum of Innocence,
Lisa Matthys

14 > 15, 21 > 22.09.2024

guided tour installation

Lisa Matthys vroeg leerlingen van basisschool Droomboom in Laken naar hun visie op het woord museum en wat de begrippen kunst, verzamelen en schoonheid voor hen betekenen. Het participatieve project leidde tot een geluidscollectie, gerealiseerd in samenwerking met geluidskunstenaar Arno Boey. De collectie, samengesteld uit kinderstemmen, laat horen hoe de kinderen van Brussel zich hun toekomstige museum voorstellen. Tijdens de bezoeken van Kanal aan de werf van het toekomstige museum tijdens het *MolenFest 2024* ontdekten bezoekers de geluidsinstallatie als onderdeel van de rondleiding. De soundscape, bestaande uit verschillende luidsprekers, mengt stemmen, geluiden, klanken en wensen op een met krijt getekende plattegrond van het door de kinderen gedroomde museum.

In samenwerking met Arno Boey en basisschool Droomboom, Laken.

From Brussels to Anywhere

Les Modèles / Les Porteurs, Sarah Vanagt

19 > 21.01.2025

11:00-18:00 / K1

installatie / video

Drie dagen lang presenteerde Kanal nieuw werk van de Brusselse cineaste Sarah Vanagt. *Les Modèles*, haar nieuwste film, ging in avant-première als installatie op de eerste verdieping van K1. *Les Porteurs*, een film uit 2022, werd doorlopend vertoond op de benedenverdieping.

Les Modèles

Begin 2023 maakte Sarah Vanagt wandelingen met twintig jonge vrouwen en mannen uit Molenbeek en Schaarbeek. Vertrekpunt was de Kleine Zaval, een klein park verfraaid met beeldhouwwerken die verwijzen naar de oude Brusselse ambachten. Wat daarop volgde, waren intieme gesprekken over de plaats van werk in het leven van jongeren. Over verwachtingen en ambities, rollen en voorbeelden. Over persoonlijke visies op de toekomst en een samenleving in volle verandering.

Les Porteurs

In *Les Porteurs* ontmoeten jonge Brusselaars met verschillende achtergronden en visies op de toekomst elkaar op zitbanken in verschillende parken. Op hun telefoon bekijken ze de oudste filmbeelden van Congo: stomme documentaires, gemaakt door een Belgische militair attaché, Armand Hutereau, tijdens een koloniale expeditie in het noordoosten van Congo tussen 1911 en 1913. Het doel van de reis was om zoveel mogelijk voorwerpen te verzamelen voor het nieuwe Congomuseum in Tervuren (België). In *Les Porteurs* spelen groepen Brusselse jongeren een spel dat gebaseerd is op de objecten die destijds naar België werden gebracht. Ze luisteren naar de liederen van de dragers, de anonieme mannen die meer dan 8000 objecten op hun blote schouders torsten, en geven commentaar op wat ze zien.

Les Porteurs, Sarah Vanagt

Swamp Sacrifices, Paula Aula Almiron, Wouter De Raeve

24.02.2024

18:00 – 22:00 / Kanaal-werf + K1

performance screening

Sinds 2021 bestuderen Paula Almiron en Wouter De Raeve de impact van stedelijke ontwikkeling op lokale gemeenschappen in de noordwijk van Brussel. Net als veel andere Brusselse wijken ligt deze zone op een groot moerasgebied dat werd drooggelegd om plaats te maken voor de groeiende stad. Dit moeras, begraven onder het Brusselse asfalt, was het startpunt voor *Swamp Sacrifices* een tweedaags programma van performances, concerten, screenings en discussies.

The Water is Angry (35')

18:00 / K1

concert

Groupe GAM, Loucka Fiagan, Désirée 0100, Equinox-koor van het Maison d'enfants Reine Marie-Henriette, en Hoda Siahtiri en Bear Bones, Lay Low

Paula Almiron en Wouter De Raeve vroegen een reeks muzikanten om een herziene versie te presenteren van Quartier Nord, een protestlied uit de jaren 70. De compositie van de Groupe d'Action Musicale (GAM) en wijkbewoners was een reactie op het Manhattanplan en de vele onteigeningen in de noordwijk. Quartier Nord werd gezongen tijdens demonstraties op de verschillende bouwplaatsen in de wijk.

The Water We Care For

19:00 / K1

video + discussion

Projection *Water No Get Enemy: Counter-Cartographies of Diaspora*, Remi Kuforiji (11').
Discussie met Natural Contract Lab en André Verstraeten, architect bij Kanal / moderator: Guy Gypens.

Wat is de relatie van Kanal met water, afgezien van de naam? Het museum is niet alleen aan de oevers van het kanaal gebouwd, maar ook gedeeltelijk langs de overdekte Zenne. Daarnaast is Kanal gebouwd op een van de meest moerassige delen van de Zennevallei. André Verstraeten, architect bij Kanal, legde de technische uitdagingen uit. Maken effectieve waterbeheermethoden deel uit van het bouwproces? Wordt er rekening

gehouden met de stem van het moeras? Deze vragen kwamen aan bod tijdens de discussie met Natural Contract Lab. Voorafgaand aan het debat, werd de video *Water No Get Enemy* van Remi Kuforiji vertoond. De film toont een poging tot verzet tegen de neokoloniale praktijken van ruwe-oliewinning en ecocide in de Nigerdelta.

Spatial Therapy Wouter De Raeve, Stine Sampers, Martha Balthazar

20:00 / K1

performance

Wat zijn de trauma's, angsten en ambities van een ruimte? En kunnen die worden verzoend met degenen die er wonen? Tijdens *Spatial Therapy* besprak een therapeut met een patiënt diens relatie met het moeras en de Zenne.

[Sunkboac]

Simon Ascencio

21:00 / K1

[Sægbouc] is een onderzoek naar gezongen verhalen. [Sængbók] kreeg vorm in een reeks 'gelegenheidsliederen' in de stijl van een collectieve karaoke.

SYMPOSIUMS & TALKS

Brussels Ass Book Fair

29.11 > 01.12.2024

afspraak

De eerste editie van de *Brussels Ass Book Fair* een queer kunstboekenbeurs, was een doorslaand succes. De beurs, die van 29 november tot 1 december 2024 in K1 werd gehouden, was een initiatief van *Paris Ass Book Fair* en Kanal, verwelkomde 55 Belgische en internationale exposanten. Tegelijkertijd was er een openbaar programma met live evenementen, muziek, discussies en speciale lezingen. De *Brussels Ass Book Fair* zet LGBTQIA+ mensen en projecten in de kijker en brengt makers, auteurs, fans en collectieven samen rond boeken, fanzines en publicaties die de gangbare normen uitdagen. Het doel van de beurs is duidelijk: door middel van humor en plezier bijdragen aan een rechtvaardige en inclusieve samenleving.

Kunstenaar Karol Radziszewski verzorgde het visuele ontwerp voor de *Brussels Ass Book Fair*.

Exposanten

Duuu Radio, 16b Éditions, Archive Books, Bind That BTch, Bog Bodies Press, Claus Books, Colorama, Connoisseurs, Des Jacques, Dik Fagazine, Divided Publishing, Editions Raté, Éditions Trouble, Eros•Machine Éditions, Erwan Roussel, Florence Loewy, Fluffer Everyday, Garçons Précieux, Gaykitschcamp, Girls Like Us, Grrrr Independent Paper Consortium (Ipc), Jan Van Eyck Academie X Limestone Bookshop, Kanal-Centre Pompidou, Ladycotton, Maison Commun, Meteoro Editions, Molly Wurwand, Obedbooks, Occasional Papers, Onomatopée Projects, Outline, Parc Paul Bonnet + Hadrien Jacquelet, Phenicusa Press, Pietra Publications, Pilot Press, Posture Editions, Queer Street Press, Ramsdam Books, Rile Books, Sabir, Sevana Holst, Shrub, Spyros Rennt, Surfaces Utiles, The Big Dumb Object And Kloareg, The Museum Of Mistakes, Tom De Pekin, Tr@N\$Fem Prax1s, Triangle Books / Dreieck Bücher, Unity Press, Valiz, Viaindustriae Publishing, Walkscapes.

Publiek programma**Gay Haze x Brussels Ass Book Fair**

DJ-set door UNOS en live optreden van Men In Pain.

Flash Days, bubble brussels

pop-up tattoo studio. Alle winst (1000 euro) werd geschonken aan het Trans Solidarity Fund Belgium.

Press Play, Bebe Books

queer pop-up drukkerij om je eigen zine te maken, voor jongeren en volwassenen.

The Queer Arab Glossary

presentatie van het boek in België met auteur Marwan Kaabour en programmeur van het Kaaitheater Maria Dogahe.

Sex and garment fetish: From Camp to Kiffeur

een rondetafelgesprek met modeontwerpers Jordan & Luca en professor Andrew Groves over de relatie tussen queer fetisjcultuur, hedendaagse mode en kledingontwerp.

Poëzielezing: Tarek Lakhriissi leest voor uit zijn dichtbundels *Fantaisie Finale* en *Blood*.

Forum AFIELD
27 > 29.09.2024
symposium

Le Forum AFIELD is een project van AFIELD, in coproductie met Kanal-Centre Pompidou, in samenwerking met CIVA & Établissements A. Dewitte & Filles, en met de steun van de Terra Foundation for American Art. Ter gelegenheid van haar 10e verjaardag heeft AFIELD een nieuw publiek forum onder leiding van kunstenaars gelanceerd over systemische verandering. Als reactie op de aanhoudende crisis op verschillende schaalniveaus werd de kunst- en cultuursector opgeroepen om concretere acties te ondernemen voor sociale en ecologische rechtvaardigheid. In overeenstemming met haar missie lanceerde AFIELD een driemaandelijks programma van internationale ontmoetingen, dat nieuwe perspectieven biedt op de rol van kunst in de samenleving. *Le Forum AFIELD*, dat plaatsvond van 27 tot 29 september, bracht een internationale groep kunstenaars, activisten, denkers, cultuurwerkers en sociale ondernemers samen rond enkele cruciale vragen: Hoe, waarom en op welke manier zou kunst systemische verandering moeten teweegbrengen voor een betere samenleving? Wat kunnen kunstenaars

OJOO

DJ-set door Brussels DJ OJOO.

Tu me fais me sentir (très très réel):

Publi Fluor, une typographie orientée
rondetafelgesprek over de geschiedenis van Publi Fluor met Ludi Loiseau, Nathan Izbicki, David Le Simple en Olivier Bertrand.

Artists' Libraries

rondetafelgesprek met Banu Cennetoğlu, Philippine Hoegen, Karol Radziszewski en Aquí Thami, gemoderd door Devrim Bayar en Grégory Castéra van Kanal.

Partager nos mémoires. Een stand van zaken van het LGBTQIA+ archief in België

discussie over LGBTQIA+ archieven in België met Marian Lens, Bart Hellinckx en Lissa Choukrane, gemoderd door David Le Simple.

bijdragen wanneer ze de rollen op zich nemen van NGO-medewerkers, docenten, activisten en actieve agenten van sociale transformatie?

World History of the Commons

04.09.2024

workshops / publishing activities

Het programma *World Histories of the Commons* is een initiatief dat onderzoekt hoe de kunsten kunnen worden getransformeerd door de commons. De commons zijn hulpbronnen die collectief beheerd worden volgens de waarden van diversiteit, delen, gelijkheid en duurzaamheid. Het programma omvat evenementen, workshops en publicaties, die voornamelijk in Brussel worden georganiseerd. Het onderzoekt hoe praktijken van commoning, historisch geassocieerd met het beheer van bossen, woestijnen of zeeën, kunstenaars kunnen inspireren en kunnen bijdragen aan het behoud van bestaande commons en het ontstaan van nieuwe commons.

Elk evenement is een gelegenheid om vragen te verkennen zoals: hoe kunnen kunst en cultuur op een kritische manier inspelen op sociaal-ecologische rampen? Hoe kunnen commons bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe modellen voor artistieke organisaties?

Het programma gaat gepaard met de opening van het nieuwe museum Kanal en wil bijdragen aan de Belgische en internationale inspanningen om rechtvaardigere en duurzamere modellen voor kunst en cultuur te ontwikkelen.

Programma

Workshop: *Pédagogies alternatives*
Emanuel Almborg, Graziela Kunsch,
Penny Wilson (Assemble Play)

29.10.2024

18:00—20:00 / Atelier Kanal

Rondetafelgesprek: *Les politiques du jeu*
Emanuel Almborg, Graziela Kunsch,
Penny Wilson

30.10.2024

19:00-21:00 / CIVA

Workshop: *Archivage et organisation*
Marwa Arsanios, collectief Tizintizwa

21.11.2024

17:00-20:00 / Atelier Kanal

Avondprogramma: *Les communs en Asie de l'Ouest et en Afrique du Nord*

Marwa Arsanios, collectief Tizintizwa

22.11.2024

18:00-21:00 / K1

Workshop: *Les communs dans les bibliothèques*

Shannon Mattern

26.11.2024

17:00-20:00 / Atelier Kanal

Leeszaal

Sister Library

30.11.2024

17:00—22:00 / Globe Aroma

Rondetafelgesprek: *Bibliothèques gérées par des artistes*

Banu Cennetoğlu, Philippine Hoegen,
Karol Radziszewski, Sister Library

01.12.2024

14:00—15:30 / K1

Journée de réflexion sur les communs

Fleur Courtois, Silvia Mesturini, Marie Moreau, Erika Sprey, Mihnea Tănăsescu, Agency

14.12.2024

10:00—19:00 / Agence

Projecting Congo

15.03.2024

09:30—20:00 / CIVA

talk screening

De conferentie was een vervolg op het symposium *Panafrica: Image, Sound, Text* georganiseerd in 2023 in K1. In het kader van de voorbereidingen voor de tentoonstelling *Project A Black Planet* werd met dit tweede symposium een nog nauwere band gelegd tussen het thema, de ideeën en de objecten van de tentoonstelling en de geschiedenis van Centraal-Afrika/Congo in een bredere postkoloniale en mondiale context. De conferentie werd georganiseerd op 15 maart en maakte deel uit van het programma van de *Mois de l'Histoire des Noirs en Belgique* van Kanal.

De Congolese rumba en Lumumba als internationaal icoon van verzet behoren tot de bekendste voorbeelden van de Congolese bijdrage aan het pan-Afrikaanse denken. De bijdragen van het land aan feminisme en quilombismo, een emanciperende filosofie die is ontstaan in Afro-Braziliaanse gemeenschappen, zijn echter minder bekend. Deze ééndaagse conferentie onderzocht hoe al deze artistieke en intellectuele producties, voortkomend uit pan-Afrikaanse ideeën, naar en

Projecting Congo

vanuit Centraal-Afrika hebben gereisd; hoe ze resoneren met het heden en een nieuwe toekomst vormgeven. Gezamenlijk boden deze discussies een vernieuwde blik op de relatie tussen pan-Afrikanisme, kunst en archieven vanuit het Congolese standpunt.

De hele dag was verdeeld in drie panels:

- Panel 1: Pan-Afrikaans verzet vanuit Congolese perspectieven: Quilombo, feminisme en gedrukte culturen
- Panel 2: Congo en pan-Afrikaanse iconen
- Panel 3: De pan-Afrikaanse uitwerkingen van de Congolese rumba

Onze gewaardeerde gasten waren:

Pedro Monaville

universitair hoofddocent Afrikaanse geschiedenis, McGill University (Montreal)

Juni Givanni

directeur, June Givanni Pan African Cinema Archive (Londen)

Toma Muteba Luntumbue

kunstenaar / zelfstandig curator / professor kunstgeschiedenis, ERG en La Cambre (Brussel)

Joseph Kasau

beeldend kunstenaar / cineast / auteur

Stéphane Kabila

curator / onderzoeker

Zahia Rahmani

kunsthistorica / curator / hoofd van het programma 'Histoire de l'art mondialisée', INHA (Parijs)

Yala Kisukidi

universitair hoofddocent filosofie, Université Paris 8 (Vincennes-Saint-Denis)

Kalaf Epalanga Ângelo

muzikant / schrijver

Dr. Charlotte Grabli

Marie Skłodowska-Curie-beurshouder bij het departement Geschiedenis, UCLA (Parijs) en CIRESC-CNRS (Aubervilliers)

Sammy Baloji

kunstenaar

Alain Kassanda

cineast / oprichter van Ajimati Films (Parijs)

Naast de conferentie heb ik:

- Een essay geschreven voor het boek voor de opening van Kanal, getiteld *An Infinite Woman: Black Archives in Two Acts*.
- Verder geadviseerd over tentoonstellingen *Display #1 et #2*
- De aanwinsten van werken van Pélagie Gbaguidi, Hamedine Kane en Sammy Baloji begeleid.

FESTIVALS

Dream City

4 > 13.04.2024

Kaaithater, Moussem, Mercerie,
Decoratelier, Planetarium

In april organiseerde Kanal de eerste Brusselse editie van het festival *Dream City*. Dit onafhankelijke evenement werd in 2007 opgericht door de dansers Selma en Sofiane Ouissi en wordt om de twee jaar gehouden in de Medina van Tunis. *Dream City* is een artistiek kruispunt tussen de Arabische wereld, Afrika en Europa, en behandelt hedendaagse thema's zoals migratie, emancipatie, mensenrechten en klimaat. Het festival staat bekend om zijn collaboratieve benadering van de programmering: deze is het resultaat van nauwe en duurzame relaties tussen kunstenaars, de stad en haar inwoners. Het artistieke team van L'Art Rue, de organisatie achter *Dream City*, presenteerde in Brussel een selectie van performances uit de drie laatste edities. Op het programma stonden dans, optredens, discussies, muziek en filmvertoningen.

Performance**Losing it,****Sama Wakim, Samar Haddad King**

dans / performance

04 > 05.04.2024

19:00, Kaaistudios

In *Losing it* onderzoekt de Palestijnse choreografe en performeuse Samaa Wakim de vraag: hoe beïnvloedt het leven in een oorlogsgebied haar identiteit?

À la recherche d'Aïda,**Jalila Baccar**

theater

04.04.2024

20:00, K1

Jalila Baccar is een van de meest invloedrijke toneelschrijfsters en actrices in Tunesië en de Arabische wereld. Ze presenteerde een theatrale lezing van *À la recherche d'Aïda*, een toneelstuk dat ze schreef in 1998.

Daght Jawi,**Lawrence Abu Hamdam**

performance / lezing

06.04.2024

19:00, Planetarium

Tussen mei 2020 en mei 2021 nam Lawrence Abu Hamdam meer dan 400 video's op van Israëlische gevechtsvliegtuigen en drones die over

Libanon vlogen. Deze visuele kroniek van een bulderende hemel werd het ruwe materiaal voor *Daght Jawi*.

H2Hebron,**Ruth Rosenthal, Xavier Klaine (Winter Family)**

performance / lezing

06 > 07.04.2024

21:00, K1

H2 is de naam van het door Israël bestuurd gebied in de Palestijnse stad Hebron. Tegen een achtergrond van 500 pagina's persoonlijke verslagen van het dagelijks leven in Hebron, brengt deze radicale voorstelling een veelheid aan verhalen tot leven, gedragen door de stemmen van de inwoners.

BIRD,**Selma en Sofiane Ouissi**

performance

11 > 13.04.2024

19:00, La Mercerie

BIRD is een uitnodiging om onze relatie met het levende te voelen en te herdenken. Een nieuw verhaal, zowel poëtisch als sensorisch, wordt geschetst door Sofiane Ouissi, in nauwe dialoog met twee duiven.

BIRD, Selma et Sofiane Ouissi*H2Hebron*, Winter Family*Daght Jawi*, Lawrence Abu Hamdam*À la recherche d'Aïda*,
Jalila Baccar

**Ayur,
Radouan Mriziga, Sondos Belhassen**

dans
11 > 12.04.2024
21:00 / K1

Ayur is het tweede luik van de trilogie van Radouan Mriziga, waarin de voorouderlijke kennis van de Imazighen uit Noord-Afrika centraal staat. Geïnspireerd door Tanit, de oude Carthaagse godin van de maan, werd deze solo gecreëerd voor de Tunesische choreograaf en performer Sondos Belhassen.

**Soft Layer,
Jozef Wouters**

performance
07.04.2024
17:00 / Decoratelier

Op uitnodiging van *Dream City* nam Jozef Wouters zijn intrek in het historische gebouw van *Dar Bairam Turki* en vroeg de bewoners van de Medina naar hun visie op deze plek. Voor Brussel heeft het team van Decoratelier een versie gereconstrueerd van *Dar Bairam Turki* op het ronde podium van binnenplaats aan de Manchesterstraat.

Het bouwproces eindigde met een lezing van *Soft Layer* een tekst geschreven voor de performance in Tunis.

**Pulse(s) in Situ,
Filipe Lourenço**

dans
07.04.2024
15:00 / Decoratelier

Voor *Dream City* 2019 heeft Filipe Lourenço een solo ontworpen voor de openbare ruimte van de Medina, geïnspireerd op zijn toneelstuk *Puls(en)* (2018). De choreografie wordt gedreven door een Alaouitische krijgersdans, die de intensiteit en de pulsatie van het lichaam in de stedelijke ruimte benadrukt.

Film screenings

**The Tempest Society,
Bouchra Khalili**

digital video (2017, 60') + artist talk
06.04.2024
16:00-18:00 / K1

**Wajdan,
Selma en Sofiane Ouissi**

video (90')
09.04.2024
20:00-21:30 / K1

**Installation views
(First floor K1)**

As if Seen by a Bird Standing on Top of a Cow,

Rabih Mroué
video (2018, 21')
4x3 monitor, loop

**The Tempest Society,
Bouchra Khalili**

digital video (2017, 60')
projection, colour, sound

**Esquisse, pour Edith Dekyndt,
Ismael Bahri, Youssef Chebbi**

video (2017, 5'17")
16/9 monitor, projection, colour, no sound

**As Birds Flying,
Heba Y. Amin**

video (2016, 7'11")
16/9 monitor, colour, sound

Companions of The Cave (Ahlou Al Kahef),

Fakhri El Ghezal
video (2019, 18'17")
8mm transferred to digital, projection, black and white, sound (stereo)

**Blanc Habiba,
Malek Gnaoui**

video (2024, 12' / 19')
4/3, projection, colour, sound

**Nobody Will Talk About Us,
Mouna Karray**

slideshow (2012-2015, 7'21")
photographs, 16/9 monitor, colour, no sound

Pulse(s) in Situ, Filipe Lourenço

The Tempest Society, Bouchra Khalili

Ayur, Radouan Mriziga, Sondos Belhassen

À la recherche d'Aida, Jalila Baccar

Discursive

Dream City, a different festival,
Selma Ouissi, Sofiane Ouissi, Jan
Goossens, Jozef Wouters

07.04.2024

14:00—19:00 / Decoratelier

*The Arab world, Africa and Europe in the
light of the Gaza tragedy: is a common
future still possible?*

Sophie Bessis, Wahid Ferchichi, Samaa
Wakim,...

10.04.2024

20:00—22:00 / K1

Closing night

13.04.2024

21:30—02:00 / K1

- Jupiter & Okwess (Kinshasa)
- Dj Benjemy (Tunis)

MolenFest

12 > 22.09.2024

MolenFest was een samenwerking
tussen Molenbeek for Brussels
2030, Kanal, het Huis van Culturen
en 68 partners. Het festival heeft
Molenbeek en Brussel omgetoverd
tot een bruisende ruimte van
creativiteit en inclusie. Ontstaan uit
een co-creatieproces met 1000
jongeren via Speak Up en de Youth

Coalition, onderzocht het sociale
rechtvaardigheid, meertaligheid en
openbare ruimte door middel van
participatieve artistieke praktijken.
Met grote namen zoals Serge-Aimé
Coulibaly tot lokale initiatieven zoals
Singing Molenbeek, combineerde
MolenFest kunst, debat en
gemeenschapsvorming. Het festival kon
genieten van prachtig nazomerweer en
trok een groot publiek.

Enkele cijfers:

- 23.500 deelnemers/toeschouwers
- 68 partners en kunstenaars
- 84 activiteiten
- 88 vrijwilligers

MolenFest draaide rond drie kernpunten:

- Molenbeek
- Publieke ruimte
- Participatieve artistieke praktijken

Deze drie elementen zijn zoveel
mogelijk gecombineerd, dankzij de
samenwerking met een groot aantal
partners uit de artistieke en sociaal-
culturele sector. Het festival trok een
divers publiek uit Molenbeek, Brussel en
daarbuiten. De thematische inspiratie
kwam van het 'bidbook' MB2030, met
thema's als Sadaka (een praktijk van
solidariteit), culturele diversiteit en
natuur in de stad.

Dream City, a different festival

Jubel, YouYou Group

Het festivalnetwerk is opgebouwd op drie niveaus:

- Drie initiatiefnemers: MB2030, Kanal, MCCS.
- Co-creatieve partners: Kaaitheter, Charleroi Danse, Recyclart, Cinemaximiliaan, Vaartkapoen, École de Cirque de Bruxelles.
- Projectpartners: een breed en divers scala aan organisaties, van verenigingen in Molenbeek tot het Migratiemuseum, van Westpark/ Toestand tot Cultureghem, van Grands-parents pour le Climat tot Zonneliel, enz.

Participatieve artistieke praktijken

De belangrijkste artistieke lijn van het programma draaide rond participatieve kunstpraktijken. Terugblikkend kan *MolenFest* worden beschouwd als een etalage van de diversiteit en de kwaliteit van participatieve projecten en praktijken in Brussel. Het omvatte zowel bestaande, gedeeltelijk geïnstitutionaliseerde praktijken, als nieuwe initiatieven en kunstwerken die speciaal voor het festival waren creëerd.

Creaties

- *Mariage*, Seppe Baeyens, Leon Collective
- *Bal Amical-e*, Andrew Graham, LaGeste
- *Patrimoine à Roulettes*, Les Gueules de Molenbeek
- *Urban Ritual*, Einat Tuchman, Espace Tous
- *With love not for love*, Anna Rispoli
- *An Alliance with the SZenre River*, Maria Lucia Cruz Correia, Natural Contract Lab
- *The Adversaries*, Danae Theodoridou

Bestaande participatieve praktijken

- *Jubel*, YouYou Group
- *The Soft Layer*, Decoratelier
- *Zinneke Parade on the Canal*, Zinneke Parade, Bastard-e-s de Bruxelles
- *Behind me I cast all my scares*, Cinemaximiliaan
- *Cultureghem Festival*
- *La Grande Traversée*, École de Cirque de Bruxelles, Centre Européen de Funambulisme
- *Singing Molenbeek*
- *Freestyle Lab*

Bestaande participatieve projecten

- *An Analogue Campaign*, Danae Theodoridou
- *In Gaps & Patches*, Fieldworks
- *Migrating Together*, Laure Prouvost, Singing Molenbeek
- *Exhaust*, Kris Verdonck
- *Li fet met* [Le passé est mort], Ras El Hanout

Een toegankelijk en breed cultureel programma

Naast participatieve praktijken was het festival gericht op een breed en toegankelijk cultureel programma dat tegemoetkomt aan de verwachtingen en gewoonten van de lokale gemeenschappen, voornamelijk in Molenbeek. De vier sterke punten waren:

- *Sweet Molenbeek*: Dit project is op uitzonderlijke wijze geslaagd in het samenbrengen van een echte mix van artiesten en publiek.
- Het circus- en dansprogramma van UP-Circus and Performing Arts
- *Embarquement Immédiat*, La Grande Traversée.
- *Zinneke Parade on the Canal*, Bastard-e-s de Bruxelles.
- Het circus heeft een opvallend sterke aanwezigheid in Molenbeek (zowel op

Language: no problem, Marah Haj Hussein

Mariage, Seppe Baeyens, Leon Collective

With love not for love, Anna Rispoli

Sweet Molenbeek

het gebied van educatie als productie) en maakte daarom een belangrijk onderdeel van het programma uit.

Natuur in de stad

Het thema 'Natuur in de stad' kwam op verschillende manieren terug in het programma: van gespreksmomenten tot activistische parades, van wandelingen tot contemplatieve momenten in de parken.

- *Sur les rituels contemporains comme levier de force collective*, CIFAS, Feral 2024
- Opening Keynote, Abdelaali El Badaoui, Adelaide Charlier
- *Valley Walk and Future Places*, Architecture Workroom Brussels
- *ADE DEA: a cover version*, Ant Hampton, Time-Based Editions
- *An Alliance with the SZenne River*, Natural Contract Lab
- *On Tactical Urbanism*, Filter Café Filtré Atelier
- *Exhaust*, Kris Verdonck

Discursief programma

Het discursieve aspect van *MolenFest* was eerder beperkt. Sommige geplande dialogen werden op het laatste moment geannuleerd (zoals de *Networking Day Cultureghem*, *MolenSchools*, *MolenYouth*).

- Opening Keynote, Abdelaali El Badaoui, Adelaide Charlier
- *Valley Walk and Future Places*, Architecture Workroom Brussels
- *The Wonders of Multilingualism #6*, Kaaithater
- *On Tactical Urbanism*, Filter Café Filtré Atelier

Gezien de korte voorbereidingstijd, was *MolenFest* een intense maar geweldige ervaring op tal van niveaus. Na een langzame start heeft de collectieve inspanning zijn vruchten afgeworpen. De meeste partners waren erg betrokken en creëerden een inspirerende dynamiek, soms met verrassende resultaten. Het interne productieproces bij Kanal was intensief, maar verliep vlekkeloos. De productie-, technische, facility-, administratieve, receptie-, catering-, communicatie- en publiciteitsteams van Kanal hebben uitstekend werk geleverd.

Sara Dziri

Cultureghem festival

DE DOELGROEPEN

2024 werd gekenmerkt door een overgang in de directie van de afdeling voor publiekswerking, wat leidde tot een reorganisatie van de structuur. De structuur zal worden opgebouwd rond vier pijlers: Bemiddeling, Educatie, Contentcreatie en interpretatie, en co-creatie (Territoriaal project). Dit blijft in de lijn van de bestaande missies en doelstellingen. De belangrijkste verandering is dat de participatieve projecten, die begonnen als voorstellen van kunstenaars, zijn overgedragen aan het team van curatie (Artistieke Directie). Om die reden zal het Kanal Collectief-project, zoals het oorspronkelijk was opgezet, niet worden voortgezet. De afdeling richt evenwel een co-creatiepijler op om de uitvoering te verzekeren van een territoriaal project dat geleidelijk vorm zal krijgen tegen 2026, met het oog op de opening van het museum.

Het jaar 2024 draaide dus in hoofdzaak om de structurering van de afdeling, het opstellen van de algemene strategie in collectieve intelligentie met het gedeeltelijk vernieuwde team, evenals

de concretisering en afronding van de projecten binnen het kader van Kanal Collectief, zoals hieronder vermeld. Het team speelde ook een actieve rol bij het opzetten van de eerste editie van het festival *MolenFest* in samenwerking met Molenbeek for Brussels 2030.

LES MODÈLES / LES PORTEURS, SARAH VANAGT

Workshops autour Les Porteurs
Belgik MoJaik
16 > 19.01.2024

Workshops voor tieners over de film *Les Porteurs*. In deze film werkt cineaste Sarah Vanagt met bronnen van de expeditie van Hutereau naar Congo in het begin van de 20e eeuw. De expeditie, in opdracht van de kolonisator — destijds koning Leopold II zelf —, hadden tot doel objecten en kunstwerken te verzamelen in alle uithoeken van Congo. Ze tonen ons de gewelddadige realiteit van de manier waarop het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika en de objecten die er worden bewaard en tentoongesteld tot stand zijn gekomen. In de film gaan jongeren van vandaag in dialoog met deze bronnen en met bepaalde objecten. We leren erover historisch

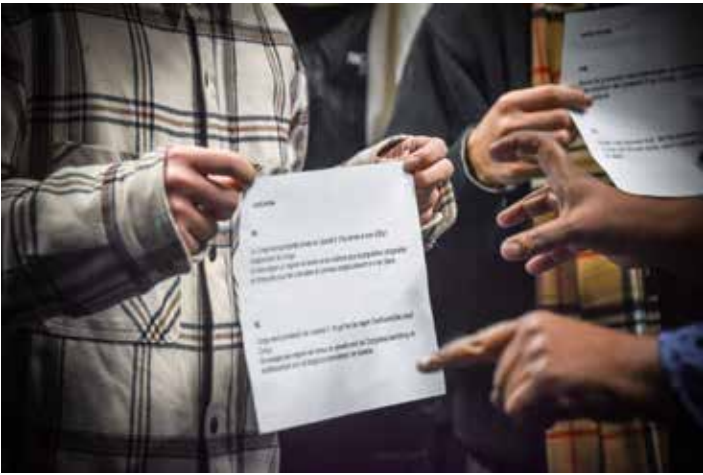
racisme, colonialiteit en restitutie. Deze educatieve workshops zijn bedacht door Belgik MoJaik, een organisatie van kunstpedagogen Aline Bosuma en Audrey Boucksom. Zij vertrokken vanuit het Congolese verzet tegen de kolonisatie om deze geschiedenis opnieuw te interpreteren. Dit maakt het mogelijk om ons verbeeldingskader rond de koloniale geschiedenis te herzien en draagt bij tot de dekolonisatie van het onderwijs. Concreet namen zes klassen deel, in totaal 97 leerlingen tussen 16 en 19 jaar, aan de workshops (korte tentoonstelling van slechts één week) (Tabel 1).

Podcast met MixUP Radio
17.01.2024

Podcast met jongerenradio MixUP over de film *Les Porteurs*. Op woensdagnamiddag werd de jongerenradio MixUP uitgenodigd om samen de film *Les Porteurs* te bekijken, om nadien een aflevering te maken over de koloniale geschiedenis van België in Congo en over het huidige racisme. De zeven jonge deelnemers, tussen de 17 en 25 jaar oud en zelf van Afrikaanse afkomst, besloten de aflevering niet uit te zenden omdat de getuigenissen persoonlijk waren. Het was een debat achter gesloten deuren.

Tabel 1

Datum	School	Uurrooster	Leerkracht	Taal	Deelnemers
16.01.2024	Sainte Marie	09:00-12:00	Tatiana Niedjalik	FR	21
16.01.2024	Sainte Marie	13:00-16:00	Tatiana Niedjalik	FR	22
18.01.2024	Sint-Lukas Kunsthumaniora	09:00-12:00	Filip De Koning	NL	16+2
18.01.2024	GO! Academie BK Anderlecht	13:00-16:00	Ann-Sophie Tollet	NL	9+2

Les Porteurs, Sarah Vanagt

WERFBEZOEKEN

04 + 18.07.2024

Naast de bezoeken die Kanal organiseert voor het grote publiek, organiseerde de publieksafdeling bezoeken voor Brusselse verenigingen, in eerste instantie die uit de wijk, om ontmoetingen te stimuleren en de dialoog aan te gaan met de toekomstige burens. Tal van thema's kwamen daarbij aan bod en de uitwisseling diende als een uitnodiging tot mogelijke samenwerking in de toekomst. In totaal bereikten we ongeveer dertig organisaties die hun visie deelden over het toekomstige museum en zijn rol in de wijk.

JE RÊVE MA VILLE,
FRANÇOISE SCHEIN

Kanal Collectif

In 2023 werd het project van Françoise Schein *Je rêve ma ville* gelanceerd, als onderdeel van het werk *Sous le même ciel*. Françoise Schein staat bekend om haar keramische fresco's rond

mensenrechten, en bij de Brusselaars om haar installatie in het metrostation aan het Sint-Gillisvoorplein. Het project *Sous le même ciel*, ontwikkeld sinds 2021, onderzoekt intieme verhalen die onze gefragmenteerde samenleving in vraag stellen. Sinds drie jaar werken de kunstenaar, haar team en Kanal samen met leerlingen en leerkrachten van het Koninklijk Atheneum Toots Thielemans in Molenbeek via ontmoetingen, ateliers, bezoeken aan culturele plekken en het creëren van collectieve kunstwerken. Na het fresco *Histoires de Vies*, dat te ontdekken valt op het Sint-Jan-Baptistvoorplein in Molenbeek, wordt het project verdergezet.

Onder begeleiding van Sabah Lamrani en de leerkrachten van ARTT werden de 32 leerlingen van 3PV door Françoise Schein begeleid bij de creatie van een werk op papier. Geïnspireerd door hun visie op de stad, hebben de studenten hun ideeën en ervaringen uitgedrukt in teksten en tekeningen tijdens regelmatige ateliers tot eind 2023. Begin 2024 zetten de studenten deze ideeën om in een 'denkbeeldig dagboek'. Daarnaast zullen de leerlingen deelnemen aan culturele uitstappen. Deze ervaringen zijn bedoeld om hun begrip van de stad en hedendaagse stedelijke vraagstukken te verdiepen, en

om hun creativiteit te stimuleren.

Gravure

Charlotte Guerlus, Lucas Roman
27.03.2024

Réliure

Charlotte Guerlus, Lucas Roman
24.04.2024

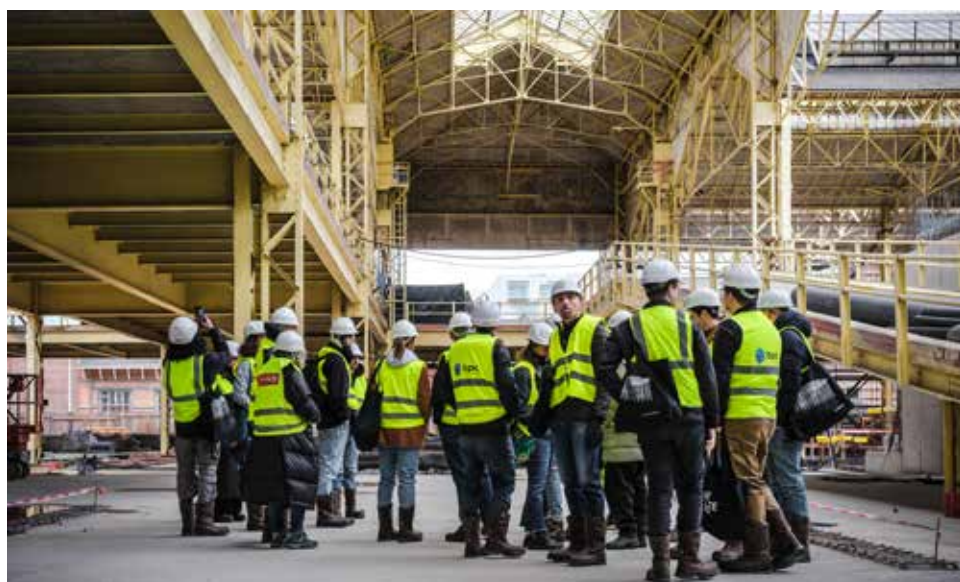
Mini Europe en Atomium

15.05.2024

MB2030

22.05.2024

Screening Stalingrad
met of zonder ons gevolgd door een
gesprek met regisseur Félicien Dufoor

29.05.2024**Cinéma Aventure**

Les visites de chantier

TOUTES CELLES QUI BRILLEN,
NINON MAZEAUD23.05.2024
Kanal Collectif

Op 23 mei organiseerden we de lancering van het boek *toutes celles qui brillent*, een publicatie die het artistieke proces en het resultaat van het collectief KALAM documenteert.

Het collectief KALAM is een kunstenaarscollectief opgericht door kunstenaar Ninon Mazeaud, dat zich inzet voor de rechten van mensen zonder papieren en hun regularisatie. Via artistieke ateliers werden kunstwerken gecreëerd in textiel, keramiek en andere media. Hun werk werd gedocumenteerd en deze creaties werden ook geïntegreerd in artistieke performances. Al dit werk heeft geresulteerd in een publicatie. Tijdens de boeklancering konden we het volledige project presenteren aan een publiek van vrienden en familie en geïnteresseerden.

01.06.2024
MolenFest met MBXL2030

Langs het kanaal wordt samen met Zinneke gewerkt aan het creëren van een nieuw ritueel voor de Zinneke Parade. Voor de 13e editie van het festival, presenteert de Zinneke Parade dit nieuwe initiatief: Les Bastard-e-s Van Bruxelles. Dit ritueel, geïnspireerd op de Meyboom, is geworteld in een oude Brusselse traditie en zal voortaan een symbool worden voor de Brusselaars tijdens de Zinneke Parade. Zinneke nodigt de deelnemers uit om een mast te adopteren die hun wijk, omgeving en gemeenschap vertegenwoordigt.

Kanal adopteert een mast en neemt deel met een deel van haar team, in samenwerking met leden van de vzw Espacetous. Samen vormen zij Les Bastard-e-s Van Canal. Op de dag van de parade (01.06.2024) zullen de Bastard-e-s zich vanuit hun verschillende wijken verzamelen voor de Danse des Bastard-e-s. Deelnemers uit heel Brussel zullen de parade afsluiten met een verweefde dans op het Beursplein.

06.06.2024
Kanal Collectif

From Brussels to Anywhere is een 'groepsportret' door kunstenaar Maria Kley in samenwerking met leerlingen van het Imelda Instituut in Molenbeek. Samen ontwikkelde de groep een serie sculpturen voor het amfitheater op de binnenplaats van de school tijdens participatieve workshops.

Maria Kley en de leerlingen ontmoetten elkaar elke week, op school, in het atelier van de kunstenaar of voor een tentoonstelling. Tijdens wandelingen, filosofische gesprekken en workshops dachten de elf leerlingen van het zesde jaar Toerisme (2022-2023) na over hun persoonlijke verhaal en hun ambities voor de toekomst. *From Brussels to Anywhere* vond plaats een paar maanden voordat ze afstudeerden. De ontmoetingen met de kunstenaar stelden de leerlingen in staat hun blik te verruimen, hun verbeelding te stimuleren en hen aan te moedigen in zelfexpressie en zelfbevestiging. De workshops draaiden om de grote geruite boodschappentassen die

Kanal Collectif

Samen met het vierde leerjaar van basisschool HSBS De Droomboom werken kunstenaar Lisa Matthys en geluidskunstenaar Arno Boey aan een nieuwe creatie van het *Musée de l'Innocence*.

Tijdens zes workshops werkten ze met de kinderen (32) aan een soundscape en filosofeerden ze over begrippen als 'museum', 'collectie' en 'kunst'. Met behulp van geluidsmateriaal worden deze ideeën verzameld tijdens vertelworkshops, mede geïnitieerd door geluidskunstenaar Arno Boey.

De ateliers vinden zowel binnen als buiten de school plaats. De begrippen worden geleidelijk verduidelijkt via inleidende lessen op school en bezoeken aan musea, ateliers van kunstenaars en collecties.

Al dit werk komt samen in geluidsstudio's en resulteert in een soundscape, waarin de luisteraar de verwonderde stemmen van de kinderen kan horen.

BILDY-ESPACE TOUS

Bildy is een participatief wijkproject in Sint-Jans-Molenbeek en in de omliggende wijken en gemeenten, zoals Laken, Jette en Brussel. Binnen dit project komen wijkbewoners en kunstenaars samen om te werken aan de opbouw van een gemeenschap en het versterken van talenten en waarden, met terugkerende thema's zoals migratie, stedelijkheid en interculturaliteit, en het samenbrengen van deelnemers uit verschillende culturele groepen. Hun talenten en praktijken blijven vaak onbekend of onvoldoende zichtbaar.

Het project Bildy fungeert als platform om verschillende kunstenaars een artistieke en participatieve reis aan te bieden, waarin zij kunnen leren en diepgaand advies krijgen over hun praktijk. Bildy (hoopt in de komende jaren een leerplek voor participatieve kunst te worden).

Kanal volgt het project twee jaar, met 2024 als eerste jaar van coproductie. Op verschillende momenten vinden interviewsessies plaats waarin Bildy zijn voortgang presenteert.

vaak te zien zijn in de straten van Brussel. Deze alledaagse voorwerpen vertegenwoordigen 'bagage' in zowel letterlijke als figuurlijke zin: de spullen die we met ons meedragen, maar ook onze ervaringen, talenten, verwachtingen en verlangens.

De workshops resulteerden in een reeks sculpturen in de vorm van zetels. De zitmeubels zijn gemaakt van een stevige en duurzame acrylhars en combineren de vorm en textuur van de boodschappentassen met de persoonlijke verhalen van de leerlingen, en getuigen tegelijk van het creatieve proces. De sculpturen brengen kleur op de speelplaats en benadrukken het belang van een omgeving waarin de reis even belangrijk is als de bestemming. Een geschenk van studenten aan toekomstige generaties.

MOLENFEST

In samenwerking met MB2030.

Bal Amical-e **Andrew Graham, La Geste**

16 > 20.09.2024

Voor het project *Bal Amical-e* vindt de productie plaats in samenwerking met creator Andrew Graham en La Geste. Dit gebeurt in samenwerking met MB2030 en Charleroi Danse. Een samenwerking die zich over meerdere maanden ontwikkelt, waarbij Andrew Graham samenwerkt met verschillende Brusselse entiteiten en individuen.

Met *Bal Amical-e* creëert de choreograaf een ruimte en een moment om te dansen, bewegen en nieuwe ontmoetingen mogelijk te maken. Het doel is om in de Brusselse omgeving verschillende groepen met uiteenlopende missies en doelstellingen samen te brengen. In deze ruimte kan elk individu zich uiten, ontdekken en zich ontwikkelen binnen de groep via

beweging. Onder leiding van Graham (en ook in duo met professionele dansers die hij bij het project betreft) ontstaat een specifieke choreografische praktijk en taal, afgestemd op de lichamen en aspiraties van de groep.

Het hoofddoel van het project is mensen samen te brengen die elkaar anders wellicht niet zouden ontmoeten. Met de hulp van het team voor publiekswerking worden deze groepen in contact gebracht met de choreograaf, en wordt er gedurende de hele samenwerking opvolging geboden.

In de eerste week van juni ontmoet Graham groepen uit het sociale, culturele en socio-culturele weefsel van Brussel. Deze acht ontmoetingen hebben tot doel samenwerkingen en uitnodigingen tot stand te brengen met professionele dansentiteiten en potentiële deelnemers voor de volgende fase van het project in september.

In september ontvouwt het project *Bal Amical-e* zich als volgt: tijdens de *Outreach Week* (09 > 13.09.2024) worden er acht workshops gehouden op locatie met geïnteresseerde groepen. Het programma van deze eerste workshops bestaat voornamelijk

uit open gesprekken over wat de deelnemers voelen en hoe zij zich via beweging en dans willen ontdekken. We bezoeken scholen, rusthuizen, dagcentra voor personen met een beperking, ontmoetingsplaatsen en andere organisaties die deel uitmaken van het Brusselse sociale weefsel.

De tweede week van het project, de *Open Week* (16 > 21.09.2024), vindt volledig plaats bij Charleroi Danse, in zaal La Raffinerie. Gedurende de week worden verschillende workshops aangeboden. Van maandag tot donderdag kan vrij worden bewogen tijdens de *Open Studios*, een nieuwe benadering van dans worden verkend tijdens de *Mixability Workshops*, en is er ruimte voor improvisatie tijdens de *Dance Jams*. Deze workshops vinden plaats in de namiddag en avond (14:00–22:00) en zijn open en gratis voor iedereen die geïnteresseerd is of de choreograaf al heeft ontmoet tijdens een eerdere fase.

De *Mixability Workshops* bieden een introductie in verschillende dansstijlen, die kunnen fusioneren tot een nieuwe vorm (pole dance, waacking, couple dance, tango en dabke). Deze workshops worden aangeboden in

Bal Amical-e, Andrew Graham, La Geste

samenwerking met:

- Carla Parcianello (waacking)
- JEZEBEL Studio – Spring Leysen (pole dance)
- Paola Dibella (couple dance)
- Flavia Morari – Tango Factory (tango)
- Yazan Iweidat (dabke)

Op vrijdag worden alle deelnemers uitgenodigd om samen het bal te creëren. Wie doet wat en wanneer? Hoe past dit bij de muziek?

Le Bal Amical-e vindt plaats op 21.09.2024. Het publiek wordt op dat moment ook uitgenodigd deel te nemen. Het wordt zo zelf onderdeel van de creatie. Dit bal komt tot stand dankzij de bijdragen verzameld tijdens de *Outreach Week*. Dit wordt mogelijk gemaakt dankzij de deelname van: GAMS, GO! Atheneum Anderlecht (studenten architectuur, beeldende kunst en audiovisuele media), Le 8e Jour, Lumina, JEZEBEL Studio, Fuchsias en Cultureghem.

EXHAUST Kris Verdonck

22.09.2024

EXHAUST is een gedurfde middeleeuwse processie door de stad, een creatie van A Two Dog's Company en Kris Verdonck, waarin de 'laatste adem' van de verbrandingsmotor wordt gevierd.

Wat betekent dit? Met voertuigen trekken de deelnemers en de maker in kostuum door de stad, met vlaggen en hamers, en eindigen met een daverende explosie van een motor. Het draait hierbij niet alleen om spektakel, maar om een manier om de aandacht te vestigen op de klimaatcrisis en de dringende noodzaak om vervuilende technologieën achter ons te laten.

In samenwerking met organisaties die zich inzetten voor een betere wereld willen ze laten zien dat het tijdperk van de verbrandingsmotor echt ten einde moet komen. Het is een uitnodiging om samen te tonen dat we kiezen voor verandering, met een duidelijke boodschap: een schonere en duurzamere toekomst is noodzakelijk. Vergezeld door andere klimaatactivisten, scholen en milieugroepen trekken ze door de stad.

Urban Ritual Bildy

20.09.2024

Urban Ritual is een coproductie die uitnodigt tot een reis door bewegingen, gebaren, verhalen en rituelen. Tijdens een hedendaagse ceremonie in de openbare ruimte, geïnspireerd op verschillende culturele en spirituele tradities, komt het toevallige publiek in contact met anderen via uitnodigende gebaren en dansen die gedragen worden door emoties. Er wordt een tijdelijke ruimte gecreëerd waar iedereen uniek kan zijn en met elkaar in contact kan komen. Bildy reikt de hand om persoonlijke en collectieve verhalen te erkennen. Het project onderzoekt de creatie van een plek waar complexiteit, pijn en verdriet een plaats kunnen vinden. Performer en choreografe Einat Tuchman verkent dit idee door middel van gratis workshops in verschillende ruimtes in Molenbeek. Samen met geïnteresseerde Brusselse deelnemers onderzoekt zij de complexe relatie tussen individu en groep, in relatie tot territorium en eigendom. *Urban Ritual* wordt georganiseerd door Bildy, een participatief wijkproject in Molenbeek.

Coproductie: Kanal-Centre Pompidou

Exhaust, Kris Verdonck

Urban Ritual, Bildy

Danse des Bastard-e-s, Les Bastard-e-s de Bruxelles

22.09.2024

Net zoals de Zinneke vieren de Bastard-e-s de Bruxelles de mix van mensen en omarmen zij het concept van de 'bastard' als centraal element van de Brusselse identiteit. Tijdens deze groepsperformance 'adopter' de deelnemers een straatpaal, die op elegante wijze wordt versierd om de vertegenwoordiger van hun wijk te worden tijdens deze afsluitende dag van het *MolenFest*. Daarna trekken ze door de stad tot op de Grote Markt.

Kanal Tours, Lisa Matthys

14 > 15, 21 > 22.09.2024

Tijdens de *Kanal Tours*, die in september plaatsvinden in het kader van *MolenFest*, kunnen bezoekers een installatie ontdekken met een soundscape over de werf. Omringd door de stemmen van de kinderen van de basisschool HSBS De Droomboom, lopen zij over een krijttekening gemaakt door Samuel,

een 9-jarige leerling. Een tekening die het droombeeld van het toekomstige museum weergeeft.

REDACTIE VAN CONTENT EN INTERPRETATIE

Langages Communs

Deze overkoepelende term verwijst naar projecten voor collaboratieve redactie van lexicons en schrijfgidsen rond maatschappelijke thema's die essentieel zijn om op een geïnformeerde en contextuele manier deel te nemen aan grote maatschappelijke debatten, gedragen door kunstenaars en kunst- en cultuurinstellingen.

Na de lancering in november 2023 van een eerste pilootbijeenkomst voor collaboratieve redactie met Franstalige verenigingen rond woorden en taalgebruik gerelateerd aan LGBTQIA+ gemeenschappen, vond in januari 2024 een tweede bijeenkomst plaats om een eerste lexicon in het Frans af te ronden. Genres Pluriels, Rainbow Nation en Tels Quels waren de Brusselse verenigingen die betrokken waren bij de herziening van de intern geproduceerde tools. Na de definitieve editie en voorstellen aan de verenigingen, werden deze

tools vertaald naar het Nederlands en op 28 mei 2023 gepresenteerd aan een nieuwe groep Nederlandstalige verenigingen die zich inzetten voor de rechten van LGBTQIA+ gemeenschappen: Sophia, Troebel, Genres Pluriels en QueerMatch. Er is een nieuwe editie gemaakt in het Nederlands en Frans, zodat ze in het Engels vertaald kan worden. Deze drie eerste lexicons zullen in 2025 verschijnen.

Op 12 november 2024 werd een nieuw intern opgesteld lexicon voorgesteld voor collaboratieve redactie met organisaties die expertise hebben op het gebied van migratievraagstukken. De verenigingen die werden samengebracht waren: CBAI – Centre Bruxellois d'Action Interculturelle, Comité des femmes sans papiers, Foyer Selah, Musée des migrations, het label United Stages van RAB-BKO, en La Voix des Sans Papiers.

Tone of Voice en interpretatiehandleiding

Naast de huisstijl is het Tone of Voice-document gemaakt om de waarden van Kanal te verankeren en te vertalen in de schrijfstijl.

ONTWIKKELING VAN DE PUBLIEKSSTRATEGIE

Bemiddeling

Ontwikkeling van een strategie voor bemiddeling voor de opening van Kanal. Het gezamenlijke denkproces heeft geleid tot enkele strategische lijnen die al gedeeltelijk zijn geconcretiseerd door middel van specifieke acties. Dit werk wordt voortgezet met een groeiend team.

Co-Creatie

In het kader van de reorganisatie van de publieksafdeling werd een nieuwe pool opgezet voor de ontwikkeling van co-creatieprojecten met de verschillende actoren van het Brusselse grondgebied (lokale kunstenaars, verenigingen, bewoners, studenten, enz.). De aanstelling van de verantwoordelijke voor deze pool in september 2024 liet toe om dit laatste kwartaal te wijden aan de strategische ontwikkeling van de pool: visie, methodologie, kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen, projecten op middellange termijn (5 jaar),

beheer van toekomstige teams en de ontwikkeling van werkmiddelen voor de opvolging van de projecten.

Er is ook een driejarig partnerschap getekend met het programma Exils & Créations, in samenwerking met La Voix des sans papiers de Bruxelles (VSP BXL) en de Écoles Supérieures d'Arts Saint-Luc & ERG. Dit partnerschap zal leiden tot een hele reeks projecten die zich uitstrekken over de jaren 2025 en 2026, met als doel territoriale samenwerkingsprocessen te verankeren en duurzamere resultaten te bereiken.

Onderwijs

Sinds september 2024 wordt er gewerkt aan een strategie en methodologie voor onderwijs en begeleiding van jonge doelgroepen (0 tot 18 jaar) met het oog op de opening in 2026. Deze methodologie omvat verschillende stappen, opgestart in 2024:

- *Diagnosefase*

Er werd een enquête uitgevoerd bij leerkrachten in Brussel, Wallonië en Vlaanderen om hun noden beter te begrijpen in het kader van een museumbezoek (uren, verwachtingen, aandachtspunten). Deze enquête

maakte het mogelijk hun verwachtingen en specifieke kenmerken vast te stellen, om zo een programma van schoolactiviteiten te ontwerpen dat aansluit bij hun realiteit. In totaal werden 200 antwoorden verzameld, die grote tendensen aan het licht brachten met betrekking tot de ontvangst van deze doelgroepen. De vragenlijst zal ook worden verspreid tijdens een ontmoeting met de schepenen van onderwijs, gepland in maart 2025. In maart 2025 zal bovendien een vragenlijst voor buitenschoolse doelgroepen worden ontwikkeld.

- *Sessies over collectieve intelligentie*

Er werden drie creatieve sessies georganiseerd, die musea, leden uit het onderwijsveld en actoren uit de verenigingssector samenbrachten. Deze sessies waren bijzonder verrijkend en vormden de basis van de denkoefening voor de creatie van de toekomstige activiteiten voor jongeren bij Kanal. Elke educatieve activiteit zal worden ontworpen volgens deze collaboratieve aanpak, om een divers aanbod te kunnen bieden op het vlak van creativiteit, ideeën en aandachtspunten.

- *Opbouw van de educatieve identiteit*

In samenwerking met de publieksafdeling is begonnen met het creëren van een identiteit en een educatieve strategie. Deze aanpak steunt op verschillende pijlers die onze pedagogische benaderingen sturen, zoals spel, vraagstelling, experiment en een gevoelige benadering van kunst. Deze identiteit wordt ook opgebouwd in samenhang met de thema's van de tentoonstellingen, rekening houdend met de schoolprogramma's en geïnspireerd door actieve pedagogieën. Het doel is een unieke identiteit te ontwikkelen, eigen aan Kanal, die zich kan aanpassen aan elke ontmoeting en aan de verschillende doelgroepen, en tegelijk de diversiteit van de benaderingen benut.

- *Ontmoeting met jonge doelgroepen*

Voor 2025 zijn verschillende projecten voorzien om de jonge doelgroepen te ontmoeten vóór de opening. Twee

daarvan vereisten een aanzienlijke voorbereiding en het leggen van contacten tussen september en december 2024. Het doel is om partnerschappen op te bouwen met de 27 onderwijsinstellingen (kleuter-, lager, secundair en bijzonder onderwijs), Franstalig en Nederlandstalig, die zich op 15 minuten wandelafstand van Kanal bevinden, en dit tot aan de opening.

Twee projecten vormen het vertrekpunt voor deze ontmoetingsfase:

1. *Kanal in de Klas*

Dit project bestaat erin ontmoetingen te organiseren in de scholen in de omgeving van Kanal. De animatie zal gratis worden aangeboden aan de klassen van het Franstalige en Nederlandstalige kleuter-, lager, secundair en bijzonder onderwijs tot in 2026. In totaal zal Kanal in de Klas 250 animaties aanbieden in de scholen van Molenbeek. Elke sessie duurt twee uur: presentatie van een maquette van Kanal, ontdekking van de wereld van een museum, presentatie van het werk *No Ice* (een stuk uit de collectie van Kanal) en een creatief atelier schilderen op stof. De kinderen zullen samen een gigantisch collaboratief patchwork maken tussen de partnerscholen,

dat tentoongesteld zal worden in de educatieve ateliers van 2024.

2. *Atlas des récits*

Het project betreft vier basisscholen op 15 minuten afstand van Kanal. Het doel is een evolutieve kaart te creëren, die wordt verrijkt in de loop van de ontmoetingen met de kinderen van maart tot juni 2025. Deze kaart zal dienen om de pedagogische principes van Kanal te illustreren, met nadruk op artistieke experimentatie, de betrokkenheid van jongeren als motor van de projecten, en de eindbeoordeling uitgevoerd door de leerlingen en de leerkrachten. Ze zal ook een bemiddelingsinstrument vormen, als dusdanig gecreëerd door en voor de kinderen, om het project Kanal en de integratie ervan in de stedelijke omgeving uit te leggen.

COLLECTIE, ARCHIEVEN & BIBLIOTHEEK

AFDELING

Strategie

De strategie voor de collecties, archieven en bibliotheek van de Stichting Kanal-Centre Pompidou is afgerond en zal begin 2025 worden voorgelegd aan de Acquisitiecommissie, de Raad van Bestuur en de Directieraad van de Stichting Kanal-Centre Pompidou. Ze omvat de strategie voor het aankopen, beheren en promoten van alle collecties.

Tegelijkertijd zijn de belangrijkste beleidsregels en de meeste standaarddocumenten beschikbaar. Deze worden voortdurend bijgewerkt en verbeterd op basis van de verzamelde feedback.

Reeds beschikbaar:

- 4 Collectiestrategie, archieven en bibliotheek (FR/ENG)
- 5 Aankoopbeleid per type werk (fysiek, digitaal, *live art*) (FR)
- 6 Huishoudelijk regelement van het aankoopcomité en standaard uitnodiging voor nieuwe leden (FR)

- 7 Licht inschrijvingsformulier beschikbaar op de website voor spontane voorstellen (FR/NL/ENG)
- 8 Interne aankoopformulieren (FR/NL/ENG)
- 9 Technische vragenlijst per type werk (fysiek, digitaal, *live art*) (FR/NL/ENG)
- 10 Milieueffectbeoordeling voor aankopen (FR)
- 11 Contracten voor aankoop collectie (FR/NL/ENG)
- 12 Contract voor schenking collectie (FR/NL/ENG)
- 13 Contracten voor handmatige schenkingen archieven en bibliotheek (FR/NL/ENG)
- 14 Leningbeleid (FR)
- 15 Algemene bruikleenvoorwaarden voor de collectie (FR/NL/ENG)
- 16 Vaststelling staat (fysieke objecten, digitale objecten, archieven en waardevolle reserve)
- 17 Activeringsverslag (*live art*) (FR)
- 18 Model installatieprotocol (FR)

In voorbereiding:

- 1 Aankoopcontracten (*live art*)
- 2 Algemene voorwaarden voor archief- en bibliotheekuitleningen
- 3 Contract voor overdracht van rechten voor digitalisering (archieven en bibliotheek)

- 4 Strategie voor preventief conservering (fysieke objecten, digitale objecten, *live art*)
- 5 Noodplan
- 6 Checklist voor milieuvriendelijke verpakking
- 7 Milieueffectbeoordeling voor leningaanvragen

Op termijn zullen al deze documenten minstens beschikbaar zijn in het Frans en in het Nederlands.

Personeelszaken

De afdeling ontwikkelt de strategie voor aankopen, de collectie, de bibliotheek en de archieven van de Stichting Kanal-Centre Pompidou en voert het daaruit voortvloeiende actieplan uit.

De belangrijkste opdrachten zijn:

- Toezicht houden op de processen van aankoop en opname in de collecties.
- Zorgen voor de bewaring, logistiek en opvolging van collectiebewegingen (interne en externe uitleningen).
- Onderzoeken, verzamelen, documenteren en organiseren van gegevens met betrekking tot de collecties en deze optimaal benutten.

Het team bestaat uit:

- 1 Verantwoordelijke voor Aankopen, de Collectie, Archieven en Bibliotheek (Jennifer Beauloye, sinds januari 2018)
- 1 Documentalist (Alison Hocq, sinds juni 2022)
- 1 Assistent collectie (Laia Lozano Lopez, vanaf juli 2023)
- 1 Restaurateur (Frances Berry, sinds september 2024)

De uitbreiding van het team collecties tussen 2022 en 2024 zal ons in staat stellen om onze strategie verder te ontwikkelen, de procedures van de afdeling verder te verbeteren (beleid, formulieren en andere templates), onze aankoopdossiers te perfectioneren, te anticiperen op behoeften en budgetprognoses op te stellen. Gezien de exponentiële groei van de collecties, de verhoging van het aankoopbudget vanaf 2025 (beheersovereenkomst 2024-2028) en de toename van het aantal bruikleenaanvragen, zou het verstandig zijn om het aantal personeelsleden na de opening opnieuw te evalueren, zodat de afdeling

CAB haar taken kan blijven uitvoeren en de extra werklast kan opvangen.

Jaarbudget

Het totale budget van het de afdeling voor 2024 bedraagt in totaal 779.199,00 €, waarvan 568.951,00 € voor aankopen (na overdracht van 318.951,00 € uit 2023).

Het budget van de afdeling CAB is onderverdeeld in 5 enveloppen:

- 1 Het aankoopbudget voor de collectie (jaarlijkse enveloppe van 250k € + mogelijke overdrachten).
- 2 Het budget voor collectiebeheer, dat omvat:
 - Beheer (exponentieel)
 - Er wordt voorrang gegeven aan kosten in verband met de preventieve conservering van werken die het jaar voordien aan de collectie werden toegevoegd (maken van kratten, restauratie, inlijsten, enz.).
 - Bepaalde kosten kunnen ook worden gedekt in het kader van een leningaanvraag.
 - Grote restauratieprojecten moeten worden besproken met de directie zodat ze kunnen worden opgenomen in de begroting van volgend jaar.

- Opslag en verzekering (exponentieel)
- 3 Het aankoop- en beheerbudget van de bibliotheek.
 - Gebruikelijke aankopen (25%)
 - Strategische aankopen (50%)
 - Abonnementen (25%)
 - 4 Het budget voor archiefbeheer.
 - 5 Het budget voor de transversale kosten van de afdeling.

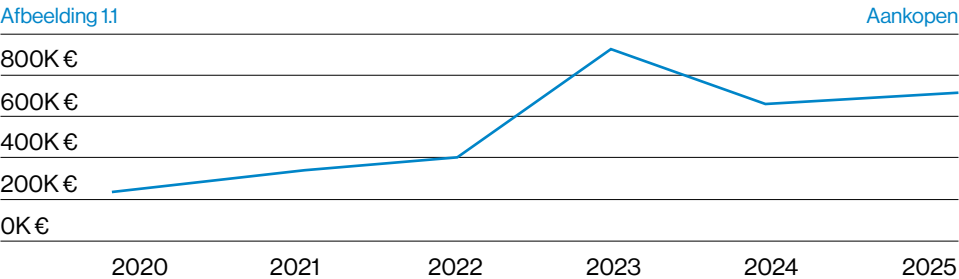
Er moet worden opgemerkt dat de budgetten voor opslag, verzekering en collectiebeheer die zijn opgenomen in de beheersovereenkomst voor 2024-2028 ongewijzigd blijven. Op basis van een analyse van voorgaande jaren stellen we vast:

- Budget voor opslag en verzekering: gemiddelde stijging van +116% per jaar tussen 2022 en 2024.
- Budget voor beheer: gemiddelde stijging van +123% per jaar tussen 2021 en 2024.

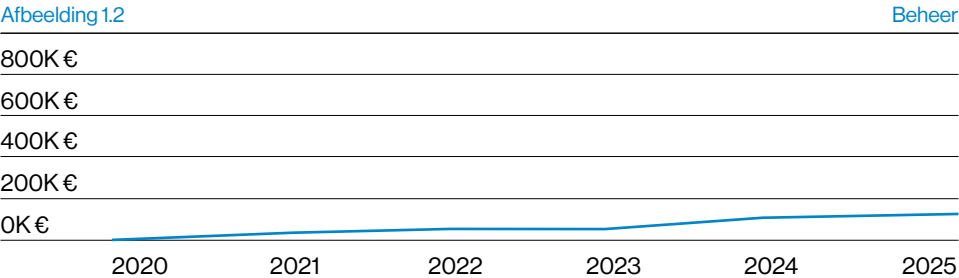
Daarnaast zijn er, met het oog op de opening, kosten verbonden aan de voorbereiding en/of installatie van de werken van Kanal die vanaf 2025 te zien zullen zijn. Deze budgetten moeten dus evenredig met de groei van de collectie worden verhoogd. (Afbeelding 1)

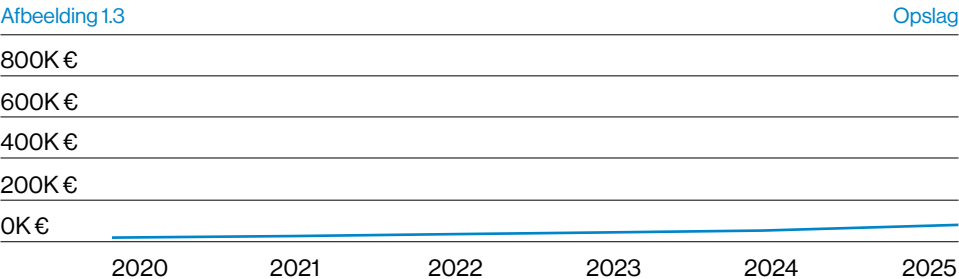
Afbeelding 1.1

Afbeelding 1.2

Afbeelding 1.3

Software

In november 2022 publiceerde de Stichting Kanal-Centre Pompidou een bestek voor de implementatie van beheerssoftware voor de collecties in 2024. De behandeling van de archieven en de bibliotheek is optioneel.

De opdracht werd gewonnen door SkinSoft. De voorgestelde oplossing bevat archief- en bibliotheekmodules.

De verschillende modules werden geconfigureerd, gegevens geïmporteerd en teams opgeleid gedurende 2024. Een grote opschoning van de gemigreerde gegevens voor de collectie en de bibliotheek werd uitgevoerd in de loop van 2024 en is nog steeds aan de gang. Desondanks zijn de databank en de meeste applicaties nu operationeel. De hele collectie en bibliotheek zijn gecodeerd.

Er zijn twee projecten gepland voor 2025: het opstellen van een stapsgewijs registratieplan voor alle nieuwe werken die in de collectie worden opgenomen het coderen van de verpakking en andere informatie die nodig is voor uitleningen om de fiches met werken en edities aan te vullen

Daarnaast zijn besprekingen begonnen met teams van de Stichting CIVA om een gemeenschappelijke interface tussen de respectieve databanken van beide instellingen voor te bereiden en een beheermodel te bepalen voor de onderdelen Archieven en Bibliotheek.

Er moet ook worden opgemerkt dat in 2024, in het kader van dit werk, werd besloten om de inventarisnummers van de werken in de collectie te wijzigen. De inventarisnummers zijn vereenvoudigd met het oog op efficiëntie en in overeenstemming met zowel museale als interne praktijken (Tabel 2).

Werken die tussen 2018 en 2023 zijn verworven, behouden het oude inventarisnummer voor archiveringsdoeleinden, ook al is het nieuwe systeem voortaan van toepassing.

COLLECTIES

- 89 werken
- 52 artiesten
- 2.476.135 exclusief btw uitgegeven (inclusief Alÿs, Janssens en Nkanga aan +100k €)
- 31.343 € exclusief btw/werk gemiddeld (exclusief schenkingen)
- 4.437.200 € totale aankoopwaarde (waarvan 1.900.000 € voor Alÿs)

Sinds 2018 ondersteunt de aankoopstrategie van de Stichting Kanal-Centre Pompidou de hedendaagse creatie in Brussel en België en weerspiegelt ze haar interdisciplinaire engagement. De collecties van de Stichting Kanal-Centre Pompidou worden gefinancierd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (met een initieel budget van 250.000 €/jaar) en hebben tot doel het dubbele verhaal te vertellen van enerzijds de huidige Belgische kunstscène en anderzijds de Stichting Kanal-Centre Pompidou.

De eerste aanwinsten werden in 2018 besteld voor Kanal Brut. Deze eerste ervaring heeft de aankoopstrategie van de eerste jaren vormgegeven. Sindsdien wordt het werk voortgezet

Eclipse Ensemble, Ann Veronica Janssens

Tabel 2	
2018-2024	Vanaf 2024
FKS-A2024-075	K2024-001
FKS = Fondation Kanal Stichting	K = Kanal
A = aankoop	2024 = jaar van aankoop
2024 = jaar van aankoop	001 = 1 ^e werk geregistreerd voor het jaar 2024
075 = 75 ^e werk opgenomen in de inventaris	(nummering gaat elk jaar verder bij 0)

door het Aankoopcomité, dat bestaat uit leden van het team van Stichting Kanal-Centre Pompidou en onafhankelijke deskundigen. Samen leggen ze de basis voor de toekomstige collecties van de Stichting Kanal-Centre Pompidou. Die zitten resoluut verankerd in de diversiteit van de Belgische kunstscene en weerspiegelen de complexiteit van de hedendaagse kunst in al haar uitingsvormen.

Chronologie

- 2017** Samenstelling van een jury voor de bestelling van werken in het kader van Kanal BRUT (2018 - 2019). Voordat ze werden tentoongesteld tijdens Kanal Brut (mei 2018 - juni 2019) werden de werken bij ontvangst ingeschreven in de inventaris van de Stichting Kanal-Centre Pompidou.
- 2018** Oprichting van het Aankoopcomité door de Raad van Bestuur op 17 september 2018.

2019 Definitie van de methodologie, selectiecriteria en procedures (voor opgave voor en opname in de collectie).

2020 Eerste reeks aankopen (enveloppe van 250.000 €).

2021 Tweede reeks aankopen (enveloppe van 500.000 € na overdracht van 2019).

2022 Voorstelling aan de pers op 10 maart 2022 en derde reeks aankopen (enveloppe van 400.000 € na overdracht van 2021).

2023 Intensivering van procesinternalisatie na de komst van de artistiek directrice en de versterking van het artistieke team. Vierde reeks aankopen (enveloppe van 977.000 € na overdracht van 2022 uitzonderlijk gecumuleerd met die van het Programma 2022).

2024 Vernieuwing van het aankoopcomité. Vijfde reeks aankopen (enveloppe van 568.951€ na overdracht van 2023).

Aankoopcomité

In 2024 werden zes van de acht externe leden van het Aankoopcomité van

de Stichting Kanal-Centre Pompidou herbenoemd (voor een termijn van 5 jaar).

De nieuwe leden zijn benoemd door de Raad van Bestuur op 26 juni 2023.

In 2024 zal het Aankoopcomité daarom bestaan uit:

- 4 leden van de Stichting Kanal-Centre Pompidou en het Centre Pompidou:
 - Yves Goldstein, Projectleider, Stichting Kanal-Centre Pompidou
 - Kasia Redzisz, Artistiek directeur, Stichting Kanal-Centre Pompidou
 - Jennifer Beauloye, Hoofd Collecties, Archiven en Bibliotheek, Stichting Kanal-Centre Pompidou
 - Xavier Rey, Directeur van het Musée National d'Art Moderne, Centre Pompidou
- 8 externe leden:
 - Daniel Blanga Gubbay, artistiek directeur van KunstenFestivalDesArts (vanaf 2023)
 - Diana Campbell, artistiek directeur van de Samdani Art Foundation en hoofdcurator van de Dhaka Art Summit (sinds 2023)
 - Karima boudou, curator in het SMAK in Gent (vanaf 2024)

- Ayoko mensah, onafhankelijk curator (vanaf 2024)
- Lucy Pereira, privéverzamelaar (vanaf 2024)
- Raphaël Pirenne, doctor in de kunstgeschiedenis en hoogleraar aan de ERG en La Cambre (vanaf 2024)
- Maria Inès Rodriguez, directeur van de Fondation Walter et Nicole Leblanc en plaatsvervangend conservator van het Museu de Arte de São Paulo (vanaf 2024)
- Pierre-Olivier Rollin, directeur van BPS22 in Charleroi (vanaf 2024)

Tijdens de vergadering van het prospectiecomité op 25 januari 2024 werden alle leden uitgenodigd voor een bezoek aan de werf, gevolgd door een presentatie over de collectie en de werking van het comité.

Procedure en kalender

Alle werken die de collecties van de Stichting KANAL binnenkomen moeten grondig worden onderzocht ongeacht of ze het voorwerp uitmaken van een

gift, schenking, legaat, onderpand of aankoop. Voorstellen worden eerst besproken in de groep collecties, die eens per maand bijeenkomt, voordat ze de drie fasen van het Aankoopcomité doorlopen:

- 1 Intern Précomité (ontvankelijkheid)
- 2 Aankoopcomité (selectie)
- 3 Bestuursvergadering (validatie)

In 2024 kwam het Aankoopcomité op de volgende data bijeen in de Stichting Kanal-Centre Pompidou:

- Donderdag 25 januari 2024 voor het prospectiecomité
- De deadline voor de indiening van dossiers was 5 april 2024
- Dinsdag 23 april 2024 voor het précomité
- Woensdag 5 juni 2024 voor het aankoopcomité

De arbitrages van het aankoopcomité zijn op maandag 24 juni 2024 door de raad van bestuur bekrachtigd.

Zodra de beslissingen zijn goedgekeurd, begint de procedure voor opname in de collectie, die bestaat uit: het informeren van de kunstenaars en/of galleries, het afsluiten van contracten, het controleren van de technische dossiers en de ontvangst van alle

benodigde documenten, ontvangst in het opslagmagazijn, constatering door restaurateurs, planning van eventuele bestellingen van kisten of interventies, al dan niet accepteren van de werken en tenslotte de facturatie.

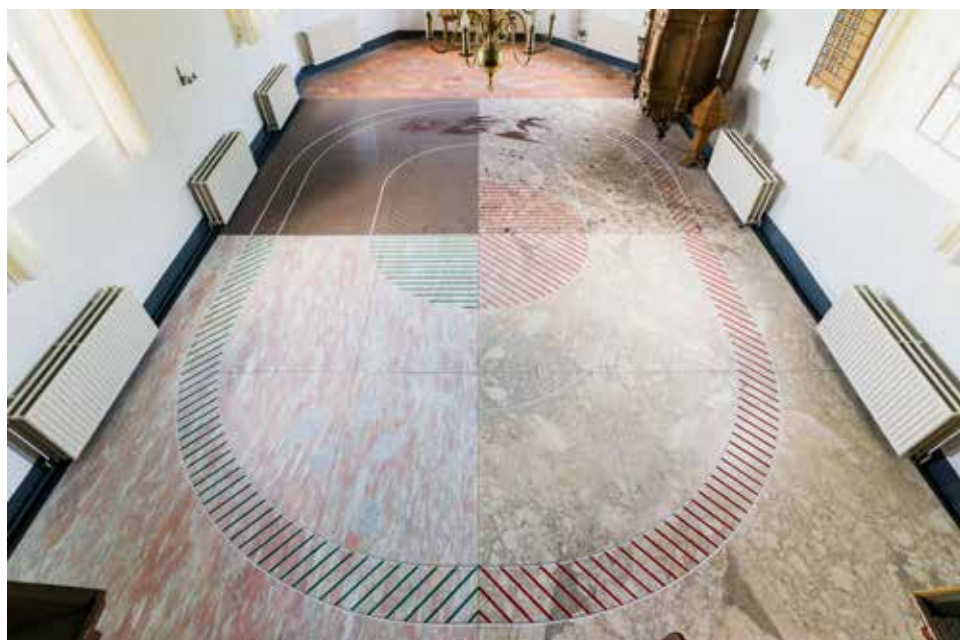
AANKOPEN 2024

Budget

Het vaste jaarlijkse budget is 250.000 € exclusief btw.

Aan dit bedrag moet het resterend saldo van het voorgaande jaar worden toegevoegd, d.w.z. 328.275 € exclusief btw, voor een totaal van 578.275 € exclusief btw. Dit bedrag moet echter worden afgetrokken:

- de tweede tranche van de aankoop van *Tornado* (2000-2010) van Francis Alÿs (175.000 € exclusief btw);
- het bedrag van de aankoop van werken van Danaï Anesiadou (58.000 € exclusief btw);
- het bedrag van de aankoop van *Zugunruhe* (2022) van Kasper Bosmans (56.000 € exclusief btw);
- het verschil in btw als gevolg van een wijziging in de facturering door twee galerieën in 2023 (9.324 €).

Zugunruhe, Kasper Bosmans

Man, Danaï Anesiadou

Het bedrag van 30.000 € exclusief btw gereserveerd voor de aankoop van *Worktable* van Kate McKinstosh (CDA-008) is daarentegen vrijgegeven. Aangezien de onderhandelingen niets opleverden, werd afgesproken dat het voorstel opnieuw zou worden bekeken door het Aankoopcomité zodra een definitieve prijs zou zijn overeengekomen. Het totaal beschikbare bedrag voor het Aankoopcomité 2024 is daarom 279.951 € exclusief btw (exclusief Alÿs, Anesiadou en Bosmans).

Geïnterpreteerde en bestudeerde voorstellen

Sinds de oprichting van het Aankoopcomité in 2018 zijn 254 voorstellen geïnterpreteerd, waaronder:

- 44 voor het jaar 2024
- 9 zijn niet afgerond
- 24 werden afgewezen, geweigerd of doorgestuurd
- 3 zijn uitgesteld tot 2025
- 8 voorstellen werden goedgekeurd door het comité en vervolgens gevalideerd door de raad van bestuur

Afbeelding 2: Geïnterpreteerde en bestudeerde voorstellen.

Aangekochte werken

In 2024 werden 15 nieuwe werken van 8 verschillende kunstenaars aangekocht voor een onderhandeld totaalbedrag van 388.200,00 excl. btw:

- 1 Eric Croes: *Blue Smoker* (2023)
vergezeld van kunstenaarsboeken geschonken aan de Kanal-bibliotheek
COLL-2023-0219
27.200 € EXCL. BTW
- 2 Ann Veronica Janssens: *Eclips Ensemble* (2019)
COLL-2023-0223
124.000 € EXCL. BTW
- 3 Charif Benhelima: *Petit Château* (1996–1997)
COLL-2023-0226
25.000 € EXCL. BTW
- 4 Aglaia Konrad: *Desert Cities* (2007–2009), *I ♥ Rückbau with Footnotes* (2020)
COLL-2023-0231
57.500 € EXCL. BTW
- 5 Laurent Dupont: *Attention* (2023), *Chamallows* (2023), *Fortune Cookies*, (2020), *Messenger de Lune* (2023), *Property of the European Parliament*, (2020), *Atelier* (2009)
COLL-2023-0232
20.000 € EXCL. BTW

- 6 Laurie Charles: *Migraines* (2021)
vergezeld van de voorbereidende tekening geschonken aan de Kanal-archieven
COLL-2023-0233
7.000 € EXCL. BTW
- 7 Judith Barry: *The Work of the Forest* (1991)
COLL-2023-0236
48.500 € EXCL. BTW
- 8 Walter Swennen: *Bras d'honneur* (2005), *Continuer* (2009)
COLL-2024-0248
79.000 € EXCL. BTW
(inclusief niet-aftrekbare btw)

Daarnaast zullen werken van Francis Alÿs aan de collectie worden toegevoegd (goedgekeurd in 2023, gespreid over twee jaar). In totaal zullen 17 werken van 9 nieuwe kunstenaars aan de collectie worden toegevoegd.

In totaal zijn er momenteel 89 werken van 52 kunstenaars (26 vrouwen en 26 mannen) van 19 verschillende nationaliteiten in de collectie van de Stichting Kanal-Centre Pompidou.

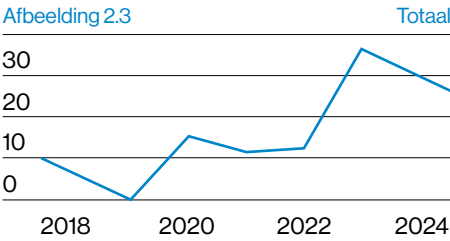
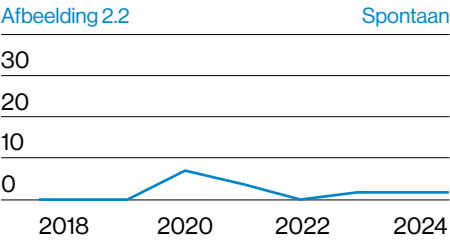
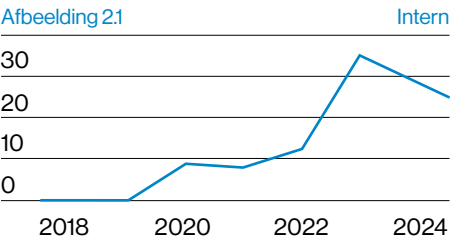
Er is geen resterend saldo van de begroting voor 2024 dat kan worden overgedragen naar het aankoopcomité voor 2025.

Blue Smoker, Eric Croes

Bras d'Honneur, Walter Swennen

Statistieken en prognoses in verband met de collectie

Tussen 2018 en 2022 werden gemiddeld tussen 12 en 13 werken per jaar aangekocht* (vast budget van 250.000 €), met gemiddeld 7 tot 8 nieuwe kunstenaars per jaar* (Tabel 3).

- Eind 2024 zal de collectie van de Stichting Kanal-Centre Pompidou uit 89 werken bestaan (8 bestellingen + 81 aankopen), waaronder:
- 19 video's of video-installaties
 - 1 geluidsinstallatie
 - 13 foto's of afdrukken (inclusief serie)
 - 3 tekeningen (inclusief serie)
 - 5 gravures of lithografieën
 - 15 installaties, waaronder 2 site specific
 - 7 textiele werken of installaties
 - 5 schilderijen of 2D-werken
 - 12 sculpturen
 - 5 protocollen
 - 4 performances
 - 1 keramiek

89 werken, waaronder 10 schenkingen (Afbeelding 3.1)

89 werken, 27 rechtstreeks aangekocht bij de kunstenaar en 62 bij galerijen (90% Belgisch) (Afbeelding 3.2)

52 kunstenaars, waaronder 2 collectieven en absolute pariteit (Afbeelding 3.3)

52 kunstenaars, waaronder 21 geboren in de jaren 1970 (Afbeelding 3.4)

BEHEER, OPSLAG EN RESTAURATIES

Budget

Naast de aankopen werd er in totaal 119.680,91 € excl. btw (op een budget van 121.248 € excl. btw) uitgegeven aan het beheer, het behoud en de conservering van de collectie. De kosten voor opslag en verzekeringen voor de collectie bedragen 36.132,62 € excl. btw (op een budget van 40.000,00 € excl. btw). In totaal werd dus 841.877,41 € excl. btw besteed aan de Collectie van de Stichting Kanal-Centre Pompidou in 2024, inclusief aankopen.

Opslag

In afwachting van de beschikbaarheid van opslagruimte in het gebouw dat momenteel in aanbouw is, worden alle werken gecentraliseerd bij MOBULL Fine Art Packers in Zaventem. Met 89 werken beslaat de collectie een totaal volume van 220,5 m². Dankzij een voortdurend streven naar optimalisatie is dit volume beperkt gebleven tot een vloeroppervlakte van 130 m². De Kanal-loge bij MOBULL heeft nu echter het verzadigingspunt bereikt. Met de jaarlijkse groei van de collectie en de toename van het aankoopbudget vanaf 2025 is er de komende jaren echter een sterke stijging van het opslagvolume te verwachten. Er worden al oplossingen bestudeerd en verschillende scenario's overwogen. (Tabel 4)

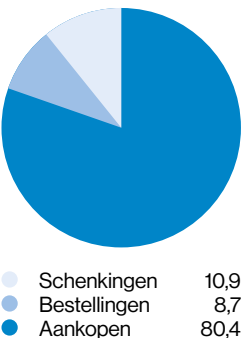
De Master Files van de digitale werken worden evenwel bewaard in de kantoren van de Stichting Kanal-Centre Pompidou. In de loop van 2025 verhuizen ze naar MOBULL. Via het budget voor uitrustingsuitgaven van de afdeling CAB werd basismateriaal aangeschaft voor preventieve conservering en restauratie, evenals mobiele opbergmeubels, tablets voor inspecties en aangepaste lampen. Al dit materiaal wordt bewaard in de

Tabel 3

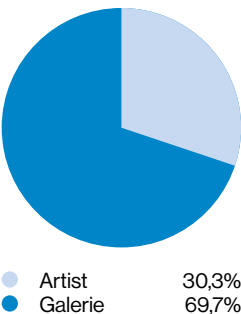
Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
NB	8	/	15	11	12	+25* +30	+12,5 +15	+25**	+25	+25	+25
Totaal	8	8	23	34	46	71 76	88,5 89	113,5	138,5	163,5	188,5

Vooruitzichten / Daadwerkelijke aankopen
* uitzonderlijke enveloppe voor 2023
** verdubbeling van de enveloppe vanaf 2025 (beheersovereenkomst 2024-2028)

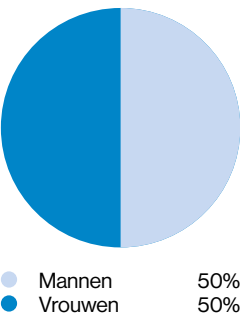
Afbeelding 3.1
Wijze van aanwinst

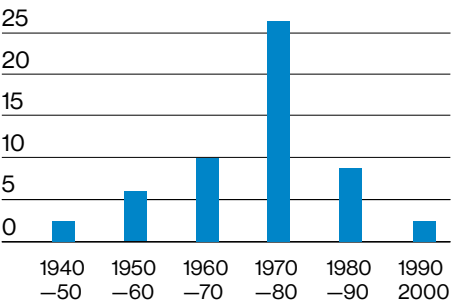
Afbeelding 3.2
Acquisition channel

Afbeelding 3.3
Gender

Afbeelding 3.4
Generations

kantoren van de Stichting Kanal-Centre Pompidou of direct in de Kanal-loge bij MOBULL.

Restauratie en preventieve conservering

Het conserveringsbeleid voor de collecties is voornamelijk preventief, om esthetische en/of materiële schade aan de werken te voorkomen en de budgettaire gevolgen van grote restauratiecampagnes te minimaliseren, om nog maar te zwijgen van de schade aan de Stichting Kanal-Centre Pompidou, die leidt tot een verlies aan vertrouwen in de instelling.

De aanwerving van een restaurator voor het team van de afdeling CAB in september 2024 ondersteunt de verdere uitbouw van deze pijler binnen de afdeling.

Na een kleine maand vertrouwd te zijn geraakt met de structuur, de afdeling, de collecties en de databank, werd de organisatie van zijn tijd tussen de kantoren en het magazijn opgestart.

Vanaf oktober werd zijn aanwezigheid bij MOBULL, één dag per week, noodzakelijk om een actieve opvolging van de collectie te verzekeren. Dit omvat de volgende acties:

- werken voorbereiden voor uitlening
- opvolgen van bestellingen en de productie van nieuwe kisten en andere verpakkingen
- zorgen voor de preventieve conservering van werken en
- interventies coördineren (bij MOBULL of door externe restaurateurs)

In 2024 werden verschillende interventies uitgevoerd:

- 1 Anne-Mie Van Kerkhoven, *Resistir* (1991)
K2023-019
Na het vaststellen van schade aan het scharnier heeft een externe restaurateur het metalen onderdeel meegenomen naar zijn atelier om het roest te verwijderen en verdere verspreiding te voorkomen. Het gezonde scharnier werd vervolgens teruggeplaatst op het werk bij MOBULL.
- 2 Sophie Whetnall, *La banquise* (2019)
K2022-007
Er is een nieuwe verpakking ontworpen en besteld om het werk

beter te bewaren. Vanwege de coating die de kunstenaar opnieuw aanbracht vóór de levering aan het magazijn, is het belangrijk het werk te laten ademen. Het moet in 2025 opnieuw worden verpakt, nadat het werk enige tijd in de open lucht heeft gestaan, om de laatste eventuele dampen van de coating te laten ontsnappen. Met toestemming van de kunstenaar volgt een onderzoekster van de Universiteit van Antwerpen deze werf als observator in het kader van haar doctoraat over toxische stoffen in de moderne en hedendaagse kunst binnen de Conserveringswetenschap (onder leiding van professor Hélène Verreyke).

- 3 Gabriel Kuri, *Balance of the Invisible and the Foreseeable* (2014)
K2023-013
Bij de oplevering van het werk in oktober 2023 werden verschillende retouches aangebracht aan het oppervlak van het gepoedercoate staal. De te retoucheren plaat is overgebracht naar het atelier van de betreffende restauratrice, zodat zij de nodige ingrepen kan uitvoeren voordat het retourtransport wordt

Resistir, Anne-Mie Van Kerkhoven

A Blueprint for Toads and Snakes, Sammy Baloji

Tabel 4
Gemiddelde toename in opslagvolume

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
NB	8	8	23	34	46	71 72	83,5 89	114	139	164	189
Vol. (m2)	/	+30	+0	+55	+45	+86,6 +71	+43,3 +19,5	+86,6	+86,6	+86,6	+86,6
Totaal	/	30	30	85	130	216,6 = 201	259,6 = 220,5	346,2	432,8	519,4	606

Vooruitzichten / Werkelijk volume

+43,3 m2 / jaar gemiddelde toename tussen 2019 en 2022 (vast aankoopbudget van 250k €)
+86,6 m2 / jaar vanaf 2025 inbegrepen (dubbele enveloppe)

georganiseerd.

- 4 Sammy Baloji, *A Blueprint for Toads and Snakes* (2018)

K2021-005

Na inspectie van het werk bij de oplevering in 2021 werd Studio Lemmens eind 2023 belast met de taak om de picturale zijde van de doeken schoon te maken, nieuwe spieramen te maken, het ophangsysteem te veranderen, de blazer te restaureren en de 3 tekeningen opnieuw in hun lijsten te lijmen. Deze opdracht, die van start ging na de terugkeer van het werk in de herfst van 2023 na de bruikleen aan het Museo Reina Sofia in Madrid, zal meer dan een jaar in beslag nemen en regelmatige contacten met de kunstenaar en zijn studio vereisen. De restauratie zou begin 2025 afgerond moeten zijn, zodat het werk kan vertrekken naar de retrospectieve van de kunstenaar in het EMST in Athene.

- 5 Aline Bouvy, *Potential for Shame* (2022)

K2022-003

Werk aan de pleisterafwerking van de figuren en nieuwe ophangsysteem uitgevoerd door een externe restaurateur in verschillende opeenvolgende fasen in haar atelier.

- 6 Kasper Bosmans, *Zugunruhe* (2022)

K2023-003

Na de terugzending van het werk bij de ontvangst in 2023 wegens de staat van verval, werden het toezicht op het reinigingsproject, de restauratie en de versteviging van het werk in de marmerwerkplaats Van Den Weghe in Zulte verzorgd door de kunstenaar en de galerij Gladstone, in overleg met het team van de CAB-afdeling.

- 7 Charif Benhelima, *Petit Château, Brussels* (1996–1997)

K2025-005

Productie van een nieuwe lijst voor elke fotoafdruk.

- 8 Aglaia Konrad, *Desert Cities* (2007–2009)

K2024-006

Het openen van de oude lijsten, het schoonmaken van de werken en het maken van nieuwe lijsten om het werk beter te kunnen conserveren.

Naar aanleiding van de vaststellingen die werden gedaan in de week van 16 september 2024, bij de ontvangst van de aankopen 2024 bij MOBULL, moeten er naast de vervaardiging van opslagkisten in 2025 nog verschillende ingrepen worden voorzien:

- 1 Walter Swennen, *Bras d'honneur* (2005)

K2024-016

Reiniging van het doek, verbetering van het ophangsysteem en vervaardiging van een kist.

- 2 Walter Swennen, *Continuer* (2009)

K2024-017

Creatie van een kist.

- 3 Danai Anesiadou, *Teucrium for Man, Caladium for Woman; Lady Dracula/ Cool* (2023)

K2023-021>023

Nieuwe kisten voor de drie werken en overleg met een restaurateur voor een mogelijk nieuw ophangsysteem voor de twee epoxy's.

- 4 Judith Barry, *The Work of the Forest* (1992)

K2024-015

Na een proefopstelling bij MOBULL in de herfst van 2024 moet er een behandeling van de houten structuren worden voorzien met het oog op de

Balance of the Invisible and Foreseeable, Gabriel Kuri

Potential for Shame, Aline Bouvy

Continuer, Walter Swennen

- presentatie van het werk bij de opening van Kanal in 2026.
- 5 Eric Croes, *Blue Smoker* (2023)
K2024-003
Consolidatie van een scheur en versterking van de sokkel van het werk.
 - 6 Laurie Charles, *Migraines* (2021)
K2024-014
Vervanging van de huidige verpakingsrol door een zuurvrije rol.
 - 7 Laurent Dupont, *Attention; Chamallows; Fortune Cookies; Messenger de Lune; Property of the European Parliament* (2020—2023)
K2024-008>012
Vervanging van de verpakking en voorziening van bescherming aan de binnenzijde van de (holle) werken.
 - 8 Francis Alÿs, *Untitled* (2008—2017)
K2024-002
Inlijsten van een tekening, vervanging van de lijsten voor de overige (x19) en vervaardiging van een nieuwe kist moeten eveneens gebeuren.

UITLEENVERZOEKEN

Hoewel nog bescheiden, hebben de werken uit de collectie van de Stichting Kanal-Centre Pompidou al meerdere uitleenverzoeken gekregen, waaronder enkele op internationaal niveau. In afwachting van een gebouw om ze tentoon te stellen, is de Stichting Kanal-Centre Pompidou uiteraard verheugd haar collectie op deze manier zichtbaarheid te kunnen geven. Naarmate de collecties groeien, zal ook het aantal aanvragen toenemen. In de toekomst zullen deze aanvragen ook betrekking hebben op de bibliotheek (met name de collectie kunstenaarsboeken) en de archieven.

Externe uitleen

De Stichting Kanal-Centre Pompidou heeft sinds 2018 30 uitleenaanvragen ontvangen:

- 4 in 2018
- 5 in 2019
- 3 in 2020
- 2 in 2021
- 5 in 2022
- 9 in 2023
- 7 in 2024

Op twee na werden ze allemaal geaccepteerd. De eerste betrof de in situ

installatie van Younes BABA-ALI (FKS/ C2018/005). De tweede omwille van de termijn (minder dan een week). Van de 35 aanvragen zijn er 22 internationaal (UK, FR, US, DE, ES, CH, LU, GY, GR, AT). (Afbeelding 4)

Interne uitleen

In 2024 werden de eerste boekingen voor de openingstentoonstellingen van Kanal in 2026 geregistreerd. In dit stadium zouden zes tentoonstellingen tussen 2026 en 2028 een of meer werken uit de Kanal-collectie bevatten. De lijsten worden nog opgesteld.

VALORISATIE

Website

Sinds 2022 is de collectie online beschikbaar op www.kanal.brussels. In het betreffende tabblad wordt de collectie ingeleid met een algemeen commentaar, en werk voor werk gepresenteerd. Elk werk wordt uitvoerig beschreven, van commentaar voorzien en geïllustreerd. Bij elke artiest staat een biografie en een video (indien beschikbaar). Er is een zoekmachine beschikbaar collectie makkelijker te kunnen ontdekken. Deze informatie wordt regelmatig bijgewerkt, vooral met

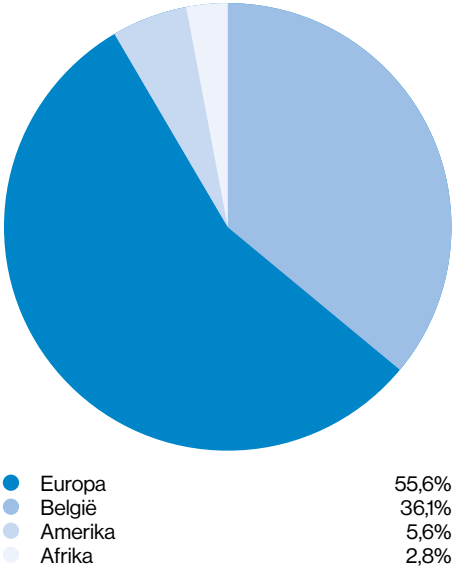

Migraines, Laurie Charles

Attention, Laurent Dupont

Afbeelding 4
Uitleenverzoeken

de toevoeging van nieuwe aanwinsten aan het einde van het jaar.

De procedures voor aankopen en voor uitleenaanvragen worden in afzonderlijke tabbladen uiteengezet. Er is ook een, nog summiere, rubriek voor de Bibliotheek en de Archieven van de Stichting KANAL.

Kanal Collection

Elk jaar worden de nieuwe kunstenaars die aan de collectie worden toegevoegd uitgenodigd om deel te nemen aan de videoserie 'Kanal Collection', te bekijken op de website, de sociale media en het YouTube-kanaal van de Stichting Kanal-Centre Pompidou. In 2024 werden 5 nieuwe video's geproduceerd en online gezet. In totaal zijn er nu 17 video's beschikbaar, elk ongeveer 3 tot 5 minuten lang.

In de volgorde van publicatie: Ariane Loze, Saskia Gevaert, Ana Torfs, Aline Bouvy, Manon de Boer, Sophie Whettnall, Raffaella Crispino, Hana Miletic, Eric Van Hove, Maarten Vanden

Eynde, Julien Meert, Jacqueline Mesmaeker, Hana Miletic, Kasper Bosmans, Pélagie Gbaguidi, Léonard Pongo, Laurie Charles.

Publicatie

Met de hulp van de communicatieafdeling wordt een folder gemaakt om de nieuwe jaarlijkse aanwinsten te presenteren aan zowel partners als het publiek. Deze kunnen worden gebundeld met het oog op de publicatie van een doosje met de leaflets van de aankopen 2018—2026 bij de opening van het museum.

Room 7

In het toekomstige gebouw zal een tentoonstellingsruimte van 450 m² worden gewijd aan de kunstenaars uit de Kanal-collectie.

Via dit specifieke programma biedt de Stichting Kanal-Centre Pompidou haar eerste institutionele solotentoonstelling aan opkomende lokale kunstenaars uit haar collecties.

In 2024 zijn de eerste twee kunstenaars uitgenodigd om room 7 in te wijden tijdens de twee seizoenen na de opening.

ARCHIEVEN & BIBLIOTHEEK

Daarnaast definieert de Stichting Kanal-Centre Pompidou de strategie voor haar archieven en haar bibliotheek.

Net zoals voor de collecties zijn ook hier enerzijds een aankoopbeleid en -criteria weerhouden en anderzijds procedures voor de opname van alle archieven en/of documentatie in collecties. Ook de doelgroepen, de noden en de exploitatiemogelijkheden zijn in kaart gebracht.

Presentatie

De archieven en bibliotheek van de Stichting Kanal-Centre Pompidou willen een gespecialiseerd onderzoekscentrum worden voor alle expressievormen van de hedendaagse kunst van de 21^e eeuw. Deze bronnen zullen nauw verbonden zijn met de collectie van Kanal en met haar multidisciplinaire programmatie. Het Documentatiecentrum weerspiegelt eveneens de hele Brusselse en Belgische artistieke scene en wil er het toegankelijke, levendige en kritische geheugen van worden.

De archieven van de Stichting Kanal-Centre Pompidou zullen worden bewaard en gepromoot, evenals

Kasper Bosmans

de archiefcollecties die historisch verbonden zijn met de Stichting Kanal-Centre Pompidou of aan haar zorg zijn toevertrouwd. De bibliotheek van de Stichting Kanal-Centre Pompidou biedt een collectie werken gewijd aan hedendaagse kunst in een poging om alle historische en disciplinaire gebieden van de 20^e en 21^e eeuwse kunst te dekken.

Tegen 2026 worden deze documentatiebronnen ter beschikking gesteld van het publiek – volgens modaliteiten die nog vastgelegd moeten worden – om zo de (her)ontdekking en productie van nieuwe kennis te bevorderen.

Bibliotheek

Aanwinsten

Naast de courante aankopen (25% van het budget) en de abonnementen op gespecialiseerde tijdschriften (25% van het budget), doet de bibliotheek van de Stichting Kanal-Centre Pompidou drie soorten strategische aankopen (50% van het budget):

- aankopen van volledige fondsen bij gespecialiseerde uitgevers die betrokken zijn bij de kunstenaars uit de collectie of dat binnenkort kunnen worden, (onder andere Gevaert édition, Triangle Books, (SIC), enz.);
- aankopen van volledige fondsen van boeken en fanzines van levende kunstenaars in België voor wie boekproductie essentieel is en die binnen de criteria en principes van de collectie vallen (bijv.: Sophie Nys, Lise Duclaux, Pierre Leguillon, enz.); Sophie Nys, Lise Duclaux, Pierre Leguillon, enz.)
- speciale aankopen van kunstenaarsedities die deel uitmaken van de Collectie, in verband met werken in de collectie of met het fonds van gespecialiseerde uitgevers

In de loop van 2024 heeft de bibliotheek van de Stichting Kanal-Centre Pompidou, in lijn met haar aankoopbeleid, 207 boeken aangekocht en 15 abonnementen op gespecialiseerde tijdschriften afgesloten. (Tabel 5)

Bijzondere aandacht is besteed aan kunstenaarsboeken. 100 kunstenaarsboeken werden aangekocht, evenals alle beschikbare

publicaties van de Brusselse kunstenaar Bernard Villers en het volledige Kempensinformatie Blad van de Belgische kunstenaar Jef Geys. De inventaris van kunstenaarsboeken in de bibliotheek van de Stichting Kanal-Centre Pompidou omvat nu in totaal meer dan 400 items.

Inventaris

Na de aanwerving van een documentalist in juni 2022 is de bibliotheek nu operationeel voor de teams van de Stichting Kanal-Centre Pompidou. De Excel-catalogus van de bibliotheek is volledig gemigreerd naar de SkinSoft-databank (opschoning aan de gang) en wordt voortdurend bijgewerkt met nieuwe aanwinsten. De bibliotheek telt momenteel in totaal 4.906 items (exclusief duplicaten).

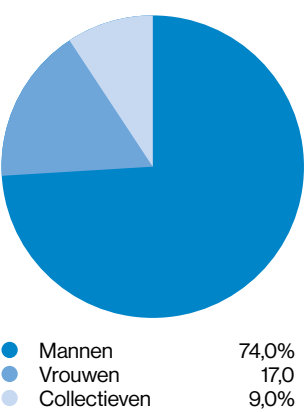
De catalogus is thematisch ingedeeld volgens de regels van de Universele Decimale Classificatie (UDC). De beschrijving van de boeken volgt de ISBD-standaard.

Er is een aparte categorie ('waardevolle reserve') gecreëerd. Deze omvat zeldzame en/of kwetsbare boeken van kunstenaars en catalogi. Deze zijn ingedeeld per kunstenaar en per jaar van

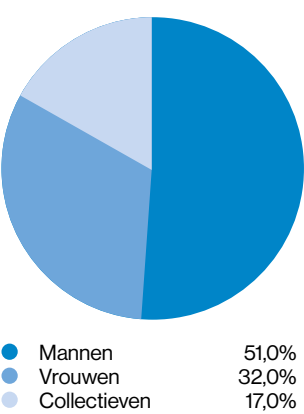
Tabel 5

Aankopen	2021	2022	2023	2024
Tijdschriften	/	73	23	30
Boeken	132	93	146	207
Kunstenaarsboeken	74	73	87	250
Kunstenaarsedities	74	31	37	10
Schenken				
Tijdschriften	/	1340	/	587
Boeken	150	805	202	546
Kunstenaarsboeken	/	26	40	/
Kunstenaarsedities	/	/	/	/
Subtotaal	340	2441	495	1540
Totaal	340	2871	3366	4906

Afbeelding 5.1
Kunstenaarsboeken

Afbeelding 5.2
Kunstenaarsedities

uitgave. Deze categorie telt momenteel 315 inzendingen (exclusief duplicaten) via de rubriek 'kunstenaarsboeken' en 52 inzendingen (exclusief duplicaten) via de rubriek 'kostbare boeken'.

Er is een groter gebrek aan evenwicht tussen mannen en vrouwen bij de kunstenaars die vertegenwoordigd zijn in de collectie kunstenaarsboeken dan in de collectie zelf. Dit verschil wordt gedeeltelijk verklaard door het feit dat de Stichting Kanal-Centre Pompidou verschillende complete collecties van gespecialiseerde uitgevers heeft aangekocht. Deze kloof weerspiegelt hun eigen selectie van kunstenaars. Er zal de komende jaren aandacht worden besteed aan het herstellen van dit onevenwicht via de aankoopstrategie om een grotere diversiteit te waarborgen. (Afbeelding 5)

Beleid voor uitwisselingen

Na een pauze in 2022-2023 werd het beleid voor uitwisselingen in 2024 opnieuw gelanceerd ter gelegenheid van de publicatie van de catalogus

It Never Ends van John M. Armleder. Een lijst van duplicaten en boeken die beschikbaar zijn voor uitwisseling is ook beschikbaar op aanvraag via de website. Tot op heden telt ze een veertigtal werken. In 2024 werden echter geen ruilaanvragen ontvangen.

Schenkeningen

In 2024 ontving de bibliotheek van de Stichting Kanal-Centre Pompidou twee opmerkelijke schenkingen:

- 1 Het Delhauteur-fonds dat bestaat uit enkele honderden tijdschriftnummers en tientallen gespecialiseerde boeken.
- 2 Het fonds van Galerie Albert Baronian bestaat uit 300 boeken en tijdschriften.

Beide werden voor het einde van het jaar afgehandeld, mede dankzij de steun van stagiairs.

In de loop der jaren heeft de bibliotheek ook veel spontane schenkingen ontvangen van kunstenaars, galerijen en andere partners van de Stichting Kanal-Centre Pompidou. De herkomst van schenkingen wordt zoveel mogelijk gespecificeerd in de inventaris en in overeenstemming met schenkingsovereenkomsten.

Archieven

De archieven van de Stichting Kanal-Centre Pompidou conserveren momenteel zeven fysieke en/of digitale archieven.

Fysieke archieven:

Oleffe-fonds
Kanal-project + project archi
Kanal-fonds UNDERGROUND
Citroën-fonds
fonds Galerie Albert Baronian
digitale archieven:
fondsen (SIC)
fonds Galerie Albert Baronian

Architectuurfonds

Met de hulp van de Fondation CIVA werd in 2021 het architectuurfonds Stichting Kanal-Centre Pompidou gelanceerd. Het doel van dit project is om de transformatie van het Citroën-gebouw in een museum te documenteren. Er is bij het Atelier Kanal een archiefbewaringsovereenkomst ingediend voor de storting van hun archieven in dit fonds.

De aangroei voor de jaren 2023 - 2024 kon niet worden verwerkt wegens het prioritaire werk aan de inventarisatie van de bibliotheek. De verwerking van

de archieven zal in de loop van 2025 worden hervat.

Citroën-fonds

Begin 2024 werd het Citroën-fonds, in bewaring bij de Stichting CIVA, overgebracht naar het Projecthuis binnen de kantoren van de Stichting Kanal-Centre Pompidou om te worden behandeld en geïnventariseerd. Dit fonds, dat nog steeds wordt verwerkt dankzij de steun van stagiairs, bestaat uit 100 compactus-dozen van 20 strekkende meter.

Fonds Galerie Albert Baronian

Na de sluiting van zijn galerie in december 2024 schonk Albert Baronian de archieven van zijn galerie, die actief was tussen 1973 en 2024 (en een deel van zijn bibliotheek aan de Stichting Kanal-Centre Pompidou - zie hierboven). Deze schenking bestrijkt meer dan vijftig jaar praktijk, waardoor het een unieke collectie is om de ontwikkeling van de lokale kunstscène en de Belgische kunstmarkt te volgen, niet in het minst dankzij de betrokkenheid van

Albert Baronian bij de internationale kunstbeurs Art Brussels.

Deze collectie wordt momenteel verwerkt met de hulp van een stagiair en wordt geschat op 6 strekkende meter archief. Ze bevat ook bijna 300 GB aan digitale archieven, voornamelijk overzichten van de tentoonstellingen van de galerie, krantenknipsels, plattegronden van de galerie en modellen van catalogi en monografieën van de kunstenaars van de galerie. Gezien de uitzonderlijke omvang van deze schenking en de historische waarde van deze getuigenis, zullen er de komende maanden een of meer interviews gepland worden om eventuele leemtes op te vullen en aanvullend audiovisueel materiaal te leveren om de waarde ervan te vergroten.

Raadplegingen

In 2024 kregen de archieven van de Stichting Kanal-Centre Pompidou talrijke verzoeken om raadpleging van onderzoekers en kunstprofessionals. De meeste verzoeken die we tot nu toe hebben ontvangen, hebben betrekking op het Citroën-fonds of het fonds van het architectuurproject van Kanal.

Partnerschap

Na de contacten die in 2022 werden gelegd met Raphaël Pirenne, neemt de Stichting Kanal-Centre Pompidou deel aan het project 'Centre d'archives des pratiques artistiques contemporaines'. Het Centrum, dat momenteel wordt opgericht, wordt gesteund door vier stichtende instellingen (Kanal, Mac's, BPS22, Musée de la photographie). Een van de doelstellingen van het Centrum is om diensten aan te bieden en synergieën en samenwerkingsverbanden tot stand te brengen met het oog op de invoering van goede archiveringspraktijken op de lange termijn. Het Centrum heeft niet in de eerste plaats tot doel de archieven zelf te bewaren; ze zullen gezamenlijk beheerd worden door archiefproducenten en netwerkinstellingen. Dit interinstitutionele werkingsmodel vindt zijn oorsprong in meerdere factoren, maar wordt ook bepaald door een krappe budgettaire en economische context die aanzet tot netwerkdenken, samenwerking en een gefaseerde uitrol van het instrument in de tijd. Op 3 december 2024 keurde de raad van bestuur van de Stichting Kanal-Centre Pompidou de vestiging van de maatschappelijke zetel van de

toekomstige vzw goed in het gebouw dat de Stichting zal huisvesten (onder voorbehoud van een subsidie van de Federatie Wallonië-Brussel).

Documentatie

Sinds 2022 verzamelt de afdeling documentair materiaal over de kunstenaars in de collectie, partnerinstellingen en andere spelers in de lokale kunstscene. Deze bestanden (op papier en digitaal) bestaan uit uitnodigingskaarten, persmappen, afbeeldingen, enz. en zijn beschikbaar voor interne raadpleging.

De documentatie omvat momenteel 116 documentatiedossiers, die regelmatig worden bijgewerkt, onder meer met de steun van stagiairs.

Verzekeringswaarde

De archieven en de bibliotheek zijn gedekt door de gebouwverzekering. De huidige bibliotheek is verzekerd voor 60.000 €. Deze dekking omvat zowel de boeken als de tijdschriften. De kostbare reserve is verzekerd voor

een totale waarde van 138.909,30 € (kunstenaarsboeken voor 42.960 € en kunstenaarsedities voor 95.949,30 €). In 2025 wordt de verzekeringswaarde van de archieven getaxeerd. In 2025 zal ook een noodplan worden opgesteld voor het erfgoed van de archieven en de bibliotheek dat in de kantoren bewaard wordt. De implementatie ervan zal gepaard gaan met praktische oefeningen in 2026.

Toegankelijkheid & uitrusting

Het archief en de bibliotheek worden momenteel bewaard in de kantoren van de Stichting Kanal-Centre Pompidou, Saintelettesquare 11/12.

Ze zijn verdeeld over:

- Het Projecthuis (gelijkvloers), waar de archieven, de kostbare reserve, de maquette van het architectuurproject en het Gevaert-fonds worden bewaard (kunstenaarsboeken en zeldzame en/of fragiele catalogi, opgeborgen in zuurvrije bewaarboxen). Sinds 2024 zijn de rekken beveiligd met beschermnetten.
- De Sophie Podolski zaal (7^e verdieping), waar de huidige boeken zijn ondergebracht (47 strekkende meter).
- De hangmappen (7^e verdieping), waar

documentatie is ondergebracht.

- De Aino Aalto zaal (8^e verdieping), waar de gespecialiseerde tijdschriften zijn ondergebracht (30 strekkende meter).

In totaal beslaan de archieven en de bibliotheek XX strekkende meter.

De gemiddelde toename van het opslagvolume van de bibliotheek (buiten schenkingen) is 77 strekkende meter.

Aangezien de opslagcapaciteit in de kantoren van de Stichting Kanal-Centre Pompidou het verzadigingspunt heeft bereikt, zal een deel van de archieven en de kostbare reserve in 2025 naar MOBULL worden overgebracht, in afwachting van de verhuizing naar het toekomstige gebouw.

Tot op heden zijn al deze middelen voornamelijk toegankelijk voor de teams van de Stichting Kanal-Centre Pompidou. Ze zullen toegankelijk zijn voor het publiek wanneer het nieuwe gebouw in 2026 opengaat. De catalogus wordt dan op de nieuwe website geplaatst. Het beheermodel wordt nog bestudeerd in samenwerking met de Stichting CIVA.

COMMUNICATIE

2024 was een sleuteljaar voor de uitwerking van strategieën: een artistieke strategie, een publieksstrategie, een commerciële strategie en een communicatiestrategie. 2025 zal het jaar zijn waarin deze strategieën worden vertaald naar actieplannen en waarin de laatste rechte lijn naar de opening wordt ingezet.

In 2024 heeft het communicatieteam de richtlijnen bepaald voor een Kanal-communicatie die echt inclusief wil zijn en diverse doelgroepen wil aanspreken via op maat gemaakte, gelaagde communicatie. Datzelfde team bracht een groep creatievelingen en agentschappen samen die de komende jaren zullen helpen bij het opzetten van een ambitieuze en radicaal andere communicatie.

Kanal wil een levend museum zijn dat de stad overstijgt. Het programma en de communicatie willen een gevoel van betrokkenheid creëren bij zo veel mogelijk mensen, met of zonder kunstopleiding. Als je een communicatiebureau vraagt hoe je dat aanpakt, zal het antwoord altijd zijn: kijk diep in jezelf en begin met het definiëren van een merkkompas.

Dankzij de professionele begeleiding van Base Design, Digizik en Kiosk Radio is ons merkkompas geleidelijk opgebouwd rond het DNA van Kanal. Een kader dat we intern met alle teams delen, maar ook met de kunstenaars met wie we werken, onze partners en natuurlijk ons publiek. Het is tevens een essentieel vertrekpunt voor de ontwikkeling van Kanal als merk.

ONTWIKKELING VAN HET MERK KANAL

Na een zeer open aanbesteding, met meerdere selectierondes die toelieten om de voorstellen, methodologieën en conceptuele benaderingen van de concurrenten grondig te evalueren, kon Kanal samen met de door haar aangewezen jury een keuze maken uit enthousiaste en inspirerende voorstellen van agentschappen uit heel België. In april 2024 werd de toewijzing van de overheidsopdracht voor de ontwikkeling van het merk Kanal toegekend aan een nieuw samengesteld 'consortium'-team voor branding en campagnes, bestaande uit Base Design, Digizik en Kiosk Radio.

Sinds april werkt dit trio samen met het hele team van Kanal — en in het bijzonder het communicatieteam — aan het DNA,

het merk en de merkarchitectuur van het museum. Op het gebied van visuele, verbale en auditieve identiteit, evenals de campagnes voor de opening. Kanal zal een gebouw zijn dat niet alleen 985 deuren telt (feit!), maar ook talloze kamers.

De promotie van het museum gaat veel verder dan het ontwerpen en creëren van promotiemateriaal voor de tentoonstellingen. Kanal zal een ontmoetingsplek zijn, een verlengstuk van de stad, met geprogrammeerde ruimtes voor tentoonstellingen, performances, dans, muziek en film, maar ook ongedefinieerde ruimtes om te lezen, leren, creëren en contempleren. Met een bibliotheek en archieven, auditoria en een eigen drukkerij. Met een dakterras en een restaurant, een bar, een bakkerij en een brouwerij. Een museum van commons in de maak. Een stukje stad dat iedereen zich eigen kan maken en dat nooit de ambitie heeft om af te zijn. De visuele, verbale en auditieve identiteit die voor Kanal is ontwikkeld, biedt creatieve oplossingen voor al deze aspecten van het DNA en de bijbehorende doelgroepen. De gekozen merkidentiteit biedt vrijheid en een veelheid aan nieuwe tools om communicatie echt inclusief te maken

en in te spelen op de uiteenlopende behoeften van alle potentiële bezoekers. De uitrol van de nieuwe merkidentiteit is gepland voor eind 2025, een jaar vóór de opening. Dit zal tevens het startschot geven voor de openingscampagne van Kanal.

DIGITALE COMMUNICATIE

In 2024 werden ook op meerdere fronten maatregelen genomen voor de digitale communicatie van Kanal. De overheidsopdracht voor de ontwikkeling van de nieuwe website van Kanal werd toegewezen aan de jonge Brusselse digitale studio Minsky.

In samenwerking met de ontwerpers van Base Design en het digitale team van Kanal gingen ze eind 2024 aan de slag. Hun uiteindelijke doel? Een inclusief portaal dat zal dienen als virtuele toegangspoort tot het gebouw en het volledige verhaal van het museum presenteert: tentoonstellingen, voorstellingen, lezingen, vertoningen, workshops en concerten, maar ook extra content (video, audio, tekst), informatie over het restaurant, de bar en de bakkerij, toegang tot de collectie, informatie over zaalverhuur en

lidmaatschappen, evenals hulpmiddelen om de weg te vinden, zowel online als offline. De architectuur en het ontwerp van de website kregen vorm op basis van intensief onderzoek en strategisch denken door het digitale team van Kanal.

Parallel aan de workshops over de ontwikkeling van Kanal als merk, de openingscampagne en de nieuwe website, wordt ook de integratie van de CRM-software Salesforce en Skinsoft (collectiebeheer) uitgevoerd. De strategie voor sociale media en e-mailmarketing is in ontwikkeling en zal in het voorjaar van 2025 worden afgerond.

UITDAGINGEN OMTRENT SIGNALISATIE

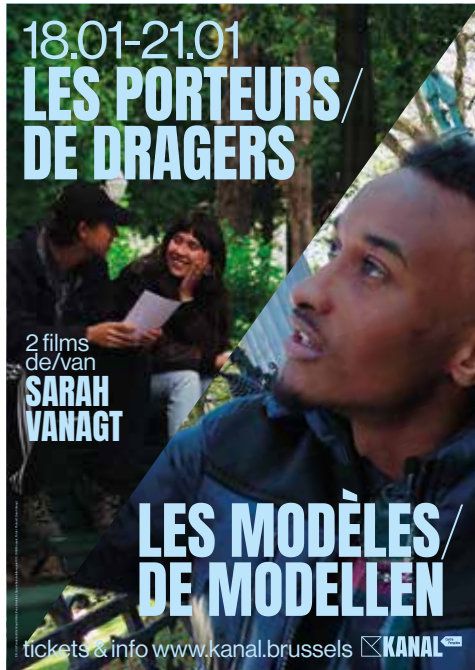
De communicatie in en rond het gebouw kreeg ook vorm in 2024. Het signalatiesysteem - een moeilijke taak in een gebouw van 40.000 m² - werd verfijnd en aangepast aan de merkidentiteit; een studie maakte het mogelijk de filosofie, uitrusting, werking en kostenstructuur van de interne drukkerij op de site van Kanal beter te begrijpen; ideeën over het toekomstige gebruik van Kanal als open en gedeelde

ruimte (een 'common') werden geconcretiseerd, onder meer in de vorm van een gebruikssysteem (Kanal User System) met bijbehorende regels (gedragscode).

Kortom: het gebouw en wat er vanaf 2026 zal plaatsvinden, worden momenteel intensief getest. Het communicatieteam heeft ook de uitgesproken ambitie dit proces zichtbaar te maken. We zullen hier in 2025 mee doorgaan. We willen de interesse wekken van potentiële bezoekers en van prioritaire doelgroepen voor wat komen gaat, en hen de rijkdom van het aanbod van Kanal laten zien.

COMMUNICATIE MET HET PUBLIEK

In een gebouw dat nog niet open is, zijn sociale media en nieuwsbrieven uiteraard onmisbaar om dit verhaal te vertellen. Maar een nauwe samenwerking met de publieksafdeling is eveneens cruciaal. Of het nu gaat om communicatie in het kader van schoolactiviteiten, op maat gemaakte communicatie voor omwonenden over de bezoeken aan de bouwplaats

of participatie, of samenwerking met creatievelingen uit de wijk: in 2024 werd nabijheid meer dan ooit verankerd in het DNA van Kanal op het gebied van communicatie.

Lokale communicatie wordt aangevuld met een bredere, nationale en internationale aanpak, evenals een overeenkomstige media- en persstrategie. Zo werden in 2024 structurele partnerschappen afgesloten met onder andere VRT, RTBF en BRUZZ, die intensieve samenwerking op redactioneel, event- en commercieel vlak voorzien.

Met de komst van een interne persverantwoordelijke eind 2024, werd een persstrategie opgezet, een uitgebreide persdatabank samengesteld en namen de persoonlijke contacten met nationale en internationale journalisten en redacties exponentieel toe. In 2025 zal een internationaal pers- en communicatiebureau worden geselecteerd dat nauw zal samenwerken met het interne team rond de opening van Kanal.

COMMUNICATIE & PROGRAMMERING

De evenementen die in 2024 werden georganiseerd, stelden het communicatieteam in staat om doelgroepen te plannen en te testen. Filmvertoningen zoals *Les Modèles* en *Les Porteurs* (met een centrale rol voor Brusselse jongeren), evenementen zoals *Swamp Sacrifices* of rondleidingen op de bouwplaats richtten zich doelbewust op een publiek uit de wijk, en dat met succes. De communicatie rond *Dream City*, een tiendaags festival met films, performances, lezingen en dans, rondom de *FAÇADE* van Tarek Lakhrissi en *Projecting Congo*, probeerde een bestaand publiek te verbinden met de lokale gemeenschappen. Dat werkte soms, maar niet altijd.

MolenFest, het festival dat de kandidatuur van Molenbeek als culturele hoofdstad wil promoten, trok een breed publiek. De communicatie, ontwikkeld in samenwerking met het team van Molenbeek for Brussels, het Huis van Culturen en andere betrokken partners, werd breed verspreid. Het feit dat de content werd geproduceerd en gedragen door jongeren uit Molenbeek zelf, speelde hierbij een zeer belangrijke rol.

De eerste Brusselse editie van de *Ass Book Fair*, eind november, was een groot succes, zowel online als offline. De evenementen die werden georganiseerd in het kader van *World Histories of the Commons* en het *AFIELD Forum* trokken een breed en trouw publiek aan.

De uitbreiding van deze twee evenementen naar andere doelgroepen is een doelstelling voor 2025. In aansluiting op het programma, de collectie en de bouwplaats werd gedurende het afgelopen jaar ook heel wat foto- en videocontent geproduceerd. Het netwerk van externe fotografen en filmmakers wordt uitgebreid om de relatie tussen programma, promotie, beeld en documentatie creatiever te kunnen benutten. De manier waarop Sepideh Favardin soms de controle over de sociale media overneemt, is een goed voorbeeld van hoe Kanal zaken anders wil zien en laten zien: weg van het steriele en hermetische, maar op een meer menselijke en genereuze manier.

Op dezelfde manier waren de geëngageerde reels en straatinterviews van de Yume Squad tijdens *MolenFest* een inspirerend voorbeeld voor het

creëren van eerlijke en authentieke content. Ondertussen worden interviews met kunstenaars uit de eigen collectie steeds vaker opgepikt door volgers of andere musea, en werden nieuwe video- en podcastformaten bedacht om aan verschillende behoeften en gebruiksvormen te voldoen.

Dit is trouwens een van de belangrijkste uitdagingen voor 2025. Met het oog op de opening in 2026 wil Kanal de te bereiken doelgroepen, zowel offline als online, beter in kaart brengen, van de Noordwijk tot Rio de Janeiro.

VOORUITZICHTEN

De actieplannen voor sociale media, nieuwsbrieven, online en offline reclame en de promotie van Kanal als toeristische bestemming — inclusief het bepalen wat regeneratief toerisme kan betekenen voor de wijk en de mensen die rond het museum wonen — behoren tot de hoogtepunten van de communicatie voor het komende jaar.

Kanal en het communicatieteam streven ernaar de juiste keuzes te maken op het gebied van de ecologische voetafdruk

BRUSSELS ASS BOOK FAIR

29.11-01.12.2024

Friday / Vendredi / Vrijdag 29.11.24 → 17:00 - 22:00
Saturday / Samedi / Zaterdag 30.11.24 → 11:00 - 19:00
Sunday / Dimanche / Zondag 01.12.24 → 11:00 - 19:00

Free entry

BRUSSELS ASS BOOK FAIR

Friday / Vendredi / Vrijdag 29.11.24 → 17:00 - 22:00

DJ-set & Performance
19:00-22:00 **Gay Haze x Brussels Ass Book Fair**

Saturday / Samedi / Zaterdag 30.11.24 → 11:00 - 19:00

Workshop / Atelier
11:00-18:00 **Press Play by Bebe Books**
(All languages welcome / Toutes les langues acceptées / Alle spraken welkom / À partir de 6 ans / Vanaf 6 jaar)

Tattoo studio
11:00-18:00 **Flash Days by bubble brussels**

Talk / Conversation / Gesprek
13:00-14:00 **The Queer Arab Glossary (en)**

Panel discussion / Discussion collective / Paneldiscussie
14:30-15:45 **Sex and garment fetish: From Camp to Kiffeur (en)**

Poetry Reading / Lecture de poésie / Poëzielezing
16:00-16:30 **Tarek Lakhri (fr)**

DJ-set
17:00-19:00 **ojo**

Sunday / Dimanche / Zondag 01.12.24 → 11:00 - 19:00

Workshop / Atelier
11:00-18:00 **Press Play by Bebe Books**
(All languages welcome / Toutes les langues acceptées / Alle spraken welkom / À partir de 6 ans / Vanaf 6 jaar)

Tattoo studio
11:00-18:00 **Flash Days by bubble brussels**

Talk / Conversation / Lezing
12:30-13:30 **Tu me fais me sentir (très très réel): Publi Fluor, une typographie orientée. (fr)**

Panel discussion / Discussion collective / Paneldiscussie
14:00-15:30 **Artists' Libraries (en)**

Panel discussion / Discussion collective / Paneldiscussie
16:00-17:30 **Partager nos mémoires. Un état des lieux de l'archive LGBTQIA+ en Belgique. (fr)**

van het museum: ecodesignprincipes stonden centraal bij de keuze van Bazikk; discussies over de onnodige belasting van servers (denk aan ongeopende e-mails, kleinere afbeeldingen, automatisch startende video's of eindeloos scrollende pagina's op de website) maken deel uit van de dagelijkse praktijk; duurzame oplossingen voor bewegwijzering, bezoekerservaring en scenografie zijn vanzelfsprekend; actieve promotie van zachte mobiliteit voor bezoekers van Kanal wordt onderzocht, onder meer via een reeks workshops, partnerschappen met de MIVB en een intensieve samenwerking met de Brusselse hogeschool IHECS. Stap voor stap wordt alles in gereedheid gebracht om actief te communiceren over de opening van Kanal voor dit brede publiek.

Nu het dak toegankelijk is, zijn we echt klaar om het van de daken te schreeuwen.

HANDELS- AGENTSCHAPPEN

De commerciële aanpak voor een culturele instelling is niet altijd vanzelfsprekend. Vaak staat deze ondergeschikt aan andere activiteiten of wordt soms helemaal genegeerd omdat ze wordt beschouwd als strijdig met het DNA van een cultureel project, en wordt ze regelmatig slecht benut.

Kanal heeft bewust gekozen om commerciële activiteiten alle hefboomen en de nodige ruimte te geven, zodat de wederzijdse versterking met culturele en artistieke activiteiten zo positief mogelijk is voor de instelling.

Zo werd gekozen voor een model van Agentschappen, opgericht door Kanal om ondersteunende en commerciële activiteiten te beheren en direct betrokken te zijn bij de uitvoering van het project — zowel wat betreft het genereren van inkomsten om het hart van het artistieke project te voeden, als om een model te creëren waarin de financiering van deze diensten autonoom is, terwijl de verschillende betrokken beroepsgroepen gerespecteerd blijven.

FILIALISERINGEN

In de beheersovereenkomst voor 2024—2028 worden vier potentiële Agentschappen genoemd:

- 1 Het Agentschap Privatiseringen (nu 'Hospitality' genoemd) is verantwoordelijk voor de tijdelijke en evenementenverhuur van ruimtes met bijbehorende dienstverlening.
- 2 Het Agentschap Ontvangst-Kassa-Winkel & Uitgaven (nu 'Experience' genoemd) is verantwoordelijk voor het personeel van het onthaal en de bemiddeling, het beheer van de toegang tot de site en de handelsruimtes die aan tentoonstellingen- en levende kunstruimtes verbonden zijn.
- 3 Het Agentschap Food & Beverage ('F&B' genoemd) is verantwoordelijk voor het beheer van de vier ruimtes op de site die zijn gecreëerd voor horecazaken (Brasserie, Restaurant, Bakkerij/Café en Rooftop bar).
- 4 Het Agentschap voor Fundraising (nu 'Ontwikkeling' genoemd) is verantwoordelijk voor de valorisatie van de activiteiten van Kanal en van het merk, samen met sponsor- en/of adverteerpartners.

Deze gedeeltelijke autonomie binnen filialen van de stichting biedt tal van voordelen:

- Bedrijfsstructurering met behulp van de juiste juridische en fiscale instrumenten.
- De mogelijke integratie van particuliere partners (PPP) in de ontwikkeling van activiteiten via het opgerichte SPV.
- Het creëren van jobs die direct verband houden met de activiteit en die overeenkomen met de referentiekaders van de geëxploiteerde economische sectoren.
- Ontwikkeling van expertise die vrij is en complementair aan de kernactiviteiten van de instelling.
- Identificatie van economische rationaliteiten binnen het culturele ecosysteem en versterking van beheerscontroles specifiek voor de betrokken activiteitendomeinen.
- Verantwoordelijkheid voor eigen inkomsten, vergezeld van de middelen voor de noodzakelijke 'business'-reactiviteit.

UITDAGINGEN

De oprichting van Handelsagentschappen onder het beheer en toezicht van de Stichting Kanal-Centre Pompidou biedt antwoord op een aantal belangrijke kwesties:

- 1 De valorisatie van commerciële functies binnen culturele instellingen wordt steeds belangrijker om de continuïteit van de financiering te waarborgen.
- 2 De expertise van 'commerciële' beroepen binnen culturele instellingen moet worden geplaatst in de bredere context van het functioneren van deze instellingen. De cijfermatige gegevens die door de commerciële diensten als eerste worden waargenomen, zijn cruciaal voor een dynamisch beheer dat prestatie-indicatoren en correctiemechanismen integreert, en zo een gezond gebruik van publieke middelen die culturele activiteiten ondersteunen, bevordert.
- 3 De analyse van het verband tussen inkomsten en bepaalde activiteiten en beleid van de instelling, waarvan het voortbestaan afhangt van de realisatie van eigen inkomsten (bijvoorbeeld de relatie tussen succes van bezoekersaantallen en kosten van mediatie), kan het best worden afgestemd met de commerciële diensten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en afstemming hiervan.
- 4 Het beheer van commerciële activiteiten in een juridisch autonome entiteit waarborgt de vakinhoudelijke samenhang (door rekening te houden met verschillen in beroep, kader en werkritme, paritaire commissies, enz.), maar ook de afscherming en beperkt het risico van verspreiding in geval van economisch verlies of crisis.
- 5 De waarden van Kanal en de Agentschappen zijn desalniettemin op één lijn, onder andere wat betreft de MVO-verbintenissen van de entiteiten.
- 6 Nauwe samenwerking tussen de Agentschappen is uiteraard gepland om onder meer een productportfolio te creëren dat een volledige ervaring voor bezoekers biedt (cross-selling), de ruimtes te dynamiseren, partners te integreren, commerciële activiteiten te ontwikkelen, marketingacties te sturen en de uitvoering en effectiviteit ervan te waarborgen.

de Administratieve, financiële en commerciële directie grote vooruitgang geboekt bij de afronding van een voorstel voor het financiële governance-model van deze Agentschappen en hun integratie in de modellering van het businessplan van de Stichting Kanal.

Bijvoorbeeld de Agentschappen Hospitality, Experience en Food & Beverage:

- De financiële plannen van de Agentschappen zijn goedgekeurd en aangepast aan de laatste aannames over de activiteiten op de site. Daarnaast zijn strategische en toekomstgerichte positioneringen ontwikkeld en uitgedaagd om het commerciële beleid van de Agentschappen (producten, klanten, tarieven, leveranciers) te sturen met het oog op de opening in 2026. Bovendien is een overkoepelende en transversale marketingstrategie opgesteld voor zo groot mogelijke synergieën op de site tussen de verschillende commerciële activiteiten.
- De statuten van de Agentschappen konden aldus worden goedgekeurd door de Raad van Bestuur van de Stichting Kanal, die tevens de eerste nodige kapitaalbehoeften heeft bevestigd voor de geleidelijke operationalisering van de activiteiten.
- De Agentschappen zijn begonnen met de geleidelijke opbouw van hun governance, ondersteund door een externe Business Partner HR, gespecialiseerd in de activiteiten van de betrokken sectoren (o.a. horeca, evenementen), waarmee de organisatiestrategieën, personeelsstructuur en statuten, functiebeschrijvingen en vraagstukken rond loonbeleid werden gevalideerd, met als doel de teams adequaat te dimensioneren en de dienstverlening optimaal af te stemmen op de financiële evenwichten van het businessplan.
- Tot slot hebben de Agentschappen de reikwijdte van de gezochte samenwerking met potentiële particuliere partners en de middelen om deze tot stand te brengen gedefinieerd, zodat de oproepen voor partners tussen 18 en 12 maanden voor de opening kunnen worden gelanceerd.

Voor het Agentschap ontwikkeling werd een projectleider aangeworven, die zich begin 2025 geleidelijk bij deze ontwikkelingen voegde.

ONTWIKKELINGEN

In 2024 en in het verlengde van het kader van de nieuwe beheersovereenkomst 2024–2028 hebben de teams van

MAATSCHAPPELIJKE & MILIEUVERANTWOOR- DELIJKHEID

De MVO-verantwoordelijke is in oktober 2023 in functie getreden en heeft als opdracht mee te werken aan de ontwikkeling en uitvoering van de strategie voor duurzame ontwikkeling van Kanal-Centre Pompidou, in haar ecologische, ethische, sociale en maatschappelijke dimensies. De MVO-functie rapporteert rechtstreeks aan de algemene directie. In aansluiting op het werk dat door de reeds aanwezige teams werd opgestart, maakte 2024 het mogelijk bestaande duurzaamheidspraktijken verder te versterken en nieuwe initiatieven te lanceren.

BEWUSTWORDINGS- CAMPAGNES

Op 27 maart 2024 namen 60 mensen van Kanal en CIVA deel aan een Klimaatfesco, een coöperatief spel om mensen bewust te maken van de dringende noodzaak om klimaatverandering aan te pakken. In 2024 werden twee 'mises en ville' voor het personeel georganiseerd. De 'mises en ville' zijn uitstappen van een halve dag buiten kantoor waarbij teams samenkomen voor een leerervaring. Het gaat er onder meer om te begrijpen hoe de instelling functioneert binnen haar omgeving.

- 7 juni: een wandeling langs het kanaal en de Zenne, geleid door Leefmilieu

Brussel en de vzw Coordination Senne (30 deelnemers).

- 15 november: ontmoeting over het thema afval-hulpbronnen-materialen en bezoek aan Brusselse spelers in de circulaire economie op de site van Tour & Taxis: BC Materialen en Permafungi (35 deelnemers).

WERKGROEPEN

In mei 2024 lanceerde Kanal 5 werkgroepen die het eigen personeel en dat van CIVA uitnodigen bij te dragen aan vijf thema's die beide instellingen overstijgen:

- Toegankelijkheid en inclusie
- Digitale verantwoordelijkheid
- Milieuvriendelijke programmering en productie
- Milieuverantwoord beheer van collecties en uitleningen
- Mobiliteit van personeel, kunstenaars en publiek

Twaalf mensen van de twee instellingen leidden de werkgroepen en volgden een opleiding in de basisprincipes van collectieve intelligentie en design thinking. Ze hebben nieuwe manieren van werken geleerd, andere methodologieën getest en nagedacht over de uitdagingen van governance. Het proces werd ondersteund door het Collectif Rethink (www.rethink.cool), waarbij

groepssessies werden afgewisseld met persoonlijke coaching. In totaal zijn 35 mensen van Kanal en 16 mensen van het CIVA betrokken bij dit traject. Tegen maart 2025 zal elke groep een reeks van zes bijeenkomsten van 3 uur hebben afgerond en een vlaggenschipactie hebben gekozen om uit te voeren. De resultaten van hun beraadslagingen worden op 25 maart 2025 gepresenteerd aan de raden van bestuur van de twee instellingen.

EEN DUURZAME STRATEGIE BEPALEN VOOR OPENBARE AANBESTEDINGEN

Na een aanbesteding van Leefmilieu Brussel eind 2023, waarop Kanal heeft gereageerd, kregen de interne teams ondersteuning om een interne strategie voor duurzame overheidsopdrachten te definiëren. Deze strategie voor 2025–2028 werd eind 2024 goedgekeurd door de Algemene Directie en de Administratieve en Financiële Directie. Ze bevat een evoluerende documentatie van milieu- en maatschappelijke criteria voor de overheidsopdrachten van de instelling, een opleidingscomponent voor het personeel en indicatoren voor het opvolgen van de prestaties.

Naast het versterken van de interne kennis van de teams over de duurzaamheid van de opdrachten, heeft dit project het mogelijk gemaakt om geavanceerde milieu- en sociale criteria te integreren in vijf prioritaire overheidsopdrachten die in 2024 worden gepubliceerd: een overheidsopdracht voor diensten met als voorwerp 'Branding en openingscampagnes voor de Stichting Kanal', een overheidsopdracht voor diensten met als voorwerp 'De ontwikkeling van een gezamenlijke website voor de Stichtingen Kanal en CIVA', een overheidsopdracht voor diensten met als voorwerp voor 'Verzekering alle risico's voor kunsttentoonstellingen', een overheidsopdracht voor diensten met als voorwerp 'Transportdiensten voor kunstwerken', een overheidsopdracht voor diensten en leveringen met als voorwerp 'Multi-technisch onderhoud op de verschillende sites van de Stichting Kanal en volledige garantiedekking voor de technische installaties'.

ACTIEPLANNEN

Van mei 2024 tot december 2024 heeft de vzw Rotor (www.rotordb.org) een oriëntatiemissie uitgevoerd over het eco-ontwerp van artistieke programmering en productie. Er is een roadmap opgesteld waarvan de maatregelen tegen de opening van het museum zullen worden ingevoerd. Deze maatregelen hebben drie doelstellingen:

- Instrumenten implementeren om de CO²- en circulaire milieu-impact van artistieke projecten te berekenen (scenografie, transport van kunstwerken en vervoer van mensen).
- De milieu-impact van artistieke projecten beperken door hergebruik aan te moedigen.
- Milieu- en sociale overwegingen integreren in het aankoop- en uitleenbeleid.

In mei 2024 namen 40 mensen van de artistieke, productie- en publieksteams deel aan een eendaagse opleiding over de circulaire economie, georganiseerd door en bij Rotor vzw.

NETWERKEN

In 2024 namen de teams van Kanal deel aan verschillende thematische werkgroepen over duurzaamheid binnen de culturele en museumsector:

- Leden van de productie- en MVO-teams namen deel aan twee thematische werkgroepen, over ecodesign en verantwoord digitaal design, georganiseerd door de Brusselse Musea in het kader van het project Green Museum. www.brusselsmuseums.be/fr/nos-projets/green-museum
- Leden van de productie- en MVO-teams namen deel aan de seminars en workshops die in het kader van SamenDurable werden georganiseerd. www.brusselsmuseums.be/fr/samendurable
- Leden van de productie-, communicatie- en MVO-teams namen deel aan werkzaamheden georganiseerd door de Franse vereniging Les Augures over ecodesign en verantwoord digitaal ontwerp. www.lesaugures.com

De MVO-verantwoordelijke nam deel aan het werk van een werkgroep van MVO/O-managers van Belgische en Franse musea en culturele instellingen.

VOORUITZICHTEN

De acties die in 2024 zijn gestart, worden in 2025 voortgezet. Er zal een MVO-visie en -governance worden gedefinieerd om samenhang te creëren tussen de vele MVO-initiatieven van Kanal-Centre Pompidou en om de betrokkenheid van de interne en externe belanghebbenden van de instelling te organiseren.

Er zal een voorlopige koolstofbeoordeling van de openingsactiviteiten worden uitgevoerd om de belangrijkste gebieden van CO²-impact en initiële ordes van grootte te identificeren. De oefening zal het ook mogelijk maken om preciezere prioriteiten en doelstellingen te bepalen.

HOOFDSTUK 9

CONTROLE VAN BEHEER & FINANCIËN

FINANCIËLE BALANS (VÓÓR DE DEFINITIEVE AFSLUITING VAN DE REKENINGEN VAN 2024)

In de loop van 2024 werd de Raad van Bestuur regelmatig op de hoogte gehouden van de stand van het verbruik van het budget van de Stichting Kanal-Centre Pompidou en er werden drie opeenvolgende rapporten over dit onderwerp aan haar voorgelegd.

Tijdens haar vergadering van 2 december werd een laatste aanpassing doorgevoerd en voorgelegd. Op dat moment heeft de Raad van Bestuur akte genomen van de verbruikstaat van de begroting van 2024, die doorheen het jaar verschillende keren was aangepast. Sinds maart 2022 en het uitbreken van de oorlog in Oekraïne blijft de impact op de investeringen in de bouw van het Cultureel Centrum. Hieronder volgt een gedetailleerde presentatie.

Het doel van het definitieve saldo voor 2024 bleef de rekeningen in evenwicht afsluiten, met de bedoeling dat, conform de richtlijnen van de regering, eventuele overschotten (onder andere gerelateerd aan financiële opbrengsten) worden ingezet op het prioritaire gebruik van investeringen.

De oorspronkelijke begroting voor 2024 werd in mei 2024 herzien en een tweede herziening vond plaats in september 2024, waarvan de details aan de Raad van Bestuur werden gepresenteerd. De begroting toonde een positief saldo van 250.000 euro na kapitalisatie van de agentschappen en overdracht van netto rente-inkomsten op vaste financiële activa naar het vastgoedproject (geschat op 1.900k €).

De laatste herziening per 2 december toont een nieuw geschat positief saldo van +/- 3.000 €, inclusief de kapitalisatie van de Kantoren F&B, Experience en Privatisering die tijdens dit boekjaar zijn opgestart, en de overdracht van bruto rente-inkomsten op vaste financiële activa naar het vastgoedproject (geschat op 2.579k €), onder voorbehoud van de dekking van alle rentelasten in exploitatie.

Op basis hiervan vertoonde de begroting voor 2024 nog steeds een voorzien positief operationeel saldo van ongeveer +/- 3.000 €, dat volgens de richtlijnen volledig werd toegewezen aan de investeringsenveloppe. (Tabel 6)

Tabel 6

Begroting 2024

Inkomsten	Initieel 2024	Q4 2024
Inkomsten	29.454.140,17 €	29.351.400,65 €
Eigen inkomsten	147.280,00 €	411.540,48 €
Subsidies	26.047.000,00 €	25.672.000,00 €
Div. inkomsten	3.259.860,17 €	3.267.860,17 €
Totaal Inkomsten	29.454.140,17 €	29.351.400,65 €
Inkomsten Werken Prim 172	6.513.909,17 €	6.513.909,17 €
Inkomsten Invest Op. Prim 13	4.500.000,00 €	4.500.000,00 €
Inkomsten GIM	3.200.000,00 €	2.750.000,00 €
Inkomsten Aankopen	568.951,00 €	568.951,00 €
Uitgaven	Initieel 2024	Q4 2024
Artistieke afdelingen	4.101.974,00 €	4.201.973,80 €
Pool Programmering	1.553.950,00 €	1.488.355,00 €
Pool Productie	1.531.775,00 €	1.646.059,00 €
Pool Publiekswerking	256.050,00 €	199.111,80 €
Pool Collectie Archieven Bibliotheek	760.199,00 €	868.448,00 €
Algemene Afdelingen	61.230.730,21 €	61.612.188,55 €
Pool Algemene Diensten	8.949.866,00 €	8.453.666,00 €
Pool Administratie Financiën	1.574.690,82 €	1.574.690,82 €
Commerciële Pool	696.756,00 €	828.756,00 €
Pool Communicatie	505.943,00 €	524.999,00 €
Pool Vastgoedbeheer	3.198.000,00 €	2.750.000,00 €
Pool Vastgoedproject (Invests)	46.305.474,39 €	47.480.073,73 €
Totaal Uitgaven	65.332.704,21 €	65.814.159,35 €
Uitgaven Werken Prim 172	42.579.249,13 €	42.980.073,73 €
Uitgaven Invest Op. Prim 13	4.500.000,00 €	4.500.000,00 €
Uitgaven GIM	3.198.000,00 €	2.750.000,00 €
Uitgaven Aankopen	568.951,00 €	677.200,00 €
Werkingsuitgaven	14.486.504,08 €	14.906.885,62 €
Totaal Jaarlijks Saldo	-35.878.564,04 €	-36.462.758,70 €
Saldo Werken Prim 172	-36.065.339,96 €	-36.466.164,56 €
Saldo Invest Operation 13	0,00 €	0,00 €
Saldo Vastgoedbeheer	0,00 €	0,00 €
Saldo Aankopen	0,00 €	-108.249,00 €
Saldo Werking	0,00 €	111.654,86 €
Saldo Excl. Werken	0,00 €	3.405,86 €

Tabel 7

Invest + Vastgoedbeheer		2017-2018	2019	2020	2021	2022	2023
Investeringsubsidies en Vastgoedbeheer (CDG)	C	150.000.000					
	B	8.000.000	14.500.000	32.000.000	30.000.000	27.650.000	22.850.000
Daadwerkelijk vastgelegd / geïnd / te innen	C					22.000.000	
	B	8.000.000	14.500.000	31.000.000	30.000.000	49.650.000	22.850.000
Verschil	C					+22.000.000	
	B			-1.000.000		+22.000.000	

Tabel 8

Invest		2024	2025	2026	2027	2028
Investeringsubsidies	C	13.000.000				
	B	9.500.000	13.000.000	5.500.000		
Daadwerkelijk vastgelegd / geïnd / te innen	C	8.075.000				
	B	8.075.000				
Verschil	C	-4.925.000				
	B	-1.425.000				

GEWESTELIJKE FINANCIERING VOOR INVESTERINGEN

Het tijdschema voor de vereffening van de subsidie was vastgelegd in de eerste beheersovereenkomst (2019–2023): Tabel 7.

Opmerkingen:

- Deze 'afgevlakte' vereffening werd nageleefd, behalve in één jaar (2020) toen de vereffening door de Regering met één miljoen werd verlaagd; en in een jaar waarin, via een globale overeenkomst betreffende strategische investeringen, de Regering 22 miljoen euro aan indexeringen aan Kanal heeft toegekend en vereffend op basis van een stand van zaken op 30 september 2022.
- De subsidies van de eerste jaren werden dus voornamelijk gebruikt om investeringsuitgaven te dekken en enkele zogenaamde kosten van 'vastgoedbeheer' die verband hielden met het behoud en de exploitatie van het gebouw (voornamelijk beveiliging, onderhoud, energie), die niet volledig door de exploitatie-subsidie konden worden gedekt.

Bij de goedkeuring van de Beheersovereenkomst 2024–2028

werd deze vereffening gepland tot het einde ervan en geactualiseerd met de bedragen die nodig zijn voor aanpassingen en uitrusting die niet in de ramingen van 2017 waren opgenomen (13 miljoen € excl. btw). Tabel 8.

Opmerkingen:

- Het einde van de vereffening van investeringsubsidies verloopt aflopend en wordt afgerond in 2026 volgens de huidige BO.
- De kredieten voor verplichtingen (en vereffening) voor 2024 zijn echter niet vastgesteld op de door de BO voorziene niveaus (-3,5 miljoen voor verplichtingen; -1,425 miljoen voor vereffening).
- Een afspraakclausule betreffende indexeringen zal eind 2025 moeten worden geactiveerd om een nieuwe verplichting vast te leggen ter dekking hiervan of om de mogelijkheden van financiering te onderzoeken.
- De beheersovereenkomst 2024–2028 werd goedgekeurd zonder dat de federale overheid (en tot op heden nog steeds niet) een antwoord had gegeven over de behandeling van de btw voor de bouwwerken. De te financieren btw blijft dus een onbekende.
- Ten slotte zijn de investerings-

kredieten nu vrijgemaakt van de vastgoedbeheerkosten, die logisch zijn doorgeschoven naar de exploitatie-subsidie.

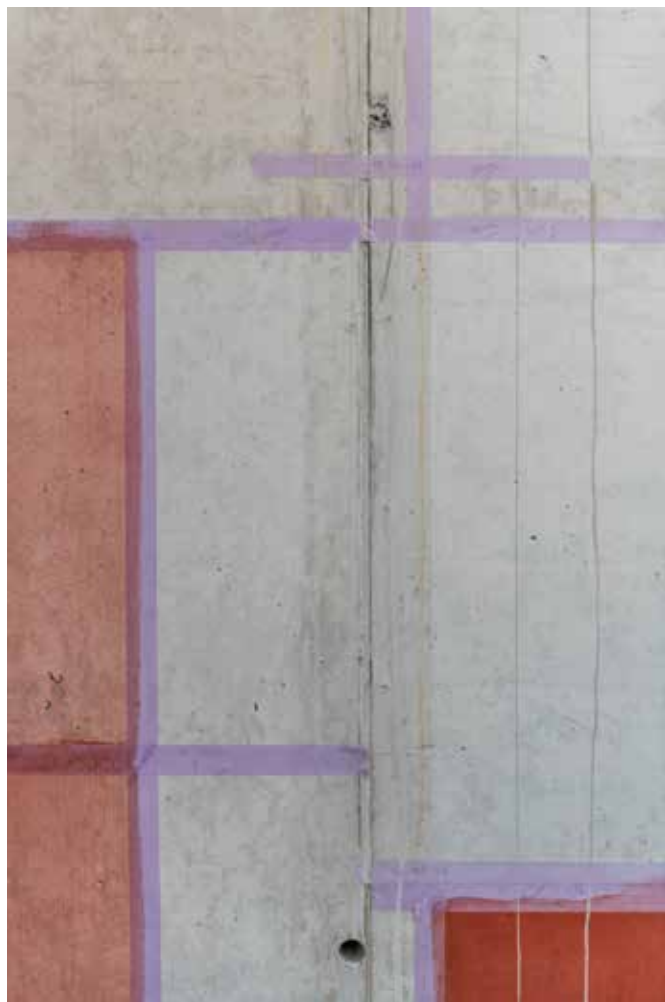
GEACTUALISEERDE WAARDERING VAN INVESTINGSUITGAVEN (12. 2024)

Ter herinnering: in 2017, tijdens de haalbaarheidsstudies, bedroegen de initiële kosten van het project waarop de Regering Kanal had gevraagd te werken 150 miljoen euro, namelijk 125 miljoen euro voor werken + 25 miljoen euro voor studies. Dit bedrag werd begrepen:

- In prijzen van 2017, te indexeren
- Exclusief btw
- Exclusief inrichtingen (nog te ramen)

In september 2022 werd deze prijs voor het eerst geactualiseerd, naar aanleiding van de impact van de Oekraïne-crisis op de bouwpreizen, en werd de ingehaalde indexering geraamd op 22 miljoen euro (Statbel-index Q3-2022). Dus 172 miljoen euro (125 + 25 + 22)

In juli 2023, toen de beheersovereenkomst van Kanal voor de jaren 2024–2028 werd goedgekeurd,

werd een nieuwe enveloppe van 13 miljoen vastgesteld voor inrichtingen (die in 2017 nog moesten worden geraamd). Dus 185 miljoen (125+25+22+13).

In januari 2024 presenteerde de Stichting Kanal een voortgangsrapport over het project aan het comité voor Territoriale ontwikkeling. Het rapport, dat online beschikbaar is, onderbouwt de geactualiseerde cijfers die aan de parlementsleden werden gepresenteerd (doc. A-827/1 – 2023/2024, pagina 63). Dit rapport geeft een eerste overzicht van de impact van de btw op het project, gebaseerd op een aftrekbaarheid van 50%, die nog steeds in bespreking is met de federale administratie. Dit bedrag wordt geschat op 18 miljoen euro. Dit betekent een nieuwe kostprijs van 203 miljoen (125+25+22+13+18).

In januari 2025 presenteerde de Stichting Kanal een verslag aan de Raad van Bestuur op basis van de gegevens per 31 december 2024. In dit rapport worden de cijfers voor het project bijgewerkt op basis van de indexeringsop die datum, plus de verwachte indexeringsop tussen nu en het einde van de bouwwerken en de stand van de voorzieningen voor de bouwwerken met betrekking tot de vastgestelde aanvullingen.

Deze actualisering brengt de totale voorspelde indexeringsop op 41 miljoen (dus 41-22 = 19 miljoen meer), waardoor de (mogelijke) niet-aftrekbare btw stijgt met 3,4 miljoen, dus 225,4 miljoen (125+25+22+13+18+19+3,4).

In maart 2024 keurde de Raad van Bestuur van Kanal een vordering van 6,9 miljoen euro goed in verband met extra kosten die op de bouwplaats waren gemaakt, wat voor de Stichting aanleiding was tot een schadeclaim tegen de onderneming die verantwoordelijk is voor Perceel 2 - met betrekking tot de funderingen - vanwege de door Kanal vastgestelde gebreken. De vertraging van de aannemer voor dit Perceel heeft geleid tot aanzienlijke extra kosten door productiviteitsverlies en herorganisatie voor de aangewezen aannemer van de volgende percelen. Voor dit bedrag is dus een geschil van 6,9 miljoen vastgesteld, wat het totale bedrag op 232,3 miljoen brengt. Desondanks was de noodzaak van aanvullende gewestelijke financiering in dit stadium niet bewezen en was het niet nodig om de zaak voor te leggen aan de regering (van lopende zaken) om een nieuwe toezegging te vragen. De behoefte aan aanvullende financiering zal eind 2025 worden vastgesteld. De vastgelegde middelen bedragen

momenteel 185 miljoen euro, waarvan 90% is vereffend.

De andere mogelijke kosten zijn daarom 47,3 miljoen, waarvan:

- 21,4 miljoen aan potentiële btw die de Stichting Kanal-Centre Pompidou, via haar financieel model, probeert niet af te wentelen op het Gewest en op zich te nemen via een volledig belastbare activiteit. Als dit het geval zou zijn (afhankelijk van het standpunt van de overheid), zou het gewest deze btw niet hoeven te financieren
- 6,9 miljoen voorziening voor geschillen waarvoor het gewest, afhankelijk van de uitkomst van de gerechtelijke procedure die is aangespannen door de Stichting Kanal-Centre Pompidou, niet zou moeten tussenkomen als de uitkomst gunstig is voor de schadevergoeding van Kanal.

Dit brengt het totaal op 28,4 miljoen euro, waarvan de noodzaak in dit stadium niet is aangetoond, ook al is de huidige kaspositie van Kanal voldoende om aan haar verplichtingen te voldoen, aangezien de onvermijdelijke 18,9 miljoen euro (47,3-28,4 miljoen) die in dit stadium moet worden gefinancierd en die uitsluitend overeenkomt met de indexeringsbehoeften, die sinds

Tabel 9
Gross index (2017=100) – Theoretisch

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Prijs 2017	125.000.000 €	128.250.000 €	131.500.00 €	133.750.000 €	141.625.000 €	161.625.000 €	172.375.000 €	173.375.000 €
	index = 100	index = 102,9	index = 105,5	index = 108,1	index = 114,9	index 129,3	index = 137,5	index = 138,7

Tabel 10
Gross index (2021=100) – Reëel

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Prijs 2021	125.000.000 €	125.000.000 €	125.000.000 €	125.000.000 €	125.000.000 €	145.000.000 €	155.750.000 €	159.125.000 €
	index = 100	index = 100	index = 100	index = 100	index = 100	index 114,4	index = 122,6	index = 123,8
Index STATBEL					100,00%	116,00%	124,60%	127,30%
Jaarlijkse impact index						-20.000.000 €	-30.750.000 €	-34.125.000 €

2017 contractueel met de regering zijn vastgelegd, niet nodig zou moeten zijn voor het kasstroomplan van Kanal tot 2026. Dit vertegenwoordigt een kost voor het gewest van 204,4 miljoen euro, exclusief btw en de extra kosten verbonden aan het geschil.

De Stichting Kanal-Centre Pompidou heeft dit bedrag herhaaldelijk onder de aandacht gebracht via de pers en in antwoorden aan commissies van het Brussels Parlement, om zeer schadelijke geruchten over de financiële gezondheid van de instelling en de governance van het project te corrigeren. Ondanks deze talrijke correcties worden nog steeds onbetrouwbare cijfers verspreid, wat de stichting reputatieschade en financiële schade toebrengt, zoals zij regelmatig bij de overheden aankaart.

IMPACT VAN INDEXERING (DETAIL)

Na een normalisatie in 2023 volgen de investeringsuitgaven voortaan een koers die overeenstemt met de opnieuw geraamde prognoses, ook al blijven er gevolgen van de verstoringen door eerdere crisissen, met name wat betreft de indexeringen van de

bouwkosten. Daarom werd in januari 2025 aan de Raad van Bestuur en de Regeringscommissarissen een verslag voorgelegd over de stand van zaken inzake de indexeringen en hun impact op de totale kostprijs van het project en de kaspositie. De Stichting Kanal-Centre Pompidou beschikt nog steeds over substantiële kasreserves om de uitgaven in verband met de werf het hoofd te bieden.

Ter herinnering: op basis van de contractuele indexeringen die van toepassing zijn op de initiële raming (opgesteld in prijzen van 2017), zou alleen al het bouwbudget zijn toegenomen met 48,3 miljoen euro (+38,7%). (Tabel 9). Deze situatie werd evenwel vermeden en in belangrijke mate gereguleerd, aangezien de Stichting Kanal-Centre Pompidou het project binnen de oorspronkelijke enveloppe (2017) heeft weten te houden bij de opeenvolgende gunningen van de projectpercelen, die in december 2021 zijn afgesloten. Het resultaat is een veel kleinere impact op de financiën van het project, wat benadrukt moet worden. De stand van zaken die op 2 december werd voorgesteld (rekening houdend met een gedeeltelijke stand van de indexeringen 2024, vastgesteld in Q3), is de volgende: Tabel 10.

RISICOBEBEER

Indexaties

Zoals gezegd blijft het effect van de indexatie na september 2022 een risico voor de financiering van het project. Over deze kwestie heeft de Raad van Bestuur van de Stichting Kanal-Centre Pompidou besloten dat de teams van de Stichting een driemaandelijks controle moeten uitvoeren. Tot op heden was het niet nodig om de subsidies bij te werken, maar de laatste bijwerking, op 31 december 2024, heeft het mogelijk gemaakt om geleidelijk de toekomstige impact op de projectfinanciering en de behoefte aan aanvullende financiering te meten.

Behandeling van de belasting op de toegevoegde waarde

Bovendien is de schatting van de mogelijke btw-impact, uitgaande van een gedeeltelijke terugvordering, momenteel vastgesteld op 21,4 miljoen euro (50% btw aftrekbaar). De btw-kwestie is nog steeds hangende. Kanal zet de gesprekken met de financiële overheden voort. Daaruit is een eerste akkoord voortgekomen voor de activiteiten van Kanal Brut, evenals een gedeeltelijke onderwerping waardoor een gedeeltelijke recuperatie mogelijk is. Aangezien de administratie een

Tabel 11

Procedure	Bedrag		Bestek	Aantal inschrijvers
Aanvaarde factuur	< 30.000 €	Nee	Nee	3 aanbiedingen en minstens 1 offerte
Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking	< 140.000 €	Nee	Ja	Tussen 3 en 5 aanbiedingen en minstens 1 offerte
Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking	< 215.000 €	Ja	Ja	Open via bekendmaking en minstens 1 offerte

Tabel 12

Procedure	Bedrag	Bekendmaking	Bestek	Aantal inschrijvers
Belgische aanbesteding	Werken: > 140.000 € < 5.382.000 € Leveringen / diensten > 140.000 € < 215.000 €	Belgisch Bulletin der aanbestedingen	Ja	Open via bekendmaking en minstens 1 offerte
Europese aanbesteding	Werken: > 5.382.000 € Leveringen: > 215.000 € Diensten: > 215.000 €	Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen	Ja	Open via bekendmaking en minstens 1 offerte

voorlegging aan de Dienst Voorafgaande Beslissingen had geëist, werd bij deze een dossier ingediend om een ruling te verkrijgen die duidelijkheid verschaft over de btw-situatie. Helaas werd het federale Dienst Voorafgaande Beslissingen belast met een dossier om te bepalen welk type van btw-plicht (en welk 'btw-stelsel inzake afschrijving') uiteindelijk aan de Stichting zal worden opgelegd. De diensten van de FOD Financiën – btw-afdeling hebben ermee ingestemd sinds begin 2024 een overleg op te starten, en dit overleg zal naar verwachting in de loop van 2025 worden afgerond op basis van de verduidelijkingen omtrent de economische beheersmodellen van de Stichting zoals gedefinieerd in het ontwerp van beheersovereenkomst 2024–2028.

Afwezigheid van een Brusselse regering

Er is nieuwe onzekerheid ontstaan over de correcte uitvoering van de nieuwe beheersovereenkomst (2024-2028) door het ontbreken van een nieuwe Brusselse regering na de verkiezingen van juni 2024. Sindsdien is de Stichting Kanal onderworpen aan het stelsel van voorlopige twaalfden en heeft zij een voorzichtige begroting voor 2025 aangenomen, rekening houdend

met deze situatie. Wat betreft de financiering van de investeringen, blijft deze grotendeels onder controle en stellen de beschikbare kasmiddelen ons in staat dit zonder problemen te doen. Desalniettemin, mocht de huidige politieke crisis aanhouden, dan zou een aanzienlijk risico kunnen wegen op de kasvooruitzichten van de Stichting voor de periode 2026–2027. De houding van de toekomstige Brusselse Regering ten aanzien van de correcte uitvoering van deze beheersovereenkomst in een moeilijke budgettaire context voor het Gewest wordt dan ook zeer verwacht en gewenst vóór het einde van 2025.

OVERHEIDSOPDRACHTEN: EX POST CONTROLE

Interne regels

Als aanbestedende overheid volgt Kanal de wet van 17 juni 2016 betreffende overheidsopdrachten, evenals de uitvoeringsbesluiten daarvan. Voor elke levering, dienst of werken, wordt bij nieuwe behoeften door de administratieve, financiële en juridische dienst geëvalueerd of het noodzakelijk is te voldoen aan de regels van de overheidsopdrachten. De juridische dienst sensibiliseert

daarnaast alle afdelingen van de Stichting met betrekking tot de naleving van de regelgeving inzake overheidsopdrachten.

Wanneer een overheidsopdracht afloopt, beoordeelt de administratieve, financiële en juridische dienst de opportuniteit om hetzelfde type opdracht opnieuw uit te schrijven, in samenwerking met de relevante afdelingen. Jaarlijks analyseert de juridische dienst het bedrag van de bestellingen bij elke leverancier van Kanal om te bepalen of het noodzakelijk is de situatie te regulariseren door een aanbestedingsprocedure op te starten. (Tabel 11). Wanneer de Stichting een nieuwe behoefte vaststelt, besluit een eerdere opdracht opnieuw te lanceren, of wanneer het bedrag van de jaarlijkse bestellingen bij een leverancier de wettelijke drempels overschrijdt, start de Stichting de gepaste procedure om in regel te zijn, rekening houdend met de volgende drempels: Tabel 12.

Alle leveringen en diensten die aan het einde van een jaar de drempel van 30.000 € excl. btw overschrijden, worden geregulariseerd. Voor substantiële leveringen en diensten (meer dan 3.000 € excl. btw), maar niet hoger dan de drempel van 30.000 € excl. btw

('opdrachten van beperkte waarde'), vraagt de Stichting aan haar teams om haar interne regels na te leven door altijd ten minste 3 verschillende leveranciers of dienstverleners te raadplegen, tenzij dit niet mogelijk en dus gerechtvaardigd is.

De juridische afdeling analyseert niet alleen de grootste bestellingen, maar houdt ook toezicht op aankopen onder de drempels voor overheidsopdrachten (30.000 € excl. btw). Het doel van deze audit is om te controleren of de teams van Kanal de bovengenoemde interne regels naleven. De Stichting heeft een beslissingsmodel voor de toewijzing van overheidsopdrachten van beperkte waarde ingevoerd, met meerdere doelstellingen:

- Elke afdeling zorgt ervoor dat aan alle wettelijke vereisten wordt voldaan.
- De afdeling kan haar kleine opdrachten eenvoudig controleren, met alle informatie verzameld op één plaats en in één document.
- Ze stelt de juridische dienst in staat de kleine opdrachten te monitoren, via integratie van het toewijzingsrapport in de boekhoudsoftware wanneer het cumulatieve bedrag van de bestellingen meer dan 3.000 € exclusief btw bedraagt.
- In het geval van een inspectie wordt

de informatie samengebracht in één document.

- Als een ondernemer informatie vraagt over de redenen waarom hij niet is geselecteerd, kan deze gunningsbeslissing worden verstrekt.

Audit

Er wordt jaarlijks een audit uitgevoerd. De resultaten worden systematisch meegedeeld aan de Raad van Bestuur. De juridische dienst heeft een monitoring uitgevoerd van de afgesloten rekeningen van 2024.

Leveranciersrekeningen boven 30.000 € excl. btw

De juridische dienst voerde een interne audit uit op basis van de leveranciersrekeningen van 1 januari 2024 tot 23 juni 2025.

Van de 58 leveranciers waarvoor het totale bestelbedrag de drempel voor overheidsopdrachten (30.000 € excl. btw) overschrijdt, zijn er 57 opgenomen in een procedure voor overheidsopdrachten of voldoen zij aan een wettelijke rechtvaardiging waardoor het niet nodig was de regels inzake bekendmaking en de algemene vormen van overheidsopdrachten toe te passen (bijv. uitzonderingen voor

artistieke opdrachten of horizontale samenwerkingen). De enige leverancier die in overtreding werd vastgesteld, is geregulariseerd door het sluiten van een specifieke opdracht in mei 2025.

Leveranciersrekeningen tussen 3.000 € en 30.000 € excl. btw

Van de 180 in de rekeningen geïdentificeerde leveranciers met een jaarlijks facturatiesaldo van meer dan 3.000 €, concludeerde de juridische dienst aan het einde van haar audit dat voor 2 leveranciers het bewijs dat vereist is volgens de interne regels van de Stichting Kanal-Centre Pompidou van mededinging niet was geleverd door de kopers op het moment dat de bestelling werd geplaatst. Deze bestellingen zijn sinds mei 2025 opgenomen in procedures voor overheidsopdrachten. 98,89% van de leveringen, diensten of werken binnen het bereik van opdrachten van beperkte waarde in 2024 en tot juni 2025 zijn derhalve besteld in overeenstemming met de interne regels van de Stichting.

De Stichting heeft zich hiermee volledig in regel gesteld met de regelgeving inzake overheidsopdrachten.